ΠΑΝΔΩΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κλπ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1859 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1860.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. ΠΑΥΛΙΔΟΥ.

1860.

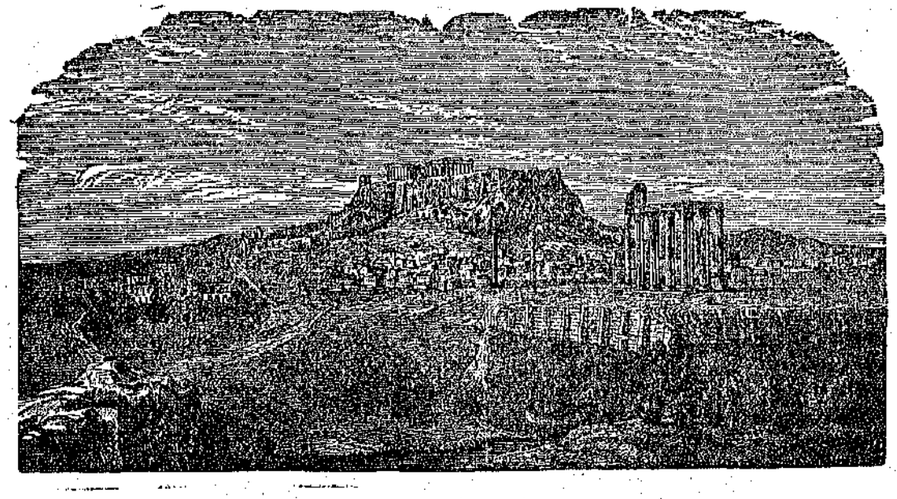

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΔΕΚΕΒΡΙΟΥ, 1859. ΤΟΜΟΣ Γ. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 233.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ.

(Συνέχ: Ὅρα φυλλάδ. 226·)

—ooo—

β). Ἀνόρθωσις ἐν Αἰγύπτῳ τῆς ἐγχωρίου ΚΣΤ'. σατιδος δυναστείας καὶ τέλος αὐτῆς.

—

Διαρκούσης ἐν Αἰγύπτῳ τῆς ΚΕ' αἰθιοπικῆς δυναστείας, ἐν ᾧ οἱ βασιλεῖς τοῦ ἡνωμένου κράτους τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας ἔμενον ἑδρεύοντες ἄλλοτε ἐν Θήβαις καὶ ἄλλοτε ἐν Ναπάτοις, ἡ χώρα τῆς Αἰγύπτου ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ ἀντιβασιλέων νομαρχῶν· τοιοῦτοι ἦσαν οἱ τρεῖς παρὰ Μανέθωνι ἀναφερόμενοι τῆς Σαΐδος νομάρχαι, ἐν οἷς καὶ ὁ ὑπὸ Σαβακὼ τοῦ Β' φονευθεὶς Νεκὼς (Ἡρόδ. Π. 152), καὶ τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ ἐπὶ Ταχαρακᾶ ἐν Μέμφιδι τοῦ Θθᾶ ἱερεὺς καὶ Ἀντιβασιλεὺς Σεθώς, ὁ πολεμήσας κατὰ τοῦ Σενναχηρίμ (Ἡρόδ. Π. 141.).—

Ἐπὶ τῆς βασιλίσσης Ἀμενιρίττιδος (693—687 π. Χρ.) ὁπότε κατὰ τὴν προηγουμένως παρ' ἐμοῦ δημοσιευθεῖσαν ἱερογλυφικὴν ἐπιγραφὴν (ὅρα Πανδώρας φυλλάδ. 226. σελ. 225 — 232) συνέβη ἡ ἐκεῖ ἀναφερομένη « πεῖνα καὶ ὑδάτων ἔλλειψις καὶ » ξήρανσις τῶν ὀχετῶν », ὁπότε κατ' ἄλλην σύγχρονον εἰ καὶ ποιητικωτέραν περιγραφὴν « οἱ Αἰ» γύπτιοι ἔπινον τὸ παρὰ τὴν θάλασσαν ἑλῶδες ὕ» δωρ διὰ τὴν ἔκλειψιν τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν ξή» ρανσιν τῶν διωρύχων· ὅτε ἐξηράνθη πᾶσα ὑδά» τος συναγωγὴ καὶ ἐν παντὶ ἕλει καλάμου καὶ » παπύρου· ὅτε τὸ ἄχι τὸ χλωρὸν πᾶν κύκλῳ τοῦ » ποταμοῦ, καὶ πᾶν τὸ σπειρόμενον διὰ τοῦ ποταμοῦ ἐξηράνθη εἰς ἀνέμου φθορὰν (Ἡσαΐας ιθ'. 5 —10.) καὶ τότε ἀκόμη ὑπὸ τὴν μεγάλην αὐτὴν βασιλίδα ἐκυβέρνων καὶ ἄλλοι « βασιλεῖς σκληροί, οἱ » ἄρχοντες τῆς Τάνεως καὶ τῆς Μέμφεως. » —

Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἀμενιρίττιδος ἐρρίφθη ἡ χώρα εἰς διετῆ ἀναρχίαν (687—685 π. Χρ.)· ἡ διάδοχος θυγάτηρ Σεφινάπις (Shepenap ἱερογλυφ.- Στεφινάτις) δὲν ἀνεγνωρίσθη ἀπό τινων νομαρχῶν ἡγεμόνων ἐποφθαλμιώντων τὴν ὑπερτάτην ἀρχήν, καὶ τὴν μὴ ἀναγνώρισιν ἠκολούθησεν ἐμφύλιος πόλεμος, ὅτε « ἠγέρθησαν Αἰγύπτιοι ἐπὶ Αἰγυπτίους » καὶ ἐπολέμησαν πόλις ἐπὶ πόλιν καὶ νομὸς ἐπὶ » νομόν » (Ἡσαΐας ιθ. 2.), μέχρις οὗ ὁ πόλεμος ἔφερε τὴν καταστροφὴν τῶν νομαρχῶν τῆς Τάνεως καὶ τὴν ἐπικράτησιν πρὸς καιρὸν τῶν ἡγεμόνων τῆς Μέμφεως, οἵτινες ἐκυβέρνων πλανῶντες τὴν Αἴγυπτον κατὰ φυλάς. (Ἡσ. ιθ. 13. -Διοδωρ. Ι. 66.).

Μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῶν διασπαραγμῶν διῃρέθη ἡ χώρα ἐπὶ δώδεκα ἡγεμονίας ἐχούσας ἐπὶ κεφαλῆς δώδεκα βασιλίσκους, τοὺς λεγομένους δωδεκάρχας, οἵτινες ἐπιγαμίας καὶ συνθήκας ποιησάμενοι πρὸς ἀλλήλους (Ἡρόδ. Π. 147.

— Διόδ. I. 66.) συνεβασίλευον ἐπὶ δεκαπέντε ὁλόκληρα ἔτη (685—670 π. Χρ.).

Τότε εἰς ἐξ αὐτῶν, ὁ τῆς Σάϊδος δωδεκάρχης, Ψαμμίτιχος ὁ Α' Οὐαχετρᾶς (Psametikh I. Ualhetrâ ἱερογλυφ.) ἀπόγονος τῆς ΚΔ' σαΐτιδος τοῦ Βακχόρεως δυναστείας καὶ υἱὸς τοῦ νομάρχου Νεκώ, ὅστις μετὰ τὴν θανάτωσιν τοῦ πατρός του ἐπὶ Σαβακὼ τοῦ Β', νήπιον ἔτι ὤν, εἶχε καταφύγει εἰς τὴν Συρίαν (Ἡρόδ. II. 152), μετέπειτα δὲ ἀνδρώθεις ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Ἀμενιρίττιδος εἶχεν ἀνακληθῆ εἰς τὴν νομαρχίαν τῆς πατρίδος του Σάϊος, νυμφευθεὶς τὴν νόμιμον τῆς αἰθιοπικῆς δυναστείας κληρονόμον τοῦ στέμματος ἡγεμονίδα καὶ τοῦ θρόνου διάδοχον Σεφινάπιδα, τὴν μόνην τῆς Ἀμενιρίττιδος καὶ τοῦ Πάγχη θυγατέρα, τὴν φέρουσαν τὸν τίτλον « θεοῦ ἀστὴρ, » συνήνωσε τὰ ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου πάσης δικαιώματα τῆς αἰθιοπικῆς δυναστείας μετὰ τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θρόνου ἀπαιτήσεων τοῦ ἰδίου του σαϊτικοῦ οἴκου, καὶ εἵλκυσεν οὕτω τὰς ὑπονοίας τῶν συμβασιλευόντων δωδεκαρχῶν, οἵτινες ἐγερθέντες κατ' αὐτοῦ τὸν ἐστενοχώρησαν εἰς τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν ἕλη.

Ἀλλ' ὁ Ψαμμίτιχος, ἐκ τῆς Καρίας καὶ Ἰωνίας μεταπεμψάμενος μισθοφόρους, καθήρεσε πρῶτον τοὺς ἀντιτασσομένους καὶ τὴν ἀρχήν του μὴ ἀναγνωρίζοντας δωδεκάρχας, ὧν τινας μὲν ἀπέκτεινεν ἄλλους δὲ ἐξεδίωξε (Ἡρόδ. II. 152.—Διόδ. I. 66.) καὶ τῆς ὅλης βασιλείας γενόμενος κύριος (670. π. Χρ.) ἐνεπιστεύθη εἰς τοὺς Ἴωνας καὶ Κᾶρας τὸ κράτος του τοῦ λοιποῦ, διοργανίσας αὐτοὺς εἰς στρατιωτικὰς ἀποικίας, θεμελιώσας τὰ λεγόμενα στρατόπεδα (mennu en mesha ἱερογλυφ.) μεταξὺ Βουβάστιος καὶ Πελουσίου διὰ τοὺς Κᾶρας καὶ Ἴωνας (Ἡροδ. II. 154), τὸ τῶν Μιλησίων τεῖχος παρὰ τὸ στόμα τοῦ Νείλου, τὸ βολβίτινον (Στράβ. ΙΖ. α. 18. σελ. 801.) καὶ ἐν Μέμφει διὰ τοὺς Τυρίους τὸ λεγόμενον Τυρίων στρατόπεδον (Ἡροδ. II. 112), καὶ προικοδοτήσας τοὺς στρατιώτας μὲ ἐθνικὰ τῆς Αἰγύπτου κτήματα, ἐκτὸς συντάξεων καὶ ἄλλων δωρεῶν. Συγχρόνως ὅμως ὑπέθαλπεν ὁ Ψαμμίτιχος καὶ τὸ ἱερατεῖον, κτίζων ἢ ἐπισκευάζων ναοὺς καὶ κληροδοτῶν αὐτούς· μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐποίησε καὶ τῷ Φθᾶ προπύλαια ἐν Μέμφει, τὰ πρὸς νότον, καὶ αὐλὴν τῷ Ἀπεὶ ἀντικρὺ τῶν προπυλαίων ὠκοδόμησε περίστυλον καὶ πλήρη ἀναγλύφων (Ἡρόδ. II. 153.—Διόδ. I. 67.)· εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν ἀνεκάλυψεν ὁ κύριος Bruhsch τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1853 ἀνάγλυφον Ψαμμιτίχου τοῦ Α' ἐπὶ θρόνου καὶ μὲ ἐπιγραφὴν « Ψαμμίτιχος Οὐαχετρᾶς τῷ Φθᾶ τοῦ νοτείου τείχους.

Διὰ τῆς βοηθείας τῶν ξένων μισθοφόρων διενοήθη ὁ Ψαμμίτιχος νὰ ἐκτείνῃ τὴν κυριαρχίαν του καὶ ἐπὶ τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης, ἀλλὰ χωρὶς ἀποτέλεσμα, διότι μόνη ἡ τῶν Φιλισταίων πόλις Ἄζωτος (Asdod ἱερογλυφ.) ἀντέστη εἰκοσιεννέα ὅλα ἔτη (Ἡροδ. II. 157.), καὶ ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Σκυθῶν διὰ τῆς Συρίας ἐπαπειλοῦσα τὴν Αἴγυπτον διέκοψε πρὸς καιρὸν τὴν περαίωσιν τοῦ πολέμου· ὁ Ψαμμίτιχος, εὑρισκόμενος τότε εἰς τὴν χώραν τῶν Φιλισταίων, ἐδοκίμασεν εἰς μάτην νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν ὁρμὴν τῶν Σκυθῶν· ἀλλὰ τὰ στρατεύματά του δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τῶν βαρβάρων τὸν συρφετὸν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη διὰ χρυσίου νὰ τοὺς ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὴν πρόοδόν των κατὰ τῆς Αἰγύπτου· (Justin. II. 3. - Orosius I. 14. - Jordan. de Reb.Getic.).—

Ἡ κατὰ τοὺς πολέμους δειχθεῖσα μεροληψία τοῦ Ψαμμιτίχου διὰ τοὺς ξένους μισθοφόρους, ἐκ τοῦ μέσου τῶν ὁποίων εἶχε σχηματίσει τὴν ἰδιαιτέραν του σωματοφυλακὴν καὶ τὰ τάγματα τῶν ἐπιλέκτων, καὶ εἰς τοὺς ὁποίους πάντοτε ἔδιδε τὴν πρωτίμησιν καὶ δεξιὰν εἰς τὰς παρατάξεις θέσιν, ἤγειρεν ἐναντίον του τοὺς ἐγχωρίους στρατοὺς, οἵτινες, μὴ ὑποφέροντες τὴν τῶν ξένων ὑπεροχὴν, ἠρνήθησαν τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν, καὶ ἀποστάντες ἀπεσύρθησαν τῶν φρουρῶν τῆς χώρας καὶ ἦλθον αὐτόμολοι εἰς Αἰθιοπίαν, τῆς ὁποίας ὁ βασιλεὺς τοὺς μετῴκισεν εἰς τὰ ἐνδότερα. Ὁ Ψαμμίτιχος ἔπεμψε κατὰ τῶν φευγόντων τινὰς τῶν αἰγυπτίων ἡγεμόνων νομαρχῶν ἵνα τοὺς πείσωσιν εἰς ἐπιστροφήν· ἀφ' οὗ δὲ οὗτοι ἔμειναν ἄπρακτοι, ἠναγκάσθη νὰ πέμψῃ στολίσκον ἐπὶ τοῦ Νείλου κατ' αὐτῶν μὲ Ἰωνικὰ στρατεύματα καὶ νὰ στήσῃ φρουρὰς εἰς τὰ μεθόρια τῆς Αἰθιοπίας· (Διόδ. I. 67, — - Ἡρόδ. II. 30.). Τὸ συμβὰν ἐπιβεβαιοῦται ἀπὸ τῆς ἐν Ραμεσσοπόλει (Abu-Simpel ἀραβιστὶ) πρὸ πολλῶν ἐτῶν παρὰ διαφόρων ἀναγνωσθείσης ἑλληνικῆς ἐπιγραφῆς, ἐχούσης οὕτω· « βασιλεὺς ἐλθόντος ἐς Ἐλεφαν- » τίναν Ψαμματίχο, ταῦτα ἔγραψαν τοὶ σὺν Ψαμ- » ματίχῳ τῷ Θεοκλ[ήτῳ]· ἔπλεον, ἦλθον δὲ Κέρ- » κιος κατύπερθεν ἐς ὃ ποταμὸς ἀνὴρ ἀλλόγλωσ- » σος, ὃ ἦκε ποτὲ σὺν Αἰγυπτίοις Ῥαμμεσσῆς· ἔ- » γραφε Δαμέαρχος Ἀμοιβίχο καὶ Πέλεφος Ἐυδά- » μο· » (περίεργος εἶνε εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιγραφὴν ἡ γραφὴ Θ=ω, Θ=θ, Η=η, καὶ Ο=κ εἰς τὸ τελευταῖον ὄνομα.) —

Ὁ Ψαμμίτιχος ἐπιστρέψας ἐκ τῆς κατὰ τῶν ἀποστάντων στρατείας ἐπεμελήθη τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ κράτους του διοικήσεως καὶ μάλιστα τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ τῶν προσόδων κλάδου, ἐποιήσατο δὲ καὶ συμμαχίας καὶ ἐμπορικὰς συνθήκας μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, προστατεύων τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ἀποδημοῦντας ἢ μετοικοῦντας ξένους. Τὸ μετὰ τῶν ξένων ἐμπόριον ἦτο πρὸ αὐτοῦ ἀπηγορευμένον ὁλοτελῶς ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ξένα πλοῖα δὲν ἦσαν δεκτὰ εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ Κανωβικὸν λεγόμενον στόμα τοῦ Νείλου (Ἡρόδ. II. 179. - Στράβ. ΙΖ. α. 18 σελ. 801.), ὅπου τὸ ἐμπόριον ἐγίνετο κατὰ τὴν θέσιν τὴν καλουμένην Θῶνιν (Διόδ. I. 19). Ἀλλ' ἐπὶ Ψαμμιτίχου ἠνοίχθησαν τοῖς Ἕλλησι καὶ Φοίνιξι πάντες οἱ τῆς Αἰγύπτου λιμένες καὶ συνεχωρήθη αὐτοῖς καὶ αὐτὴ ἡ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ποταμοπλοΐα, ὅπου ἠδύναντο νὰ ἐμπορεύωνται ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ.

Εἰσῆξε δὲ ὁ Ψαμμίτιχος καὶ τὴν ἑλληνικὴν εἰς τὸ κράτος του παιδείαν, ὡς καὶ ἐντὸς τῆς βασιλικῆς αὐλῆς (Διόδ. I. 67.), καὶ διὰ τῆς μαθητεύσεως παρ' Ἕλλησι παίδων αἰγυπτίων ἐμόρφωσε τὴν μετέπειτα τῶν διερμηνέων τάξιν (Ἡρόδ. II. 156.) τὴν ἀπαραιτήτως ἀναγκαιοῦσαν τότε καὶ τοσαῦτα χρησιμεύσασαν τοῦ λοιποῦ εἰς τὰς μετὰ τῶν ξένων συναλλαγὰς καὶ σχέσεις.

Ὁ φιλέλλην αὐτὸς βασιλεὺς, ὅστις ἁπλοῦς ὢν ἔτι νομάρχης εἶχε νυμφευθῆ ἀγνώστόν τινα ἐγχωρίαν, ἔσχεν υἱὸν ἐξ αὐτῆς, τὸν μετέπειτα διάδοχόν του βασιλέα Νεκώ· ἀλλ' ἐπὶ τῆς δωδεκαρχίας αὐτοῦ νυμφευθεὶς τὴν τοῦ στέμματος ἡγεμονίδα Σεφινάπιν ἔσχε παρ' αὐτῆς θυγατέρα τὴν ἡγεμονίδα Νιτοκρὶν (Nitager ἱερογλυφ.), φέρουσαν τίτλον « θεοῦ ἀστὴρ » ὡς ἡ μήτηρ της, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ ὁμοπάτριος πρεσβύτερος ἀδελφός της Νεκὼ ἅμα ἡλικιωθεῖσαν ὑπάνδρευσε τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ψαμμιτίχῳ τῷ Β'. ἵνα ἐξασφαλίσῃ αὐτῷ τὴν τοῦ θρόνου διαδοχὴν (ἱερογλυφικαὶ ἐπιγραφαί.).—

Ψαμμίτιχον τὸν Α' Οὐαχετρᾶν μετὰ δεκαπενταετῆ δωδεκαρχίαν καὶ πεντηκοντατεσσάρων ἐτῶν βασιλείαν ἀποθανόντα ὑπέργηρον διεδέχθη (616 π. Χρ.) ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Αἰγύπτου ὁ υἱός του Νεκὼς (Νεχαὼ κατὰ τοὺς Ο. - Neku ἱερογλυφ.), ὅστις προβεβηκὼς ἤδη τὴν ἡλικίαν ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἐξακολουθῶν τὴν πολιτικὴν καὶ τὸ φρόνημα τοῦ πατρός του, προσήλωσε τὴν προσοχήν του εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ ἐμπορίου, καὶ ἐπεχείρησε τὴν ἕνωσιν τῆς μεσογείου μετὰ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης διὰ τοῦ Νείλου μέσον διώρυγος. Ταύτην ἤρξατο πάλαι ποτὲ (περὶ τὰ 1350. π. Χρ.) Ῥαμεσσῆς ὁ μέγας ἐπικαλούμενος Σέσωστρις (Ramessu Sesu-Ra ἱερογλυφ.), ἀλλ' ἄφησεν ἀτελῆ (Στράβ. ΙΖ. α. 25. σελ. 804.).— Ἡ διώρυξ (Ta-Dena ἱερογλυφ.) ἤρχιζεν ὀλίγον κατύπερθεν τῆς Βουβάστιος πόλεως (Pa - Bast ἱερογλ. - Pibesoth ἑβρ. - σήμερον Tel-Basta ἀραβ.) καὶ ἐφέρετο πρὸς ἀνατολὰς σχεδὸν μέχρι τῶν πικρῶν καλουμένων λιμνῶν (Akabu ἱερογλυφ. σήμερον Birket el Timsa ἀραβ. = λίμνη τῶν κροκοδείλων) παρὰ τὸ Πάτουμον ἐπὶ τῶν ἀραβικῶν μεθορίων. (Pa-Chtum en Zal ἱερογλυφ. καὶ Pa Chtum en Ramessu ἤτοι φρούριον τοῦ Σὰλ ἢ τοῦ Ῥαμεσσῆ, Pithom ἑβραϊστὶ, ἢ μετέπειτα Ἡρώων κληθεῖσα πόλις εἰς γῆν Ῥαμεσσῆ, κατὰ τοὺς Ο'. Γένεσ. μσ'. 28., τὸ σημερινὸν Muqfar πλησίον τοῦ Apu-Kâsheb.)—

Ὁ Νεκὼς ὀρύξας εὐρύτερον τὴν ἀρχαίαν διώρυγα τὴν ἐπέκτεινε μέχρις αὐτῶν τῶν πικρῶν λιμνῶν καὶ τὴν ἤνωσε μετ' αὐτῶν, ἐκεῖθεν δὲ τὴν ἐξηκολούθησε πρὸς νότον, φέρων αὐτὴν πρὸς τὸν ἀράβιον κόλπον ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰν λεγομένην θάλασσαν· ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ ἴδῃ τὸ πέρας τοῦ ἔργου, τὸν βίον ἐν τῷ μεταξὺ ἐκλιπών. (Στράβ. 12'. α. 25. σελ. 804.), ἢ μᾶλλον ἔτι πρότερον τοῦ ἔργου παυσάμενος διὰ τὰς τοῦ ἐπιχειρήματος τοπικὰς δυσκολίας καὶ τὰς παρεμπεσούσας στρατείας, καὶ τὴν ἐξακολούθησιν μετὰ γενεὰς ὕστερον εἰς ἕτερον ἀφήσας ἀλλοεθνῆ, Δαρεῖον τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, ἵνα πληρωθῇ ὁ χρησμὸς ὁ δοθεὶς τῷ Νεκῷ, ὅτι τῷ βαρβάρῳ αὐτὸς προεργάζετο (Ἡροδ. II. 158.). —

Παυσάμενος τῆς διώρυγος ὁ Νεκὼς συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ περίπλου τῆς Ἀφρικῆς πρὸς ἀπόκτησιν τελειοτέρων γεγραφικῶν γνώσεων καὶ ἀνίχνευσιν νέων ἐμπορικῶν δρόμων εἰς προαγωγὴν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς θαλασσοπλοΐας, καὶ πρὸς τοῦτο ἀπέπεμψε Φοίνικας ἄνδρας ναυτικοὺς, οἵτινες ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἀποπλεύσαντες ἐφέροντο πρὸς τὸν νότιον ὠκεανὸν, ἐκεῖθεν δὲ τὴν νοτιωτάτην τῆς Ἀφρικῆς περιπλεύσαντες ἄκραν καὶ τὸν ἥλιον εἰς τὰ δεξιὰ ἔχοντες ἀνέβησαν πρὸς τὴν βόρειον θάλασσαν, καὶ κάμψαντες τὰς ἡρακλείους στήλας ἔφθασαν εἰς Αἴγυπτον μετὰ τρία ἔτη (Ἡρόδ. IV. 42.). —

Συγχρόνως ἐτράπη ὁ Νεκὼς καὶ εἰς ἔργα πολεμικὰ καὶ ἐπειράθη, ὡς ὁ πατήρ του, τὴν κατάκτησιν τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης, καὶ μάλιστα κατ' ἀρχὰς εὐτυχῶς καὶ ἐνδόξως· ἡ χώρα τῶν Φιλισταίων ἐκρατεῖτο ἤδη ἀπὸ τοῦ πατρός του μὲ Αἰγυπτιακὰς φρουρὰς, ὁ δὲ Νεκὼς, συγκροτήσας στόλον ἐπὶ τῆς μεσογείου θαλάσσης, ἐπρομήθευε δι' αὐτοῦ τὸν προϋπάρχοντα ἐκεῖ στρατὸν, καθὼς καὶ τὰ ἔφεδρα σώματα, ἅτινα αὐτὸς ἐπὶ κεφαλῆς ἔφερε διὰ ξηρᾶς κατὰ τῆς Συρίας. (Ἡρόδ. II. 159.).

Ἡ Συρία, οὖσα ἐπὶ Ψαμμιτίχου τοῦ Α' ὑποτελὴς τοῦ μεγάλου βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων, καὶ διοικουμένη ὑπὸ σατράπου, ἐκραγέντος τοῦ πολέμου τῶν Μήδων καὶ τῆς δευτέρας ἐπαναστάσεως τῶν Βαβυλωνίων κατὰ τῆς Ἀσσυρίας, ἐγκαταλελειμμένη καὶ σχεδὸν ἀνεξάρτητος, ἐφαίνετο λεία εὐάλωτος εἰς τὸν μεγαλεπήβολον Νεκώ. Ἡ Νινευὴ ἀντεῖχεν ἔτι κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν, ἅτε ὁ Νεκὼς ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐπισπευδούσης βοηθείας ὑπὲρ τοῦ πολιορκουμένου μεγάλου βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων κατὰ τῶν ἀπασχολουμένων μὲ τὴν καταστροφήν του Μήδων καὶ Βαβυλωνίων (Ἰώσηπ. ἀρχ, Χ. 5, 1. — Ναούμ γ'. 9.) εἰσέβαλεν εἰς Παλαιστίνην καὶ Συρίαν (608 π. χρ.). — Ὁ τότε βασιλεύων ἐπὶ τοῦ Ἰούδα Ἰωσίας καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ ὑποτελεῖς ἐν Συρίᾳ ἡγεμόνες, ἠλπίζον εἰς τὴν προσεγγίζουσαν πτῶσιν τῆς Νενευΐ, τὴν τελείαν ἀπελευθέρωσίν των ἀπὸ τῆς τῶν Ἀσσυρίων ἐπικρατήσεως, καὶ ὑπ' οὐδένα ὅρον ἠδύναντο νὰ συγχωρήσωσιν εἰς νέον ἐξ Αἰγύπτου καταχτητὴν τὴν ὑποδούλωσιν τῆς χώρας αὐτῶν.

Ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα ἐξεστράτευσεν πρὸς ἀναχαίτισιν τοῦ Νεκὼ εἰς τὴν τροδοδόν του, ἂν καὶ ὁ τελευταῖος δι' ἀγγέλων ἐζήτει νὰ τὸν πείσῃ, ὅτι ἡ εἰσβολή του εἰς Παλαιστίνην δὲν ἐγένετο ἐχθρικῶς κατ' αὐτοῦ (Παραλειπ. Β. λέ. 21)· ἀλλὰ ὁ Ἰωσίας μὴ ἐμπιστευόμενος τοῖς λόγοις τοῦ Νεκὼ, προσφέρει μάχην ἐν Μαγεδδῷ, καὶ πίπτει ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τοῦ στεμματός του (Βασ. Δ. κγ'. 29. — Παραλ. Β. λέ. 22 — 24.)· ὁ Νεκὼς συμβαλὼν τοῖς Σύροις καὶ Ἰουδαίοις καὶ νικήσας ἐν Μαγεδδῷ (Megiddo ἑβρ. Makettan ἱερογλυφ. Μαγδόλῳ καθ' Ἡρόδοτον τῇ ἐν Παλαιστίνῃ, οὐχὶ τῇ ἐν Αἰγύπτῳ τῇ Migdol παρ' ἑβραίοις), ἐκπολιορκήσας δὲ καὶ τὴν Κάδυτιν ἤ τοι Γάζαν (Gazatu ἱερογλυφ.

— Khazita σφηνογραφ.) ἐκράτησε πάσης τῆς Παλαιστίνης, καὶ προχωρήσας μέχρι τῆς ἄνω Συρίας καθεῖλε τοῦ θρόνου τὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσία ἀναγορευθέντα Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων Ἰωάχαζ, καὶ μετέφερεν αὐτὸν εἰς τὸ στρατόπεδόν του εἰς Ριβλὰθ τῆς χώρας Αἰμὰθ, ἐκεῖθεν δὲ τὸν ἀπέστειλε δημοσίᾳ φυλαττόμενον εἰς Αἴγυπτον ὅπου καὶ ἀπέθανε· κατέστησε δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ Νεκὼ βασιλέα ὑποτελῆ τὸν νεώτερον ἀδελφὸν τοῦ Ἰωάχαζ Ἐλιακείμ, μετονομάσας αὐτὸν Ἰωακείμ, καὶ φόρον αὐτῷ ἐπιβαλὼν τάλαντα χρυσίου ἑκατὸν καὶ ἄλλα τόσα ἀργύρου (Βασιλ. Δ. κγ'. 33—34. — παραλ. Β. λς' 2—4.).

Γενόμενος ὁ Νεκὼς κύριος τῆς Συρίας πάσης μέχρις Εὐφράτου (Βασ. Δ. κδ'. 7.) ἐστρατοπέδευσεν εἰς Χαρμεὶς (τὸ μετέπειτα Κιρκέσιον, Karkhemish ἑβρ.—, ἱερογλυφ. Qarpqamnish.) ἐπὶ τῷ ποταμῷ Εὐφράτῃ (Ἱερεμ. κς'. 2). Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἔπεσεν ἡ Νινευὶ (606. π. Χρ.) εἰς τὰς χεῖρας τῶν Μήδων καὶ Βαβυλωνίων, καὶ εἰς τὴν διανομὴν τῆς μεγάλης τῶν Ἀσσυρίων αὐτοκρατορίας ἐδόθη παρὰ τῶν συμμάχων τὸ βασίλειον τῆς Συρίας μετὰ τῆς Μεσοποταμίας εἰς κλῆρον τοῦ βασιλέως τῆς Βαβυλῶνος Ναβωπολασσὰρ· οὗτος ἀπθενῶν ἀπέστειλε τὸν ἐν Νινευὶ στρατηγοῦντα υἱόν του καὶ τοῦ θρόνου διάδοχον Ναβουχοδονόσσορα (Nabu-Kadar-Assar. σφηνογράφ.) μετὰ μεγάλου στρατοῦ κατὰ τοῦ ἁρπάσαντος τὸ στέμμα τῆς Συρίας, καὶ ἐπαπειλοῦντος νὰ εἰσβάλῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Μεσοποταμίαν βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων Νεκώ. (Ἰώσηπ. κ. Απ. Ι. 19. — Ἀρχ. χ. 6. 1.).—Ὁ Νεκὼς ἐξελθὼν εἰς ἀπάντησίν του μετὰ δυνάμεως ἰσχυρᾶς Αἰθιοπικῶν καὶ Λιβυκῶν σωμάτων, Αἰγυπτίων ὁπλιτῶν, ἱππέων καὶ ἁρματηλατῶν καὶ Λυδῶν τοξοτῶν (Ἱερεμ. κς'. 9.) προσφέρει μάχην αἱματηράν· ἀλλὰ μεγάλην φθορὰν ὑποστὰς ἡττᾶται κατὰ κράτος (605 π. Χρ.). Τὰ Αἰγυπτιακὰ σώματα ἤρχισαν πρῶτα νὰ ὑποχωρῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω φεύγοντα καὶ κατακοπτόμενα ὑπὸ τῶν περικυκλούντων αὐτὰ Βαβυλωνίων (Ἱερεμ. κς'. 5.), μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ Ἑλληνικὰ μισθοφορικὰ τάγματα τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ Ναβουχοδονόσσορος ἔφεραν τὴν δόξαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, διότι ἐκεῖνα ἦσαν τὰ ὁποῖα ἔτρεψαν τοὺς Αἰγυπτίους εἰς γενικὴν καὶ ἄτακτον φυγὴν, φεύγοντας ἀπὸ προσώπου μαχαίρας Ἑλληνικῆς (Ἱερεμ. κς'. 16.). Τὸ ὄνομα τοῦ Ναβουχοδονόσσορος ἀπὸ τότε ἀκόμη εἶχε πληρώσει τὴν γῆν, καὶ ἡ φήμη του εἶχε φθάσει μέχρι τῆς Ἑλλάδος, ὁπόθεν σώματα ἐθελοντῶν ἔτρεχαν εἰς ὑπηρεσίαν του, καθὼς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀλκαίου, Ἀντιμενίδας ὁ Μιτυληναῖος, ὅστις συμμαχῶν τοῖς Βαβυλωνίοις ἐτέλεσε μεγάλα ἀνδραγαθήματα (Στράβ. ΙΓ. β'. 3. σελ. 617.).— Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν Αἰγυπτίων ὑπῆρχον Ἕλληνες μισθοφόροι, τὰ ἐπὶ Ψαμμιτίχου τοῦ Α' ὀργανισθέντα τάγματα τῶν ἐπιλέκτων καὶ τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς, ὅμως οὔτε αὐτοὶ ἠδυνήθησαν νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τῶν ὁμογενῶν ἀντιπάλων των τὴν ὁρμὴν, διότι καὶ αὐτοὶ οἱ μισθωτοὶ ἐστράφησαν ἐπὶ τέλους εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔφυγον ὁμοθυμαδὸν (Ἱερεμ. κς'. 21.).

Ὁ Νεκὼς ἡττηθεὶς ἐγκαταλείπει τὴν Συρίαν καὶ ἐπιστρέφει εἰς Αἴγυπτον, ὁ δὲ Ναβουχοδονόσσωρ παρακολουθῶν αὐτὸν ὑποτάσσει τὴν Συρίαν πᾶσαν καὶ Παλαιστίνην καὶ ἐκπολιορκεῖ τὴν Ἱερουσαλὴμ, ποιούμενος ὑποτελῆ τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων, (Βασ. Δ. κδ'. 1.— Δανιὴλ α. 1—2.). Μόναι αἱ παράλιοι τῶν Φιλισταίων πόλεις ἔμενον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Νεκώ, προμηθευόμεναι διὰ θαλάσσης παρὰ τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου (Brugsch Aeg. S. 67.).

Ὁ Ναβουχοδονόσσωρ προχωρῶν κατὰ τῆς Αἰγύπτου μανθάνει καθ' ὁδὸν τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως πατρός του Ναβωπολασσὰρ, καὶ, καταλιπὼν τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ στρατοῦ πρὸς κατοχὴν τῶν κατακτηθεισῶν ἐπαρχιῶν, ἐπιστρέφει μετὰ τῆς σωματοφυλακῆς του εἰς Βαβυλῶνα, ὅπου ἀναγορεύεται βασιλεὺς (604. π. Χρ.) καὶ διοργανίζει τὸ νεοσύστατον βασιλειόν του, εἰρηνοποιῶν τὰ ὅμορα νομαδικὰ καὶ ὀρεινὰ ἔθνη.

Ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα Ἰωακείμ, πιστεύων ἐν τῷ μεταξὺ εἰς ὑποσχέσεις τοῦ Νεκὼ, ἐπαναστατεῖ κατὰ τοῦ κυριάρχου του βασιλέως τῆς Βαβυλῶνος· ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ναβουχοδονόσσορος μετὰ διαφόρων σωμάτων Χαλδαίων, Σύρων, Μωαβιτῶν καὶ Ἀμμωνιτῶν κατέπνιξαν εἰς τὸ αἷμα τὴν ἐπανάστασιν, ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου οὔτε τότε οὔτε μετέπειτα ἐξῆλθεν ἐκ τῆς γῆς του πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἰούδα.— (Βασιλ. Δ. β'. 2—4. 7.) Ἐξ ἐναντίας ὁ Νεκὼς κλείσας μετὰ τοῦ Ναβουχοδονόσσορος εἰρήνην, ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ ὡς ὑποτελὴς ἡγεμὼν τοὐλάχιστον διὰ τὴν χώραν τῶν Φιλισταίων, τὴν ὁποίαν ἐνέμετο ἔτι, καθότι εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου ἐλογίζοντο ὑποτελεῖς τοῦ βασιλέως τῆς Βαβυλῶνος ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τῆς Ἀσίας ἡγεμόνες. (πρβλ. Ἰουδίθ. ἀ. 10.).

Ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Νεκὼς περιορισθεὶς ἐντὸς τῆς Αἰγύπτου ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ κράτους του πολιτικὴν, καὶ ἔχων ἤδη προεξασφαλίσει εἰς τὸν ἐκ τῆς συζύγου του Νηθὶ-Χετὸ-ἰριβάνης (κατὰ τὴν ἐν Βιέννῃ σωζομένην νεκροθήκην αὐτῆς) υἱὸν καὶ ἡγεμόνα Ψαμμίτιχον Β'. τὴν τοῦ θρόνου διαδοχὴν, διὰ τῆς ἑνώσεως αὐτοῦ μετὰ τῆς νομίμου διαδόχου καὶ κληρονομικῆς τοῦ στέμματος ἡγεμονίδος Νιτόκριδος, συνῆψεν εἰς ἓν πρόσωπον τὰ ἐπὶ τοῦ θρόνου δικαιώματα τῶν ἀπογόνων τῆς ΚΕ' αἰθιοπικῆς καὶ τῆς Κς' σαΐτιδος δυναστείας. Οὕτω προητοιμασμένων τῶν τῆς διαδοχῆς πραγμάτων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νεκὼ (600 π. Χρ.) ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Αἰγύπτου Ψαμμίτιχος ὁ Β' ἐπικαλούμενος Μεγχέρης (Psamothek II. Mencheru ἱερογλυφ.) ἢ Ψάμουθις καὶ Ψάμμις (Ἡρόδ. ΙΙ. 160), δικαιώματι τῆς συζύγου του καὶ ἑαυτοῦ βασιλεὺς τῆς ἄνω καὶ κάτω χώρας· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐξ μόνον βασιλεύσας ἔτη (600—594 π. Χρ.) εἰς μάτην ἐδοκίμασε τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Αἰθιοπίας (Ἡρόδ. ΙΙ. 161.), ἐν ᾧ ἐξηκολούθει μετὰ τῆς Βαβυλῶνος τὴν ἐπὶ τοῦ πατρός του συνομολογηθεῖσαν εἰρήνην.

Ἐν Παλαιστίνῃ ἔτη ὁλόκληρα εἶχον παρέλθει μετὰ τὴν καταβληθεῖσαν ἐπανάστασιν τοῦ Ἰούδα, καὶ ὅμως οὔτε τὸ ταραχῶδες τοῦτο μικρὸν βασίλειον, οὔτε ἡ λοιπὴ Συρία εὑρίσκετο εἰς διαρκῆ εἰρήνην καὶ τελικὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων· ὁ Ναβουχοδονόσωρ λαμβάνων προσωπικῶς τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ του καὶ προσλαμβάνων συμμαχικὰ σώματα παρὰ τοῦ πενθεροῦ του βασιλέως τῶν Μήδων Κυαξάρους (Kayuwakhshatta σφηνογρ.— πρβλ. Εὐπόλ. ἀπόσπ. 24.), εἰσβάλλει εἰς τὴν Συρίαν ἐκ νέου πρὸς εἰρήνευσιν αὐτῆς καὶ τῆς Παλαιστίνης, φθάνει ἔμπροσθεν τῆς Ἱερουσαλὴμ, τὴν ἐκπολιορκεῖ (597 π. Χρ.), ἐκθρονίζει τὸν ἐν τῷ μεταξὺ ἀντὶ τοῦ πατρός του τρίμηνον βασιλεύσαντα Ἰωαχείμ, καὶ τὸν πέμπει δέσμιον μετὰ δέκα χιλιάδων αἰχμαλώτων Ἰουδαίων εἰς Βαβυλῶνα, θέτων ἀντ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑποτελῆ βασιλέα τὸν Σεδεκίαν (Βασ. Δ. κδ'. 8. 10—17. —Παραλ. Β. λστ'. 9—10.).

Ἐγκαταστήσας ὁ Ναβουχοδονόσωρ εἰς Ἱερουσαλὴμ βασιλέα τὸν Σεδεκίαν, καὶ λαβὼν ὅρκους πίστεως ἐκ τῶν λοιπῶν τῆς Συρίας ὑποτελῶν ἡγεμόνων, ἔσπευσεν ὀπίσω εἰς Βαβυλῶνα, ὅτε, θανόντος τοῦ πενθεροῦ του Κυαξάρους (594 π. Χρ.) καὶ ἀναβάντος εἰς τὸν θρόνον τῆς Μηδίας τοῦ Ἀστυάγους (Ashdahak σφηνογραφ.) μὴ διακειμένου φιλικῶς πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπαπειλοῦντος τὴν Βαβυλῶνα μετὰ τῶν ὁμόρων ὑποτελῶν ἡγεμονιῶν, ἤναψεν ὁ πόλεμος (Ἰουδίθ. ἀ. 5. 13—16.) μεταξὺ Μήδων καὶ Βαβυλωνίων, τελειώσας ὑπὲρ τῶν τελευταίων (593 π. Χρ.).

Ὁ Ναβουχοδονόσωρ πολεμῶν κατὰ τῶν Μήδων συνεκάλεσε πάντας τοὺς ὑποτελεῖς ἡγεμόνας καὶ λοιποὺς συμμάχους ἀπὸ Περσίδος μέχρι Κιλικίας καὶ ἀπὸ Εὐφράτου μέχρι τοῦ Νείλου καὶ τῶν ὁρίων τῆς Αἰθιοπίας· ἀλλ' αὐτοὶ ἀπειθοῦντες ἠρνήθησαν εἰς τοὺς πρέσβεις του τὴν ἀποστολὴν στρατευμάτων ἢ πολεμικῆς ἀποσκευῆς, καὶ ὁ βασιλεὺς θυμωθεὶς ἀνέλαβε τὸν πόλεμον ἰδίαις δυνάμεσιν, ὁμόσας ἐκδίκησιν κατὰ τῶν ἀπειθῶν ἡγεμόνων, καὶ παραταχθεὶς εἰς Ῥαγᾶν κατὰ τῶν Μήδων κατέστρεψε τὴν στρατιὰν τοῦ Ἀστυάγους, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτοῦ Ἐκβάτανα, καὶ συγκατηρίθμησε καὶ αὐτὸν μεταξὺ τῶν ὑποτελῶν ἡγεμόνων. (Ἰουδίθ. ἀ. 7—16).

Ὁ Ναβουχοδονόσωρ τότε μέγας βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων καὶ Ἀσσυρίων ἵστατο εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης του· ἡ Μηδία καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν ὀρεινὴν, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὸν Εὐφράτην, τὸν Τίγριν καὶ τὸν Ἰδάσπιν, ἀνεγνώρισαν τὴν κυριαρχίαν του μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ Ἀστυάγους· ἀπὸ πρὶν ἀκόμη ἡ Περσὶς, Κιλικία καὶ Δαμασκὸς οἱ κατοικοῦντες τὸν Λίβανον καὶ Ἀντιλίβανον, πᾶσα ἡ παραλία, ἡ Σαμάρεια, Γαλιλαία καὶ Ἱερουσαλὴμ ἦσαν ὑποτελεῖς του, ἡ δὲ Αἴγυπτος σύμμαχος βεβιασμένη (Ἰουδίθ. ἀ. 7—10.).

Ἐν τῷ μεταξὺ ἀποθανὼν Ψαμμίτιχος ὁ Β' μετὰ ἑξαετῆ βασιλείαν (594 π. Χρ.), ἄφησε τὸν θρόνον τῆς Αἰγύπτου εἰς τὸν υἱόν του Ἀπρίην (Ἡρόδ. ΙΙ. 161.—Διόδ. Ι. 68 Wahprahit ἱερογλυφ. Hophra ἑβρ.— Οὐαφρῆς κατὰ τοὺς Ο'.), γεννηθέντα ἐξ ἄλλης συζύγου καὶ οὐχὶ τῆς βασιλίσσης Νιτόκριδος, ἐκ τῆς ὁποίας ἔσχε θυγατέρα, τὴν ἡγεμονίδα τοῦ στέμματος Ἀγχισένην Ῥανεφερχίτην (Anch-sen Ranefer-hit ἱερογλυφ.), νυμφευθεῖσαν τὸν ἡγεμόνα Ἄμασιν τὸν βασιλεύσαντα μετὰ τὸν Ἀπρίην. (ἱερογλυφ. ἐπιγραφ.).

Ἤδη ἐπὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ Ναβουχοδονόσσορος κατὰ τῶν Μήδων οἱ τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης ὑποτελεῖς ἡγεμόνες ὑποκινούμενοι παρὰ Ψαμμιτίχου τοῦ Β' εἶχον ἐξαναστῆ κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Βαβυλῶνος, καὶ οἱ βασιλίσκοι τῆς Ἰδουμαίας, τοῦ Μωάβ, τῶν Ἀμμωνιτῶν τῆς Τύρου καὶ τῆς Σιδῶνος, εἶχον πέμψει πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἱερουσαλὴμ Σεδεκίαν (Ἱερεμ. λδ'. 2.), ἵνα τὸν πείσωσι νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μελετωμένην ἐπίθεσιν· ὁ Σεδεκίας ὅμως τότε ἀκολουθῶν ἀμφιρρεπῆ πολιτικὴν, ἐξ ἑνὸς ἔπεμπε τὴν συνήθη του πρεσβείαν εἰς Βαβυλῶνα (Ἱερεμ. κφ. 59), ἐξ ἄλλου δὲ ὑπέσχετο βοήθειαν εἰς τοὺς ἀντάρτας.

Ἀλλ' ἅμα λήξαντος τοῦ Μηδικοῦ πολέμου ὁ Ναβουχοδονόσωρ ἀπεφάσισε τὴν ἐκστρατείαν πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀπειθῶν ἡγεμόνων καὶ αὐτῆς τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Σεδεκίας τότε ἀθετῶν φανερὰ τὴν πρὸς Ναβουχοδονόσσορα ὁρκισθεῖσαν πίστιν (Παραλ. Β'. λστ'. 13.) ἔκλεισε συμμαχίαν μετὰ τοῦ Ἀπρίου ἀμυντικὴν, καὶ ὁ τελευταῖος ἀπέστειλεν ἐπιτηρητικὸν στράτευμα εἰς τὰ ὅρια τῆς Παλαιστίνης, ἵνα παραφυλάττῃ τὰ κινήματα τοῦ προσεγγίζοντος βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων καὶ Ἀσσυρίων κατὰ τῶν συμμάχων. Ὁ Ναβουχοδονόσσωρ συγκαλέσας πολεμικὸν συμβούλιον κατέθεσε τὸ σχέδιον τῆς ἐκστρατείας εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατοῦ (Ἰουδίθ. β'. 2.), καὶ δώσας τὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ πρώτου σώματος συγκειμένου ἀπὸ 120,000 Ἀσσυρίων ἐπιλέκτων ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἐπιμίκτων μισθοφόρων εἰς τὸν Ὀλοφέρνην, δεύτερον ὄντα μετὰ τὸν βασιλέα (Ἰουδίθ. β'. 4. 15. 20.), τὸν διέταξε νὰ πορευθῇ κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐν ᾧ αὐτὸς ὁ ἴδιος βασιλεὺς μὲ τὸ κύριον σῶμα τῶν Βαβυλωνίων καὶ ὑποτελῶν συμμάχων ἠκολούθει πορευόμενος κατὰ τῆς Φοινίκης πρὸς τὴν παραλίαν.

Τὸ στράτευμα τοῦ Ὀλοφέρνους ἀναχωρῆσαν ἀπὸ Νινευὶ διῆλθε τὴν Μεσοποταμίαν, διέσκαψε τὰς πόλεις τῆς Συρίας τὰς ὀχυρὰς μέχρι τῆς θαλάσσης, κατελάβετο τὸ ὅρια τῆς Κιλικίας, ἔπειτα κατέβη εἰς τὸ πεδίον τῆς Δαμασκοῦ, ἐνέπρησε τὴν χώραν καὶ παρερχόμενον τὴν Σιδῶνα καὶ Τύρον ἐπλησίασε τὴν Ἄζωτον καὶ Ἀσκάλωνα αἵτινες ὑπετάγησαν καὶ ἐδέχθησαν φρουρὰς Ἀσσυρίων, ἐκεῖθεν δὲ ἐτράπη κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ (Ἰουδίθ. β'. γ'.).

Οἱ Ἰουδαῖοι συγκλείσαντες τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς καὶ τειχίσαντες τὰς πόλεις τὰς ὑψηλὰς, περιέμενον τὸν ἐχθρόν· ἀλλ' οὗτος τιθεὶς παρεμβολὴν κύκλῳ τῶν φρουρίων τὰ περιέκλειε βοηθούμενος παρὰ τῶν προϋποταχθέντων Ἀμμωνιτῶν, Μωαβιτῶν καὶ Ἐδωμιτῶν, καὶ ἐπλησίαζε τὴν Ἱερουσαλὴμ

ἡ δολοφονία ὅμως τοῦ Ὀλοφέρνους (Ἰουδίθ. ιγ'.) ἐμπροσθεν τοῦ φρουρίου Βετωλούα, καὶ ἡ εἰσβολὴ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀπρίου (587 π. Χρ.) πρὸς ἐπικουρίαν τῶν πολιορκουμένων Ἰουδαίων (Ἱερεμ. μδ'. 5). παρεκίνησε τὰ Ἀσσυριακὰ σώματα νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν, καὶ ἀποσυρθέντα νὰ ἑνωθῶσι μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦντος μεγάλου στρατοῦ ὑπ' αὐτὸν τὸν Ναβουχοδονόσσορα.

Ὁ Ναβουχοδονόσσωρ, ὅστις εἶχε πορευθῆ κατὰ τῆς Φοινίκης, ἀφ' οὗ ἐκυρίευσε τὴν Σιδῶνα μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν (Ἰεζεκ. κή. 21—23.), ἔθεσε τὴν Τύρον εἰς πολιορκίαν καὶ κυριεύσας τὴν Κάδυτιν (Γάζαν ἑβρ.) ὑπέταξε πᾶσαν τὴν παραλίαν (Ἱερεμ. κθ'. 4—7.), ἐκεῖθεν δὲ πεσὼν ἐπὶ τὰ νῶτα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἐπικουρικοῦ στρατοῦ τὸν κατέστρεψεν εἰς μάχην αἱματηρὰν κατὰ τὴν πεδιάδα (Ἰεζεκ. κθ'. 1—10) ἐμπροσθεν τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ πλησιάσας αὐτὴν τὴν πολιόρκησεν ἐκ νέου ἐπὶ δεκακοτὼ ὅλους μῆνας, στήσας παρεμβολὴν καὶ περικλείσας αὐτὴν κύκλῳ μὲ τεῖχος. Εἰς τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας ὁ μέγας βασιλεὺς ἐστρατοπέδευεν εἰς Ῥιβλὰθ τῆς χώρας Λιμὰθ, ἐπισπεύδων συγχρόνως καὶ τὴν πολιορκίαν τῆς Τύρου, ἐνῷ οἱ ἐντὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ Ἰουδαῖοι μετὰ τοῦ βασιλέως των Σεδεκίου, βιαζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ πόλει λιμοῦ, ἀπεφάσισαν ἔξοδον διὰ νυκτὸς, ἥτις καὶ ἐγένετο· ἀλλ' οἱ Βαβυλώνιοι ἀποκρούσαντες τοὺς ἐξελθόντας συνέλαβον τὸν βασιλέα ζῶντα, καὶ κυριεύσαντες τὴν ἁγίαν πόλιν ἐξ ἐφόδου (586 π' Χρ.), τὸν μὲν Σεδεκίαν ἔπεμψεν δέσμιον εἰς Ῥιβλὰθ πρὸς τὸν Ναβουχοδονοσσορα, τὰ δὲ τεῖχη κατέσκαψαν, καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν ἄγοντες τοὺς κατοίκους εἰς αἰχμαλωσίαν (Βασ. Δ. κέ. 1—20, Παραλ. Β. λστ'· 17—20. Ἱερεμ. νδ'. 4—16.).

Ὁ Ναβουχοδονόσσωρ τοὺς μὲν υἱοὺς τοῦ Σεδεκία κατέσφαξεν ἐμπροσθέν του εἰς Ῥιβλὰθ, αὐτὸν δὲ τὸν ἴδιον ἐκτυφλώσας ἀπέστειλεν εἰς Βαβυλῶνα δέσμιον μετὰ τῶν λοιπῶν Ἰουδαίων αἰχμαλώτων, ἐπὶ δὲ τοῦ ὑπολειφθέντος λαοῦ ἐν Ἰουδαίᾳ ἐπέστησε σατράπην ἐκ τοῦ ἔθνους αὐτῶν Γοδολίαν τινὰ, τὸν ὁποῖον ὅμως μετ' οὐ πολὺ τινὲς ἐκ τῶν προϋχόντων, ὑποκινούμενοι ὑπὸ τῶν Ἀμμωνιτῶν· καὶ στασιάσαντες ἐδολοφόνησαν, ὁ δὲ λαὸς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου φοβηθέντες διὰ τὰ ἐπακόλουθα εἰσῆλθον εἰς Αἴγυπτον (Βασ. Δ. κέ. 7. 22. 26.—Ἱερεμ. μή. 2. 17. 18.) μετοικισθέντες παρὰ τοῦ Ἀπρίου ἐν Μαγδωλῷ (Maktol ἑβρ.) — Migdol ἑβρ.) καὶ ἐν Δάφναις (Shevnes ἑβρ. Τάφνας ἑβρ.) καὶ κατὰ τὸν Παθωρίτην νομὸν ἤτοι περὶ Θήβας. (Ἱερεμ. νά'. 1.) — Ὁ Ναβουχοδονόσσωρ ἀφήσας στρατὸν ἱκανὸν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς μέχρι τότε ἄνευ ἀποτελέσματος πολιορκίας τῆς Τύρου, ἥτις ἀκόμη ἀντεῖχε, (Ἰεζεκ. κθ'. 18.), ἐπῆλθεν ἐκ νέου κατὰ τῆς Ἰουδαίας πρὸς τιμωρίαν τοῦ φόνου τοῦ Γοδολία, πέμψας εἰς αἰχμαλωσίαν τὸ ὑπόλοιπον τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων, καταστρέψας τὰς πόλεις τῶν Ἀμμωνιτῶν καὶ Μωαβιτῶν καὶ δώσας τὰς ἐρημωθείσας χώρας εἰς κληρουχίας τῶν συμμάχων ἐκ Συρίας, Σαμαρείας καὶ Ἐδὲμ (Ἰώσηπ. ἀρχ. Χ. 9. 7. — XI. 3. 8.).

Ἐκ τῆς Ἰουδαίας ἐκινήθη ὁ Ναβουχοδονόσσωρ κατὰ τῆς Αἰγύπτου (581. π. Χρ.), εἰσέβαλεν εἰς αὐτὴν καὶ ἔφερεν ὄλεθρον καὶ καταστροφὴν εἰς τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ εἰς τοὺς ἐκεῖ διασωθέντας καὶ παροικοῦντας ἐπιλοίπους τῶν Ἰουδαίων, ἀπὸ Μαγδώλου μέχρι Συήνης καὶ τῶν ὁρίων τῆς Αἰθιοπίας (Ἱερεμ. ν. 11—13. νά. 30. — Ἰεζεκ. κθ'. 10 — 20. λ'. 4 — 26.) Τότε συνετρίβησαν οἱ ὀβελίσκοι τῆς Ἡλιουπόλεως καὶ αἱ οἰκίαι κατεκάησαν ἐν πυρὶ (Ἱερεμ. ν'. 13.), τότε ἡ ἰσχὺς τῆς Αἰγύπτου κατεβλήθη ἐξ ὁλοκλήρου καὶ ἡ χώρα ἠρημώθη (Ἰεζεκ. λδ'. 12. 15.), ὁ δὲ Ἀπρίης, εἰ καὶ διεφύλαξε τὸ στέμμα του διὰ τῆς ὑποταγῆς του εἰς τὸν μέγαν τῆς Βαβυλῶνος βασιλέα (Ἱερεμ. νά. 30.), ἠναγκάσθη νὰ ὑποφέρῃ Βαβυλωνίων φρουρὰς εἰς τὰς κυριωτέρας τῆς Αἰγύπτου πόλεις, καὶ ἀντικρὺ τῆς Μέμφεως, εἰς τὴν ἀντίπεραν τοῦ ποταμοῦ ὄχθην, τὴν ἀνέγερσιν φρουρίου φέροντος τὸ ὄνομα τῆς Βαβυλῶνος, τὸ νῦν Masratiga ἤτοι παλαιὸν Κάϊρον. Τὰ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος γραφόμενα (ΙΖ' α. 30. σελ. 807) περὶ τῆς θεμελιώσεως τῆς αἰγυπτιακῆς Βαβυλῶνος ὑπὸ βαβυλωνίων φυγάδων, καὶ τὰ τοῦ Διοδώρου παραδοξολογούμενα (Ι. 56.) περὶ βαβυλωνίων ἀνασπάστων ἀπὸ τῶν χρόνων Ῥαμεσσῆ τοῦ Σεσώστριδος, εἰσὶν ὅλως ἀδέσποτα· ἡ ὕπαρξις τοῦ ἄστεος τῆς Βαβυλῶνος ἀντικρὺ τῆς Μέμφεως φαίνεται μόλις ὀλίγα ἔτη πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Καμβύσου εἰς Αἴγυπτον, τοῦ βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων.—

ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΤΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΑΡΣΕΝΙΟΥ.

Γράφει καὶ τὴν προβίβασιν τοῦ Πατριάρχου Μοσχοβίας.

(Συνέχ. Ἴδε φυλλάδ. 332. σελ. 370.)

—ooo—

Καὶ ἀπ' ἐκεῖ εὐλογήθηκε παρὰ τοῦ πατριάρχου τῆς Μοσχοβίας πόλεως καὶ τοῦ Βλαντιμερίου. Τότες οἱ ψάλται ἔψαλον φῆμην τοῦ βασιλέως καὶ πατριάρχου μέγιστου τῆς Κωνσταντινουπόλης. Καὶ ἔπειτα τὸν ἕτερον τὸν νέον πατριάρχην τῆς Μοσχοβίας πόλεως μετὰ φωνὴν μεγάλην.

Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐξευγήκαμεν καὶ πήγαμεν ἀπάνω στὸ ὑψηλὸν παλάτιον ἐκεῖνο τὸ μεγάλον, ὅπ' οὖτον ὀλ' ἰστόριστον, ὅλο μὲ τὸ χρυσάφι ἐκεῖ καὶ ἐκαθήσαμεν ὅλοι εἰς τὸ τραπέζι,

ὁ βασιλεὺς, ἀρχιερεῖς, καὶ δύο πατριάρχαι, ἡγούμενοι καὶ ἄρχοντες καὶ οἱ ἀρχιμανδρῖται.

Ὁ βασιλεὺς πρωτ' ἔκατζε, ἔπειτα πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πάσης οἰκουμένης. Καὶ τρίτος πάλιν ἔκατζεν ὁ νέος πατριάρχης Βλαντιμερίου Μόσχοβου καὶ τῆς Ῥωσίας ὅλης. Καὶ μετὰ ταῦτα ἔκατζαν ἀρχιερεῖς οἱ ὅλοι καθ' ἕνας κατὰ τάξιν του καὶ ἡγούμενοι ὅλοι. Καὶ πάλιν τότε, ἔκατζαν ἀπὸ τ' ἀρχοντολόγι, Κνέσιδες ἐνδοξότατοι ἐκεῖνοι οἱ μεγάλοι. Ἔκεῖ πάλιν ἐκάθησαν ἄρχοντες Ἰβερίας, ἀποκρισάροι μέγιστοι ἐκείνης βασιλείας. Ὁποῦ ἐκείνους ἔστειλαν αὐτὸν καὶ προσκυνῆσαν τὸν βασιλέα Μόσχοβον χαράτζη ἐτέλεσαν. Καὶ πάντες ὑπετάγησαν, αὐτὸν ὡς βασιλέα ὡς γνήσιν αὐθέντην τους τὰ ἔχουν εἰς αἰῶνα.

Καὶ ἀφότης ἐκαθέσθησαν οἱ ἅπαντες ἐκεῖνοι ὁ βασιλεὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλοι ἡγουμένοι, Τότε καὶ στίχον ἔκαμαν, τράπεζα εὐλογῆσαν ὁ Κωνσταντινουπόλεως μὲ χεῖρί του ἁγίαν. Ὦ θαῦμα σ' οὔδαμεν ἐκεῖ! ἄρχοντες τιμημένοι στὰ πλούτη τὰ περίσσια καὶ στὸ πολὺ χρυσάφι. Εἶδα βαρέλαις ἀργυραῖς μ' ὀλόχρυσα στεφάνια, ὅλαις μὲ ταῖς φιάλαις τους καὶ μ' ἕτερα καυκία. Γεμάται ἦσαν ἅπασαι καλῇ Μοσεμβασιᾳ, καὶ οἶκος εὐωδέστατος ἀπὸ τὴν Ῥωμανίαν. Εἶχαν μοσχάτον θαυμαστὸν ἐκ τὸ νησὶ τῆς Κρήτης, ἐκεῖνο τὸ ἔξακουστὸν τῆς οἰκουμένης ὅλης. Ἔκεῖ καὶ πάλιν εἴδαμεν ὀλόχρυσαις γαστέραις ἀμέτρηταις καὶ περισσαῖς, πολλὰ μεγαλωμέναις· ἐκεῖ γαστέραις ἦσαν μεῖζονες ἐκ ταῖς ἄλλαις, τὴν μίαν δὲν ἐσήκωσαν ὡς δύο δέκα ἄνδρες· ἡ μία λεόντα 'μοιαζε, ἡ ἕτερη ἀρκοῦδα, καὶ λύκον ἡ μικρότερη, καὶ ἕταραις καθ' ἕνα. Ἄλλαι ὁμοίαζαν τοὺς βοῦς καὶ ἕταραι τοὺς ἵππους, καὶ ἕταραι τοὺς λαγωοὺς καὶ ἄλλαι τὰς ἐλάφους. Ὑπῆρχε καὶ λεόκουρον μὲ κέρατον τὸ μέγα, καὶ ὅλα τὰ τετράποδα διάφορα πουλλὰ. Παγώνια χρυσόπτερα, ἀγεραυὶ καὶ κύκνοι, παπία καὶ χηνάρια, μεγάλοι πελεκάνοι ἦσαν στρουθία περισσὰ μικρά τε καὶ μεγάλα φάσαις τε, περιστέρια, πέρδικες, καὶ τρυγόνια. Ὅλα ἐστέκοντα ἐκεῖ εἰς εὔμορφην ὁρδίνιαν, ἀργυροχρυσωμένα τε, ἐγκαψωμαλδωμένα. Ἐκ' ἦτον κ' ἕνας κυνηγὸς καὶ ἔστενεν παγίδα, καὶ εἶχεν πόθον περισσὸν διὰ νὰ πιάσῃ ἐκεῖνα τὸ δὲ τὸ πλῆθος τὸ πολὺ ἐκείνων τῶν γαστέρων νὰ ἀριθμήσω δὲν μπορῶ οὐδὲ τῶν ποτηρίων. Τὸ δὲ χρυσίον τὸ πολὺ ἐκείνης τῆς τραπέζης ὄχι, οὐδεὶς δὲν δύναται νὰ βάλῃ κατὰ νοῦν του. Σκευῶν τῶν ὑπὲρ ἄπειρων ἐκείνων τῶν μεγάλων, ἐκ τοῦ χρυσίου καθαροῦ μικρῶν τε καὶ μεγάλων. Ἀφότης ἐγευθήκαμ' ἐξ ἐκείνης τῆς τραπέζης ὁ πατριάρχης, βασιλεὺς, καὶ πάντες ἐξ ἐκείνης, Τότε στὸ μέσον στάθηκεν ὁ μέγας Βεστιάρης τοῦ βασιλέως Μόσχοβου καὶ τῆς Ῥωσίας ὅλης, Ἀστραχανίου, Καζανοῦ, μεγάλου Νογρατίου, καὶ πάσης γῆς Ἀρκτώριας μεγάλου Συμπηρίου.

Ἦτον καὶ πολεῖστοι σὺν αὐτῷ, ἐν ταῖς χερσὶν ἐκράτουν χαρίσματα πανεύμορφα, ἐκεῖνα ἔνα δώσουν. Τότε ἐκεῖ ἐφώνησεν τὸν μέγαν πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πάσης οἰκουμένης. Ὦ πατριάρχα μέγιστε τῆς Κωνσταντινουπόλης, ἅγιων ἁγιώτατε, πρῶτε τῆς οἰκουμένης. Θεόδωρος ὁ ἔνδοξος ὁ μέγας βασιλέας, Βλαντιμερίου, Μόσχοβου καὶ πάσης Ἀρκτωρίας δῶρα χαρίζει σοι πολλὰ νὰ εὔχεσαι δι' αὔτον, τὸν μέγαν τὸν θεόσεπτον τὸν θεοτιμημένον. Χαρίζει σοι ποτήριον μέγα καὶ χρυσωμένον, μὲ τέχνην ὡραιότατην εὔμορφα ἀκεπασμένον. Δίδει σοι χάδια καλὰ ἀπὸ τὴν Βενετία, καὶ σάφια μεταξωτὰ καὶ εὔμορφα ἀτλάζια, Καὶ καμπουχάδες δίδει σοι μὲ εὔμορφα κλαδία καὶ εὔμορφα σαμοῦρια ἀπὸ τὴν Συμπηρίαν. Δίδει σοι χρήματα πολλὰ, Νογράτια μεγάλα ἀπὸ τῆς βασιλείας του μὲ ἴδιάν του βοῦλαν. Νὰ εὔχεσαι διὰ τ' αὐτὸν καὶ διὰ τὴν βασιλείαν νὰ ἦναι πολυχρόνιος, ν' ἄχῃ πολλὴν ὑγείαν.

Τότες ὁ ἁγιώτατος καὶ μέγας πατριάρχης τὰς χεῖράς του ἐσήκωσε μετὰ εὐχῆς μεγάλης. Τὸν βασιλέα εὐχήθηκε καὶ κατευλόγησέ τον. Θεὸς καὶ παμμακάριστος, εἶπε, νὰ εἶναι μ' αὔτον καὶ ἅγιοι Ἀρχάγγελοι καὶ θεῖοι Ἀποστόλοι, ἀρχιερεῖς καὶ μάρτυρες καὶ ὅλοι οἱ ἅγιοι νὰ ἦναι πάντοτε μ' αὐτὸν καὶ νὰ τὸν βοηθοῦσι. Εἰς εἴτι τοὺς ἐπικληθῇ πάντα νὰ τὸν ἀκοῦσι, χρόνους νὰ ζήσῃ περισσοὺς, καὶ αὔξησιν νὰ κάμῃ τὴν βασιλείαν ποῦ κρατεῖ πάντα νὰ τὴν αὐξάνῃ. Εἶπε καὶ ἄλλα περισσὰ τότε κατὰ τὴν ὥραν λόγους καλοὺς καὶ ἁγίους καὶ μὲ πολλὴν σοφίαν.

Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπροσκύνησε τότε κατὰ τὴν τάξιν καὶ ἔτζι πάλιν ἔκατζεν ἐκεῖ εἰς τὸ τραπέζι. Καὶ δεύτερον ἐλάλησεν θεῖον μητροπολίτην, σοφὸν τὸν Ἱερόθεον καὶ μέγαν ἀγχιθέτην. Μητροπολίτα, ἄκουε, κύστρου Μοσεμβασίας, χαρίσματα ποῦ δίδει σοι ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας Θεόδωρος ὁ κράτιστος μεγάλης Μοσχοβίας Βλαντιμερίου, Νογρατίου μεγάλης τῆς Ῥωσίας. Δῶρα χαρίζει σοι πολλὰ νὰ εὔχεσαι δι' αὔτον τὸν μέγαν, τὸν θεόσεπτον, τὸν θεοτιμημένον, ν' ἄχῃς νὰ ἀναπαύεσαι ἐν τῇ ζωῇ σου ὅλῃ ὅσον νὰ περισσεύσουσιν νὰ πάρουσι καὶ ἄλλοι. Ποτήρι δίδει σοι ἀργυροῦν καλὸν καὶ χρυσωμένον εὔμορφον, ὡραιότατον, καλ' ἀναὶ σκεπασμένον. Καὶ χάζδι δίδει σοι καλὸν, καὶ εὔμορφον ἀτλάζι, καὶ καμπουχὰν βενέτικον μεταξοτ' ἔνα σάφι. Δίδει σοι καὶ σαμούρια ἀπὸ τὴν Σύμπηρίαν, καὶ χρήματα νογράτια μὲ ἴδιάν του βοῦλαν. Μητροπολίτης σήκωσε χεῖράς του τὰς τιμίας, τὸν βασιλέα εὐχήθηκεν ἐξ ὅλης του καρδίας. Εἶπε καὶ ἔτερα πολλὰ εἰς αὔτον πατριάρχης καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπροσκύνησεν ἐκεῖνον τὸν Βελίκην.

Καὶ πάλιν τρίτον ἔρησεν ἔσχατον ἐπισκόπων τοῦ θρόνου Ἐλασσόνος τε ἐκείνων ἱερέων, τοιούτους λόγους ἔρησε καὶ εἶπε πρὸς ἐκεῖνον

Μρσέντιον ἁμαρτωλὸν καὶ τὸν ξενιτευμένον.
Ὦ ἀρχιθύτα ταπεινὲ τοῦ Ἑλασσόνος θρόνου
καὶ χώρας τῆς περίφημου ἐκείνης δημοτικοῦ
ὀπ' οὖναι καὶ εὑρίσκεται πλησίον τῆς Ἑλλάδος,
ὀπ' οὖναι δόξα τῶν σοφῶν καὶ τῶν ῥητόρων κλέος
καὶ εἶναι καὶ εὑρίσκεται στὰ πρόσπολα Ὀλύμπου
τοῦ δυτικοῦ Ὀλύμπου τε, οὐχὶ τοῦ Ἀσιάτου.
Ὁ αὐτοκράτωρ βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ μέγας
Βλαντιμερίου, Μόσχοβου καὶ πάσης τῆς Ῥωσίας
δίδει σοι χάριτα πολλὴν, καλὴν εὐεργεσίαν,
πάντα τὰ εὔχεσαι θεὸν δι' αὔτον τὴν ὑγείαν.
Ποτήρι δίδει σοι ἀργυρὸν καὶ περιχρυσωμένον
πολλ' ἄναι ὡραιότατον, καλάναι σκεπασμένον,
καὶ γάζδι δίδει σοι καλὸν, καὶ εὔμορφον ἀτλάζι
καὶ καμπουχὰν βενέτικον μεταξοῦ ὅνα σόφι.
Χαρίζει σοι σαμούρια ἀπὸ τὴν Συμπηρίαν,
καὶ χρήματα γογράτια μὲ ἴδιάν του βοῦλιαν.
Τότες ἐγὼ ἐσήκωσα τὰς ταπειράς μου χεῖρας
τὸν βασιλέα εὐχέθηκα ἐξ ὅλης μου καρδίας.
Νὰ ἦναι πολυχρόνιος ν' ἄχῃ πολλὴν ὑγείαν,
νὰ βασιλεύῃ πάντοτε ἔθνη πολλὰ περίσσια.
Εἶπα καὶ ἔτερα πολλὰ ὡσὰν τὸν πατριάρχην,
Θεὸς ὁ παντευλόγητος πάντα νὰ τὸν εὐφραίνῃ.
Καὶ ἀπὸ τῆς κοιλίας του καρπὸν νὰ τὸν χαρίσῃ
νὰ γένῃ καὶ διάδοχος στὸν θρόνον του νὰ κάτζῃ.
Καὶ ἀπ' ἔκει ἐπροσκύνησα τὸν μέγαν βασιλέα,
εἶπα δὲ χαῖρε ὦ βασιλεῦ κ' ἔχε πολλὴν ὑγείαν.
Καὶ πῆγα καὶ ἐκάθησα πάλιν ἐκεῖ ὁποῦμουν.
Καὶ ἄλλοι ἐσυκώθηκαν τοῦ πατριάρχου π' οὔτουν.
Καὶ ἀφόντης ἀποπλέρωσαν χαρίσματα ἐκεῖνα,
ὁ βασιλεὺς ἐκέρασε μὲ χάριν του καθ' ἕνα.
Καὶ ἀφόντης πάντες ἔπιαν ἐκ βασιλέως χέρι
ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ ἄρχοντες οἱ ὅλοι,
Τότες ἐσυκωθήκαμεν καὶ εὐχαριστησάμεν
ὁποῦ ἀπ' ὅλα τὰ καλὰ τότ' ἐνεπλησθήκαμεν.
Ὁ βασιλεὺς μὲ σκῆπτρόν του καλὰ συνεύγαλέν μας
ὡς ἔξω ἐκ τὴν τράπεζαν καλὰ συνέστειλέν μας,
καὶ πήγαμεν καὶ σέθημεν ὅλοι σταῖς σάριαίς μας,
Ὅσον ὁποῦ ἐφθάσαμεν ὅλοι στὸ σπῆτιόν μας
μετὰ λαμπάδων καὶ φανῶν καὶ μὲ πολλῶν ἀρχόντων
ἀξίων τιμημένων τε μικρῶν τε καὶ μεγάλων.
Τότε ταχὺ ξημέρωμα ἐν τῇ δευτέρᾳ μέρᾳ
ὁ Βεστιάρης ἔφθασεν ἀπὸ τὸν βασιλέα
μὲ ὅλα τὰ χαρίσματα ἐκεῖνα τὰ μεγάλα,
ὁποῦ ἐφύλαγεν ἐκεῖ κυριακῆς ἑσπέρᾳ.
Τὸν μῆνα Ἰανουάριον τῇ εἰκοστῇ καὶ ἕκτῃ,
ὁποῦ ἐχειροτόνησαν ἐκεῖ τὸν πατριάρχην,
ὀπ' οὗτον ἔτος ἐξ ἀρχῆς ἑπτάκις χιλιάδας
ἐννέας τε δεκάδας τε ἄλλας ἑπτὰ μονάδας.
Καὶ ὅλα πάντα τ' ὅδωκε καθ' ἕνα κατὰ τάξιν,
τὸν πατριάρχην πρώτιστα καὶ ἔλαβε τὴν χάριν.
Ὅτι καὶ τότες ἤφεραν καὶ ἔτερα μεγάλα,
ἐκεῖνα ποῦ ἐσκέπασαν τὸν ἄμβονα τὸν μέγαν,
ῥοῦχον σκαρλάτον εὔμορφον πέντ' ἄνδρες τὸ κρατοῦσαν
καὶ τὰ χρυσᾶ τὰ γάζδια τρεῖς ἄλλοι τὰ κρατοῦσαν
Καὶ τέσσαροι τὰ μαῦρά τε, χωρὶς ἐκεῖνα πρῶτος,
ὁ βασιλεὺς ἐχάρισεν ἀπὸ βραδὺς ἑσπέρα,
ἐκεῖνα πρῶτα ἤφεραν καὶ ἔδωκαν καθ' ἕνα
ὅλους κατὰ τὴν τάξιν τους, ὡς ἦτον γεγραμμένα.
Ἀφόντης ὅλοις ἔδωκε δωρήματα ἐκεῖνα,
μετάνοια τότ' ἔκαμε στὸν πατριάρχην μέγαν
καὶ μέγας πατριάρχης τε εὐλόγησεν ἐκεῖνον,
καὶ πάντας τοὺς ἐπίλοιπους ὅσοι ἦτον μετ' ἐκεῖνον.
Καὶ ἀπ' ἔκει ἐπορεύθηκε μέσα εἰς τὸ παλάτι,
ἐκ πατριάρχου ἄνασσαν χαιρέτισμα νὰ δώκῃ.
Τῇ τρίτῃ πάλιν τὸ ταχὺ τρεῖς ἐπισκόποι ἦλθαν,
ἐκ πατριάρχου νέου τε εἰς μέγαν τότες ἦλθαν,
καὶ ἤφεραν χαιρέτισμα. Τότες ἐκεῖνοι εἶπαν.
Ὦ δέσποτ' ἁγιώτατε τῆς Κωνσταντινουπόλης,
ὁ πατριάρχης Μόσχοβου καὶ τῆς Ῥωσίας ὅλης
παρακαλεῖ καὶ δέεται σ' αὐτὸν νὰ κοπιάσῃς
εἰς τὸ πατριαρχεῖόν του ἐκεῖ καὶ νὰ ὁρίσῃς,
ἄρτον νὰ φάγῃς μετ' αὐτὸν καὶ νὰ τὸν εὐλογήσῃς,
ἅγιε ἁγιώτατε τῆς οἰκουμένης ὅλης.
Καὶ πατριάρχης ὥρισεν ὁ λόγος του νὰ γένῃ,
τοῦ ἀδελφοῦ μου θέλημα Ἰὼβ τοῦ πατριάρχου,
καὶ τότες ἐσηκώθημεν καὶ πήγαμεν οἱ ὅλοι,
ὁ πατριάρχης καὶ ἡμεῖς καὶ ἐπισκόποι ὅλοι
μ' ἀνθρώπους τοὺς βασιλικοὺς καὶ μὲ τοῦ πατριάρχου
τῆς Μοσχοβίας πόλεως, ἐκείνου τοῦ Ἰώβου.
Ὡσὰν ἐπήγαμεν ἐκεῖ, ἔστειλε πάντας ὅλους,
πάντας τοὺς ἐπισκόπους του καὶ τοὺς παπάδες ὅλους
μετὰ λαμπάδων καὶ φανῶν, πολλῶν θυμιατήρων
καὶ πάντες προϋπάντησαν μὲ μέλος ψαλμῳδίων
τὸν πατριάρχην μέγιστον τῆς Κωνσταντινουπόλης,
πατριαρχῶν τὸν πρώτιστον τῆς οἰκουμένης ὅλης.
Καὶ πάντες ἐπορεύθημεν μετὰ τοῦ πατριάρχου,
ἕως τὴν σκάλαν ἀνῶθεν τοῦ νέου πατριάρχου.
Ἐκεῖ μᾶς προϋπάντησεν ὁ νέος πατριάρχης
Βλαντιμερίου Μόσχοβου καὶ τῆς Ῥωσίας ὅλης.
Καὶ τότες εὐλογήθηκαν ὁ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου,
καὶ ἀπ' ἔκει ἐπορεύθημεν ἐντὸς μεγάλου οἴκου.
Ὀλίγον ἐκαθήσαμεν, οἱ δύο ὡμιλοῦσαν,
λόγους τε ψυχωφέλιμους καὶ ἔμπλεους σοφίας,
Καὶ ἐκεῖ ποῦ καθεζώμεσθαν, ἦλθεν ἐκ βασιλέα
ἄρχοντας μέγας ἔνδοξος ἀπὸ τὸν βασιλέα,
κ' ἐκεῖ στὸ μέσον ἔφησεν τοὺς δύο πατριάρχας
τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν τῆς Μοσχοβίας.
Ἅγιοι, ἁγιώτατοι καὶ θεῖοι πατριάρχαι,
καὶ ἄλλοι σεῖς ἐπίσκοποι, θεῖοι μητροπολῖται.
Θεόδωρος ὁ βασιλεὺς, ὀρθόδοξος ὁ μέγας
Βλαντιμερίου, Μόσχοβου καὶ πάσης τῆς Ῥωσίας
ὥρισεν ἵνα ἔλθετε ἀπάνω εἰς τὸ παλάτι,
ὅτ' ἔχει λόγους νὰ σᾶς πῇ καὶ τώρα ἀναμένει.
Καὶ παρευθὺς σηκώθημεν καὶ εἴπαμεν οἱ ὅλοι,
τοῦ βασιλέως θέλημα χωρὶς ἄλλο νὰ γένῃ,
καὶ τότες ἐκινήσαμεν καὶ πήγαμεν ἀντάμα,
ἀπάνω στὸ παλάτιον στὸ ἐξαίρετον τὸ μέγα.
Ὁ βασιλεὺς σηκώθηκε καὶ ἐκ τοῦ θρόνου εὐγῆκε,
τὸν πατριάρχην πρόλαβε, τοῦτον τὸν λόγον εἶπε.
Καλῶς ἦλθες ὦ δέσποτα καὶ μέγα πατριάρχα,
μὲ ἀδελφόν σου τὸν Ἰὼβ, τὸν νέον πατριάρχην.

καὶ μὲ λοιποὺς ἀρχιερεῖς ἁγίους ἐπισκόπους
ὁποῦ Θεὸν παρακαλῶ νὰ ἔχω τὴν εὐχήν τους·
Παρακαλῶ σε δέομαι εὐχου μ' εὐλόγησέ με,
ὅπως εὐχῇ ἡ ἁγία σου μ' ἐμὲ πάντα νὰ ἦναι.
Καὶ πατριάρχης σήκωσε χεῖρά του τὴν ἁγίαν
εὐχήθηκεν, εὐλόγησεν Θεόδωρον τὸν μέγαν
τὸν βασιλέα κράτιστον μεγάλης Μοσχοβίας
καὶ πάσης γῆς Ἀρκτώριας μεγάλης τῆς Ῥωσσίας.
Καὶ λόγους τούτους ἔφησε τότε τὸν βασιλέα.
Θεὸς ὁ παντευλόγητος Πατὴρ Υἱὸς καὶ Πνεῦμα,
ὁμότιμος, ἀσυγχυτος, Τριὰς ὑπεραγία
ἀεὶ νὰ σὲ φυλάττουσι ν' ἄχῃς πολλὴν ὑγείαν,
καὶ ν' ἄχῃς αὔξησιν πολλὴν, πάντας νὰ ὑποτάξῃς,
ὅλους τοὺς ἀντιδίκους σου πάντας νὰ καταπείσῃς.
Καὶ ἀπ' ἔκει τότες ἕκατζεν πρῶτα ὁ βασιλέας,
ὁ πατριάρχης δεύτερον, καὶ τρίτον ὁ Ῥωσίας·
ἔπειτα συνεκάθησαν ἀρχιερεῖς οἱ θεῖοι
ἀρχιμανδρῖται μέγιστοι καὶ ὅλοι ἡγουμένοι.
Ἄγγελος τότες ἔφθασεν ἀπὸ τῆς βασιλίσσης,
ἐνώπιον ἐφώνησεν μετὰ φωνῆς μεγάλης.
Τούτους τοὺς λόγους ἔφησεν τότε τὸν πατριάρχην,
τῶν ἄλλων πάντων πρώτιστον εἰς πᾶσαν οἰκουμένην.
Ὦ πατριάρχα μέγιστε ἀνατολῆς καὶ δύσης
τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πάσας οἰκουμένης,
Εἰρήνη ἡ βασίλισσα ἀνατολῆς καὶ δύσης,
Βλαντιμερίου, Μόσχοβου, καὶ τῆς Ῥωσίας ὅλης
Ἀστραχανίου, Καζανζοῦ μεγάλου Νογραΐου,
καὶ πάσης γῆς Ἀρκτώριας, μεγάλου Συμπηρίου
παρακαλεῖ καὶ δέεται σ' αὐτὴν τὰ κοπιάσῃς
μὲ ὅλους σου ἀρχιερεῖς αὐτὴν νὰ εὐλογήσῃς,
καὶ ὅπ' ἔκει ἐπροσκύνησε καὶ σιάθηκε στὸ μέσον
ἀξεσκεπῆς προσδέχετο τοῦ πατριάρχου λόγον.
Καὶ τότες ἐσηκώθηκαν ὁ μέγας πατριάρχης,
καὶ βασιλεὺς Θεόδωρος Ῥωσίας τῆς μεγάλης
καὶ πατριάρχης Μόσχοβου ἀρχιερεῖς οἱ θεῖοι,
ἀρχιμανδρῖται μέγιστοι καὶ ὅλοι ἡγουμένοι.
Ὁ πατριάρχης μέγιστος τοῦτον τὸν λόγον ἔφη.
Τὸ θέλημα βασίλισσας μετὰ χαρᾶς νὰ γένῃ.
Καὶ πάντες ἐκινήσαμεν ἐκεῖ νὰ πορευθοῦμεν
ὁ πατριάρχης, βασιλεὺς ἐκεῖ διὰ νὰ πᾶμεν.
Καὶ πρῶτα πάγει βασιλεὺς, κατόπι πατριάρχαι,
ἀρχιμανδρῖται μέγιστοι καὶ ὅλοι ἡγουμένοι
καὶ ὅλο τὸ ἐξαίρετον μέγα ἀρχοντολόγι.
Ὅσον ὁποῦ ἐφθάσαμεν στὸ δεύτερον παλάτι,
ἐκεῖ καὶ ἐσταθήκαμεν μικροί τε καὶ μεγάλοι.
Ἦταν γυναῖκες περισσαὶ δοῦλαι τῆς βασιλίσσης
Βλαντιμερίου, Μόσχοβου καὶ τῆς Ῥωσίας ὅλης,
καὶ ἄσπραι ἦσαν ἅπαντες ἐκ κεφαλῆς ἕως πόδας,
ὥσπερ χιὼν, βαμπάκιον, ὡς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας.
Ἑτέραν θεωρίαν τε οὐκ εἶχεν οὐδεμία,
χρυσὸν οὔτε κόκκινον οὐδὲ στιγμὴν τε μίαν.
Ἦτον εἰκόνες θαυμασταῖς ἐγκαψοσμαλδωμέναις,
ἁλαῖς μὲ λίθους ἐκλεκτοὺς μὲ τίμιαις ποδίαις.
Ἐκεῖ δευτεροάνοιξαν χρυσὴν ἐκείνην θύραν,
ἀπὸ ἐντὸς ἐλάλησαν τὸν μέγαν βασιλέα.
Εἰρήνη ἡ βασίλισσα ἀνατολῆς καὶ δύσης
Βλαντιμερίου, Μόσχοβου καὶ τῆς Ῥωσίας ὅλης
ἐκέλευσε νὰ ὡρίσετε μέσα εἰς τὸ παλάτι.
Ἐδῶ ὁποῦ εὑρίσκεται, ὅτι ἀπαντυχαίνῃ.
Καὶ πρῶτα σέθη βασιλεῦ, ἔπειτα πατριάρχαι
κατόπι ἐσεβήκαμεν ἡμεῖς οἱ ἱεράρχαι.
Καὶ ἔπειτα ὁ ὕπατος, ὁ ἄρχων κυρὸς Μπορούσης,
τοῦ βασιλέως πίτροπος καὶ μαίμων βασιλίσσης,
Καὶ ἀπ' ἔκει τότες ἔκλεισαν τὴν εὔμορφην τὴν θύραν
ἄλλον τινὰν δὲν ἄφησαν διὰ νὰ ἔλθῃ μέσαν.
Εἴδαμεν τὴν βασίλισσαν ἐκείνην τὴν ὡραίαν
Εἰρήνην εὐσεβέστατην ἐκείνην τὴν ἁγίαν.
Ὡς εἶδέ μας σηκώθηκε καὶ ἐκ τοῦ θρόνου εὐγῆκεν.
Ὁ πατριάρχης ἄρχισε, τοῦτον τὸν λόγον εἶπεν.
Χαῖρε κυρία δέσποινα, βασίλισσα Εἰρήνη,
εὐσεβεστάτη, μέγιστη καὶ θεοτιμημένη.
Χαῖρε ὦ σὺ βασίλισσα τῶν ἄλλων βασιλίδων,
καὶ δέσποινα ἐξαίρετη τῶν ἄλλων δεσποινίδων,
ὀπ' οὖσαι κλέος τῶν Ῥωσῶν καὶ πάσης Ἀρκτωρίας
καὶ καύχημα ἡμέτερον ὅλης ὀρθοδοξίας.
Καὶ ἀπ' ἔκει τοτε σήκωσε χεῖρά του τὴν ἁγίαν,
εὐχήθηκεν, εὐλόγησεν βασίλισσαν ἁγίαν.
Καὶ ὁ Ῥωσίας δεύτερον ὁ νέος πατριάρχης,
εὐχήθηκεν εὐλόγησεν τότε τῆς βασίλισσης.
Τότες καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καθ' ἕνας κατὰ τάξιν
ἀπὸ μακρὰ προσκύνησαν κ' εὐλόγησαν μὲ τάξιν.
Καὶ πᾶσα εἰς τὴν φήμην του καθ' ἕνας τότες εἶπεν,
Ἐκείνην τὴν βασίλισσαν ἐξαίρετην τὴν εἶπεν.
Χαῖρε κυρία δέσποινα, βασίλισσα Εἰρήνη,
εὐσεβεστάτη, μέγιστη, καὶ θεοτιμημένη.
Θεὸς ὁ παντευλόγητος ὁ ἐφορῶν τὰ πάντα
ὑγείαν δώσῃ σοι πολλὴν καὶ νὰ σ' εὐφραίνῃ πάντα.
Εἴτι ποθεῖς ἀπὸ ψυχῆς θεὸς νὰ σὲ τὸ δώσῃ,
νὰ γένῃ καὶ διάδοχος τῇ βασιλείᾳ πάσῃ.
Καὶ τότες ἡ βασίλισσα ἡ ἅγια ἐκείνη
Εἰρήνη ἡ ἐξακουστὴ ἡ θεοτιμημένη,
Μεγαλοφώνως ἔφησε τότε τὸν πατριάρχην
τῆς Κωνσταντινουπόλεως κ' εἰς πᾶσαν οἰκουμένην.
Καὶ λόγους τότε λάλησε μὲ ἴδιόν της στόμα,
καὶ λίαν ἐθαυμάζαμεν στὰ λόγια ἐκεῖνα,
μὲ λόγον ἐκλαμπρότατον μὲ εὔμορφην λαλιὰ
τιμίως καὶ ἐξαίρετα εἶπε τὰ λόγια ἐκεῖνα.
Εἶπε καὶ εὐχαρίστησε τὸν μέγαν πατριάρχην.
Εἶπέ του φήμην ἐκλεκτὴν ἀξιοτιμημένην.
Καὶ ἄρχησε κ' ἐλάλησε τούτους τοὺς λόγους εἶπεν.
Εὐχαριστῶ σε δέσποτα μέγιστε πατριάρχα
τῆς Κωνσταντινουπόλεως πανάγιε καὶ μέγα,
οἰκουμενίκ' ἐξαίρετε πατριαρχῶν τῶν ἄλλων
καὶ πάντα προτιμώτερε καὶ μέγιστε τῶν ἄλλων.
Τὸ πῶς ἐκαταδέχθηκες κ' ἦλθες σὺ μὲ τὰ τέκνα
τῆς σῆς παναγιώτητος τόσον πολὺ μακρέα,
Καὶ ἴδαμεν τὸ πρόσωπον τῆς σῆς ἁγιωσύνης
τὸ τίμιον τὸ ἅγιον παρὰ τῆς οἰκουμένης.
Καὶ χαιρομέστεν περισσὰ πῶς ἔλαβες τὸν κόπον,
καὶ ἦλθες καὶ σὲ εἴδαμεν στὸν ἐδικόν μας τόπον
κ' εἴδαμεν χάριν περισσὴν ἐκ σῆς ἁγιωσύνης
δέσποτα ἁγιώτατε ὅλης τῆς οἰκουμένης.

Καὶ δόξα ν' ἄχῃ ὁ Θεὸς καὶ κτίστης τῶν ἁπάντων,
ὁ ὤν, ὁ ὑπερύμνητος ὑπὸ ἁγίων πάντων,
καὶ ἡ κυρία δέσποινα ἁγία Θεοτόκος,
καὶ τίμιοι ἀρχάγγελοι καὶ τῶν ἁγίων ὅμμος
ὁποῦ μᾶς καταξίωσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις
ἐσένα ν' ἀπολαύσωμεν μὲ ὅλαις σου ταῖς χάραις,
ὁποῦ ἀλλοῦ δὲν ἔγεινε ποτὲ τοιοῦτον πρᾶγμα,
τίμιον ἀξιέπαινον ὡσὰν ἐτοῦτο τώρα.
Κ' ἐτίμησες τὸν τόπον μας μὲ νέον πατριαρχεῖον.
Ὁμοίως καὶ βασίλειον ἐτοῦτο ἐτιμήθη,
καὶ βασιλείας ἅπασας τὰς ὅλας ὑπερέβη.
Τοῦτο τὸ ἐπιθύμησαν οἱ βασιλεῖς οἱ πρῶτοι
ἡμῶν οἱ ἁγιώτατοι οἱ μακαρίται ἐκεῖνοι.
Καὶ δὲν τὸ ἠξιώθησαν τοῦτο νὰ τὸ ἰδοῦσι
ὁπ' οὖναι πρᾶγμα τίμιον καὶ ἅγιον τοῖς πᾶσι.
Θεὸς ὁ παντοδύναμος τὸν κόπον σου νὰ δώσῃ
νὰ ἔχῃς δόξαν καὶ τιμὴν καὶ χάριν ἐν τοῖς πᾶσι!
Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπροσκύνησε τύπε κατὰ τὴν τάξιν.
Καὶ βασιλεὺς ἐστέκοντον πλησίον εἰς τὸ πλάγι
ἐκ δεξιῶν βασίλισσας, Εἰρήνης τῆς ἁγίας
Βλαντιμερίου, Μόσχοβου καὶ πάσης τῆς Ῥωσίας.
Καὶ στὴν ζερβέαν στέκοντον ὁ ἔνδοξος ὁ μέγας,
ὁ ἄρχων κὺρ Μπορούσης τε ὁ ὕπατος ὁ μέγας,
Καὶ ἀδελφὸς βασίλισσας Εἰρήνης τῆς ἁγίας,
καὶ πρώτιστος ἐπίτροπος μεγάλης τῆς Ῥωσίας
Ὁ ἄρχων ὁποῦ ὥριζε τὸ μέγα τὸ Καζάνι
εἰς ποταμόν του εὕρισκεν ἐν Βόλγᾳ τῇ μεγάλῃ
ἀξεκεπᾶς τὴν κεφαλὴν μὲ εὐλάβειαν μεγάλην
μὲ σχῆμα δουλικώτατον καὶ μὲ τιμὴν μεγάλην.
Ἐκεῖ δὲ πάλιν στέκοντον ἀρχόντισες μεγάλαις
γυναῖκες τῶν κνεζήδων τε καὶ πάντες ἦσαν ἄσπραι
ἐκ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, φορέματ' ἄσπρα εἶχαν
ὅλαι καλὰ ἐστέκοντον εἰς εὐμορφὴν ὀρδίνιαν
ὅλαι κατὰ τὴν τάξιν τους μὲ χεῖρας σταυρωμένας
μὲ φόβον καὶ μ' εὐλάβειαν καὶ μ' εὔμορφον τὸ σχῆμα.
Καὶ τότες ἡ βασίλισσα ἡ ἁγία Εἰρήνη
τὴν πρώτην ἔνευσ' ἀπ' αὐταῖς ποῦ κράτει εἰς τὸ χέρι
ταψίον πολυτίμητον μὲ εὔμορφον μαντήλι
μετὰ μαργάρους περισσοὺς καὶ μὲ πολὺ χρυσάφι.
Εἶχε μαργάρους περισσοὺς ὡς ἕξι χιλιάδας,
καὶ ἄκρας ὡραιώτατας ὁλοχρυσοκλωσμένας.
Τὸν πατριάρχην τ' ὤδωκε μὲ ἴδιόν της χέρι,
αὐτὸς δὲ τότε τ' ὤλαβε μὲ ἴδιόν του χέρι
εὐχήθηκεν, εὐλόγησεν κ' ἐπολυχρόνησέ την.
Θεὸς ὁ παμμακάριστος νὰ ἦναι πάντα μ' αὐτὴν!
Ὦ θαῦμα π' οὔδαμεν ἐκεῖ, ἄρχοντες τιμημένοι,
στὰ ὅσα ποῦ ἐφόρεσεν βασίλισσα ἐκείνη
ὁ νοῦς ἀνθρώπου δὲν μπορεῖ οὐδὲ νὰ καταλάβῃ,
τὰ ὅσα ποῦ ἐφόρεσεν ἐπάνω στὸ κεφάλι.
Εἶχε κορῶναν θαυμαστὴν ἀξιοστημημένην
μὲ λίθους ἀξιέπαινους καλῶς πεποιημένην
ἀπ' οὖχε πύργους δώδεκα μετὰ πολλῶν μαργάρων
καὶ τύπον εἰς ἀνθύμησιν ἁγίων Ἀποστόλων
ὁποῦ Χριστὸν ἐκήρυξαν εἰς πᾶσαν οἰκουμένην
καὶ πάντας τοὺς ἐπέστρεψαν εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν.
Εἶχε ρομπίνια πολλὰ, μεγάλους ἀδαμάντους
τοπάζια, μπαλάσια, καὶ στρογγυλοὺς μαργάρους.
Εἶχε καὶ εἰς τὸν γύρόν της ἐκείνη ἡ κορῶνα
ἀμέθιστους πολυτίμους καὶ εὔμορφα ζαφείρια,
καὶ ἐξ αὐτῆς ἐκρέμοντον γυρόσια μακρέα,
ἦσασι τρία δεξιὰ κ' ἐξ εὐωνύμων τρία,
ὁποῦ οὐδεὶς δὲν δύναται νὰ ξετιμήσῃ ἐκεῖνα·
Γέματα ἦσαν ἅπαντα καλὰ ἀρμαθασμένα
μὲ λίθους ἀξιοτίμητους διάφορους, περίσσα.
Οἱ πάντες τότε ἐφρίξαμεν εἰς ἅπαντα ἐκεῖνα
εἰς σμάραγδους τοὺς περισσοὺς ὅλους ἐκ τὸ χλωμοῦτζι
μεγάλους στρογγυλώτατους καὶ ἔκλαμπρους τῇ φύσει
ὁποῦ οὐδεὶς οὐ δύναται ἔνα ἀπὸ ἐκείνους
νὰ εἴπῃ τί ἀξίζουσι, τί εἶναι ἡ τιμή τους.
Εἶχε καὶ φόρεμα μακρὺ ὡς κάτω εἰς τὰ γόνατα
γάζδιον πολυδαίδαλον μὲ εὔμορφα κλαδία.
Εἶχε κλαδία περισσὰ μαργαριτογραμμένα
μὲ τέχνην ἀξιώτατην ἦσαν καλὰ βαλμένα,
καὶ ἀράμεσα στοὺς κλάδους τε πολύτιμα λιθάρια
τοπάζια, μπαλάσια, καὶ κόκκινα ρομπίνια.
Καὶ 'λόγυρα στὸ φόρεμα ὡς μίαν ἀπαλάμη
τεχν' εἶχε παντεξαίρετον, ἀξιοτιμημένη,
ὁποῦ οὐδεὶς δὲν δύναται ἐκείνην πῶς νὰ γράψῃ
τὴν πολυποικιλότητα τὴν ψιλοτεχνεμένην,
μὲ ἔκλαμπρα ρομπίνια μὲ στρογγυλοὺς μαργάρους
μὲ ζάφειρους, μπαλάσια, μὲ λίθους ἀδαμάντους.
Τὰ δὲ πλάτεα μανίκια ἐκεῖνα ὁποῦ εἶχε
ἀνθρώπου νοῦς δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ τὸ πῶς εἶναι
ἂν ἔχῃ δέκα κεφαλὰς καὶ ἄλλας τόσας γλῶσσας
ἐκεῖνα νὰ διηγηθῇ τὸ πῶς ἦτον εἰς πάντας.
Καὶ πάλιν τὴν ἐξαίρετον ἐκείνην τραγηλίαν
τίς τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ βάλῃ εἰς διανοίαν;
Καὶ πάλιν τὸ διάδημα ἐκεῖνο τὸ ὡραῖον
τίς τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ εἴπῃ τὸ πῶς ἦτον;
Εἶχε σμαράγδους περισσοὺς ὅλους ἐκ τὸ χλωμοῦτζι,
μεγάλους στρογγυλώτατους καὶ ἔκλαμπρους τῇ φύσει.
Ἐκεῖνα πάντα εἴδαμεν ἐὰν καὶ μέρος ν' ἦναι.
Κ' εἰς ἄλλα τὰ βασίλεια ἔνα ἐκ δέκα ν' ἦναι.
Ἀμὴ ἡ στέγη ἡ καλὴ ἐκείνου παλατίου,
ὅσον σκεπάζει οὐρανὸς οὐκὰν εὑρίσκετ' ἄλλη.
Ὁλ' ἦτον καθαρόχρυσος, ὅλη μὲ τὸ γλυπτήρι
καὶ ὅλη σφυροκτύπητι ἀπ' ἄριστον τεχνίτη.
Εἶχε κλαδία περισσὰ καὶ λόγγους καὶ ἀμπέλια
σταφύλια καὶ ῥόδια, διάφορα πουλία,
εἶχε μὲ τέχνην ἄριστην στὴν μέσην ἔνα λεόντα,
καὶ ὄμιν τε ἐδάκωνεν, εὔμορφα καμωμένον.
Καὶ ἐκ τῆς μέσης ὄφεως ἐκρέμοντον καρδήλια
ἀξιοτίμητα, πολλὰ, μὲ τίμια λιθάρια
μὲ φοῦντες ὡραιώτατοις συρματοτεχνεμένοις,
μὲ μαργαριτάρόπουλα ἦσαν ἐκείναις ὅλαις.
Τοῦ δὲ σπητίου γύρον τε οὐ δύναμαι νὰ γράψω,
ὅτι φοβοῦμαι περισσῶς μή τι καὶ σφάλειν θέλω.
Ἀλλὰ ὁ πόθος ὁ πολὺς διάζει με νὰ γράψω,
καὶ τοῦς μου οὐκ ἰσχύει τε καθένα πῶς νὰ γράψω.
Εἶχεν εἰκόνας περιῶσας, ἐξαίρετας ἁγίας
μετὰ μουσείου καθαροῦ εἴχασιν ἱστορίας

κυρίας θεοτόκου τε τῆς δέσποινης τοῦ κόσμου,
ὁπ' οὖχεν εἰς τὰς χεῖράς της τὸν λυτρωτὴν τοῦ κόσμου.
Καὶ πάντα ἐκτυπώματα ἁγίων καὶ ἀγγέλων,
ἱεραρχῶν, μαρτύρων τε, ὁσίων καὶ δικαίων.
Αἱ πᾶσαι ὡραιώταται μὲ λίθους πολυτίμους
ὅλαι μὲ τοὺς ἀδάμαντας καὶ μὲ πολλοὺς μαργάρους.
Εἶχαν ποδίαις εὔμορφαις μεγάλαις ὥσπερ πεύκια
μὲ τέχνην ὡραιώτατην μὲ πᾶσαν σύνοσμίαν.
Εἶχαν μαργάρους περισσοὺς καὶ εὔμορφα ῥομπίνια,
ζαφείρια, τοπάζια, καὶ ἔκλαμπρα μπαλάσια.
Πλὴν τέλος ἂς ποιήσωμεν ἐκ τῶν πολλῶν ἐκείνων.
Καὶ πάλιν τότ' ἐκέλευσεν ὁ μέγας βασιλεὺς
Βλαντιμερίου, Μόσχοβου καὶ ὅλης τῆς Ῥωσίας
τὸν πατριάρχην μέγιστον διὰ νὰ εὐλογήσῃ
ἀρχόντισαις ἐκείναις τε ὅλαις νὰ ἀγιάσῃ.
Καὶ πάντες τότες ἦλθασι στὸν μέγαν πατριάρχην
τὸ χέριν του ἐφίλησαν μ' εὐλάβειαν μεγάλην.
Καὶ πᾶσα μία ἔδωκεν ἀπ' εὔμορφον μαντήλι,
Τότες ὁποῦ ἐφίλησαν τὸ ἅγιόν του χέρι.
Καὶ πάντες πάλιν στάθησαν εἰς τόπον ὅπου ἦτον,
μὲ σχῆμα εὐπρεπέστατον καὶ μὲ πολὺν τὸν φόβον.
Καὶ τότες ἔνας ἄρχοντας μέγας τε τιμημένος,
γέροντας σωφρονέστατος πολλὰ πεπαιδευμένος,
μὲ νεῦμα τῆς βασίλισσας τότε στὸ μέσον ἔστη
τὸν πατριάρχην ἔβλεπε τοῦτον τὸν λόγον ἔφη.
Ὦ πατριάρχα μέγιστε τῆς Κωνσταντινουπόλης,
ἁγίων ἁγιώτατε τῆς οἰκουμένης ὅλης.
Εἰρήνη ἡ βασίλισσα ἀνατολῆς καὶ δύσης
Βλαντιμερίου, Μόσχοβου καὶ τῆς Ῥωσίας ὅλης
Ἀστραχανίου Καζανίου, μεγάλου Νογράτια
καὶ πάσης γῆς Ἀρκτώριας μεγάλου Συμπηρίου
καὶ Ἰβερίας τῆς φρικτῆς ἐκείνης τῆς μεγάλης
Χάριν χαρίζει σοι πολλὴν καλὴν εὐεργεσίαν,
νὰ εὔχεσαι διὰ ταυτὴν καὶ διὰ τὸν βασιλέα,
Ποτήρι δίδει σοι ἀργυρὸν μέγα καὶ χρυσωμένον,
μὲ τέχνην ὡραιώτατην εὔμορφα σκεπασμένον.
Δίδει σοι γάζδια καλὰ ἀπὸ τὴν Βενετίαν
καὶ σόφια μεταξωτὰ καὶ εὔμορφα ἀτλάζια.
Καὶ καμπουχάδες δίδει σοι μὲ εὔμορφα κλαδία,
καὶ εὔμορφα σαμούρια ἀπὸ τὴν Συμπηρίαν.
Δίδει σοι χρήματα πολλὰ Νογράτια μεγάλα
ἐξ ἀργυρίου καθαροῦ μὲ βασιλέως βοῦλαν.
Νὰ εὔχεσαι διὰ ταυτὴν καὶ διὰ τὸν βασιλέα,
νὰ ἦναι πολυχρόνιοι ν' ἔχουν πολλὴν ὑγείαν.
Καὶ ἡ εὐχή σου ἅγια εἰς τὸν Θεὸν νὰ φθάσῃ
νοῦς καὶ θυγατέρας τε αὐτοῖς διὰ νὰ δώσῃ!
Ὁ πατριάρχης σήκωσε χεῖρά του τὴν ἁγίαν,
βασίλισσαν εὐχήθηκε καὶ βασιλέα μέγαν,
ἁγίασε, συγχώρησε καὶ κατευλόγησέ τους.
Θεὸς καὶ παμμακάριστος νὰ ἦναι πάντα μ' αὐτοὺς
καὶ ἅγιοι Ἀρχάγγελοι Προφῆται, Ἀποστόλοι,
Ἀρχιερεῖς καὶ Μάρτυρες καὶ ὅλοι οἱ ἅγιοι.
Θεὸς ὁ παντοδύναμος ἐκείνος νὰ σᾶς δώσῃ
ὁποῦ διέσχισε ποτὲ τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ.
Καὶ ἐξ αὐτῆς ἀπέρασαν Ἰσραηλῖται ὅλοι,
Ἑβραῖοι Ἰουδαῖοί τε μικροί τε καὶ μεγάλοι,
Καὶ πάλιν ὅπου ἔρευσεν ἐξ ἀκροτόμου πέτρας
καὶ ὕδωρ ἔβρυεν πολὺ καὶ πότιζεν τοὺς πάντας
Ἑβραίους Ἰουδαίους τε ὅλους Ἰσραηλίτας,
Τότες ὁποῦ ἐπήγασιν εἰς γῆν ἐπαγγελίας,
Αὐτὸς πάλιν ὁπ' ἔστειλεν τὸν Γαβριὴλ τὸν μέγαν
καὶ ἦλθε κ' εὐαγγέλισε Μαρίαν τὴν ἁγίαν
παρθένον τε τὴν ἄσπιλον τὴν κεχαριτωμένην,
τὴν μαραθόχον στάμναν τε καὶ καθηγιασμένην,
τὸ ὄρος τὸ παράγιον, τὴν ἄφλεκτον τὴν βάσιν,
ἐν ᾗ Χριστὸς ἐσκήνωσε καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον,
καὶ πάντας ἐλευθέρωσεν ἐκ τῆς δουλείας κείνης
τοὺς ἐξ Ἀδὰμ προπάτορας καὶ ὅλους τοὺς δικαίους,
Αὐτὸς ἡμᾶς νὰ λυπηθῇ, ὅτι ἐσᾶς νὰ δώσῃ,
τέχνον ἐκ τῆς κοιλίας σας καὶ νὰ σᾶς εὐλογήσῃ!
Καὶ ἀπ' ἐκεῖ τότ' εὐλόγησεν ὁ μέγας πατριάρχης
Εἰρήνην τὴν βασίλισσαν Ῥωσίας τῆς μεγάλης.
Ὁμοίως καὶ ὁ ἕτερος ὁ γέρος πατριάρχης
τῆς Μοσχοβίας πόλεως Ῥωσίας τῆς μεγάλης.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΣΗΜΑ

Τὸ παρὰ τοῦ ἐν Ἑλλάδι δικαστικοῦ συλλόγου
τῷ Τ. Λ. Ἀλαμπεάδῃ κρυσεναχθέν.

Ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς ἐπαναστάσεως, ἡ Ἑλλὰς ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τῆς εἰσαγωγῆς νόμων πολιτικῶν τε καὶ ποινικῶν, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ πώποτε δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρήσῃ ἐκ τῶν νόμων καὶ τῶν θεσμῶν τοῦ δεσπότου, τοῦ ὁποίου ἠγωνίζετο νὰ ἀποσείσῃ τὸν βαρὺν καὶ ἀλλόφυλον ζυγόν. Οἱ κανόνες οἵτινες ὡδήγουν τὴν ὑπῆφον τῶν ὀθωμανικῶν δικαστηρίων, βάσιν εἶχον τὸ αὐθαίρετον· ἀπόφασις διάταξις δικονομίας ἀσφαλὴς καὶ βεβαία, οὐδεὶς ποινικὸς νόμος γνωστὸς καὶ ὡρισμένος ἠδύνατο νὰ περιστείλῃ τὰ πάθη καὶ τὴν πλεονεξίαν τῶν δικαστῶν καὶ νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν τιμὴν, τὴν ζωὴν καὶ τὴν διοικητικὴν τῶν δικαζομένων. Τὰ ὑπὸ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως προεδρευόμενα δικαστήρια, συμβουλευτικὴν μόνον ἐξουσίαν ἔχοντα, δὲν εἶχον οὐδ' αὐτὰ κανόνας ἀκριβεῖς εἰς τὰς ἀποφάσεις των, ὥστε τὰ πάντα ἔπρεπε νὰ νομοθετηθῶσιν ἀπὸ καινῆς. Ἕνὸς ὅμως ἀγωνιζόμενον περὶ τῶν ὅλων, δυσκόλως δύναται νὰ ἀσχοληθῇ εἰς σύστασιν νομοθεσίας, ἥτις εἶναι ἔργον τῆς εἰρήνης. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ γενόμενα νομοθετικὰ δοκίμια μήτε νὰ ἐφαρμοσθῶσι, μήτε νὰ ζήσωσιν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠδύναντο.

Ὁ ἀπὸ 2 Μαΐου 1822 ΙΣΤ'. νόμος τῆς πρώτης περιόδου, ἀτελὲς δοκίμιον ὀργανισμοῦ καὶ διαδικασίας, τῶν τε ποινικῶν καὶ πολιτικῶν δικαστηρίων, οὐδέποτε ἐξετελέσθη ἕνεκα τοῦ πολέμου· μόνον δὲ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον καθιδρύθη διαρκοῦντος τοῦ ἀγῶνος, εἶναι τὸ κατὰ τὴν 16 Ἀπριλίου 1837 συσταθὲν ἐν Ναυπλίῳ ἐγκληματικὸν δικαστήριον, τὸ ὁποῖον δικάζον κατὰ τὸ ἀπάνθισμα τῶν ἐγκληματικῶν, ποινικὸν νόμον κυρωθέντα τὸν 18 Ἀπριλίου 1823 διὰ τοῦ ΜΓ'. ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄστρει Β' συνελεύσεως, καὶ τοὺς

ποινικοὺς βυζαντινοὺς νόμους, ὀλίγους μόνον μῆνας διήρκεσε. Δὲν μνημονεύομεν τὸ ἐπὶ τῶν λειῶν δικαστηρίων, διότι τοῦτο ἦτο μᾶλλον τῶν πολεμικῶν ἢ τῶν πολιτικῶν ἔργων παράρτημα, οὐδὲ τὸ διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Μαρτίου 1825 συσταθὲν ἐν Σύρῳ ἐμπορικὸν δικαστήριον, διότι τὸ περὶ τούτου διάταγμα οὐδέποτε ἐξετελέσθη· ὥστε μέχρι τοῦ 1828 αἱ διαφοραὶ τῶν πολιτῶν διελύοντο δι' αἱρετῶν κριτῶν, ἐν ἐλλείψει τακτικῶν δικαστηρίων.

Ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος κατὰ πρῶτον καθιδρύθησαν δικαστήρια τακτικά· καὶ κατὰ ταύτην ὅμως τὴν περίοδον, τὰ ἀτελῆ ἔργα τῶν προηγηθεισῶν κυβερνήσεων ἐλήφθησαν καὶ ἐχρησίμευσαν ὡς βάσις τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων.

Ὡς δικονομία πολιτικὴ εἰσήχθη ὁ ΙΣΤ' νόμος τῆς 2 Μαΐου 1822· ὡς ἀστυκὸς νόμος, ἡ ἑξαβίβλος τοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ οἱ Βυζαντινοὶ νόμοι· ὡς ἐμπορικός, ὁ κώδηξ τοῦ Ναπολεόντος, ἅτινα εἶχον ἤδη

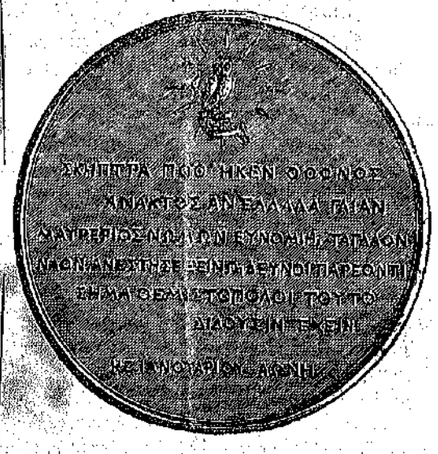

καθιερώσει αἱ ἐθνικαὶ συνελεύσεις· ὡς ποινικὸς νόμος, τὸ ἀπάνθισμα τῶν ἐγκληματικῶν, ὡς ποινικὴ δὲ δικονομία, ἡ ἐγκληματικὴ διαδικασία ἡ ὑπὸ τοῦ Πανελληνίου συνταχθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1829.

Τὸν ὀργανισμὸν τοῦτον τῶν δικαστηρίων, εἰσαχθέντα κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1829, διεδέχθη ἄλλος κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1830, καὶ σὺν αὐτῷ νέαι δικονομίαι, πολιτικαί τε καὶ ποινικαί, εἰσήχθησαν εἰς τὰ δικαστήρια· πάντα ταῦτα, ἔργα τοῦ τότε ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ, εἶναι μίγμα παράδοξον ἐλευθεριῶν καὶ δεσποτικῶν διατάξεων, ἀσύμφυλον φύραμα ἀγγλικῶν καὶ ἑνετικῶν θεσμῶν. Ἐν ᾧ καταρρεῖται ἡ ἐν τῷ ἀκροτηρίῳ δημοσιότης ἐπὶ τῶν ποινικῶν δικῶν, ἐν τῇ ἀνακρίσει ὁ κατηγορούμενος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρευρίσκηται εἰς εἰς ὅλας τὰς ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων καὶ νὰ ἔχῃ καὶ μάρτυρας τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐκλογῆς πρὸς βεβαίωσιν τῶν γινομένων. Ἀλλὰ καὶ ταύτης τῆς νομοθεσίας, τῆς ὁποίας ἡ ἀκριβεστέρα ἐξέτασις δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ, ἡ ζωὴ ἦτο ὀλιγοχρόνιος. Ὁ θάνατος τοῦ Κυβερνήτου καὶ αἱ ἐπελθοῦσαι πολιτικαὶ ταραχαί, ἐματαίωσαν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Εἰς τὴν συγκρότησιν τῶν δικαστηρίων συνέπραττε κατ' ἔτος ἡ Γερουσία, ἡ δὲ βιαία διάλυσις αὐτῆς ἐπέφερε καὶ τὴν ἐντελῆ παῦσιν τῶν δικαστηρίων, ὥστε ἐπὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ βασιλέως δὲν ὑπῆρχον δικαστήρια.

Τοιαύτη ἦτον ἡ κατάστασις τῆς δικαστικῆς νομοθεσίας ὅταν ἡ ἀντιβασιλεία ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως. Οὐδὲν ὑπῆρχον ὁπωσοῦν ἀρχαῖον καὶ ἐρριζωμένον εἰς τὰ ἤθη τοῦ λαοῦ· τὰ πάντα ἦσαν ἀτελῆ καὶ ἀσυνάρτητα ἐρανίσματα ἐκ ξένων νομοθεσιῶν, ἐκ τοῦ προχείρου ὡς ἔργα ἀνάγκης γενόμενα καὶ αὐτόχρημα ἐφήμερα. Ἡ ἀντιβασιλεία, καὶ ἰδίως ὁ ἐπὶ τῶν δικαστικῶν ἀντιβασιλεὺς Α. Μαυρέριος, λαβὼν γνῶσιν αὐτῶν, κατενόησεν ὅτι οὐδόλως ἠδύνατο νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τοιούτων ἔργων καὶ ὅτι μόνη ἡ εἰσαγωγὴ νομοθεσίας ὅλως νέας, κατὰ τὰς νεωτέρας παρῳχημένων ἐθνῶν θεσμοθεσίας συντεταγμένη, ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον αὐτῆς. Ὅθεν ἐπεδόθη εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον, καὶ μετὰ δύο ἔτη εἰσήχθησαν παρ' ἡμῖν ὁ ὀργανισμὸς τῶν δικαστηρίων, ἡ πολιτικὴ καὶ ποινικὴ δικονομία καὶ ὁ ποινικὸς νόμος. Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου, τὸ σύστημα τῶν ἐνόρκων, καὶ ἡ δημοσιότης τῆς διαδικασίας καθιερώθησαν διὰ τῆς νέας ταύτης νομοθεσίας, ἥτις καὶ κατὰ μέρος ἐξεταζομένη δὲν εἶναι κατωτέρα καμμιᾶς τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, ἡ δὲ μέχρι τοῦδε ὄχι ὀλιγοχρόνιος πεῖρα μαρτυρεῖ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς.

Τὸ μέγα τοῦτο εὐεργέτημα ἐκτιμῶντες ἰδίως οἱ περὶ τὰ δικαστικὰ ἀσχολούμενοι, καὶ θέλοντες νὰ δείξωσιν ἔργῳ τὴν πρὸς τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα κύριον Μαυρέριον εὐγνωμοσύνην αὐτῶν, ἀπεφάσισαν, κοινῇ γνώμῃ, ὅτε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρέστη ἐν μέσῳ ἡμῶν, νὰ προσφέρωσιν αὐτῷ χρυσοῦν σῆμα ὀγδοήκοντα δραμίων ἀλκῆς, ἔχον ἐγκεχαραγμένα ἔνθεν μὲν τὴν προτομὴν τοῦ ἀνδρός, ἔνθεν δὲ τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα.

Σκῆπτρα ποθ' ἧκεν Ὄθωνος ἄνακτος ἐν' Ἑλλάδα γαῖαν
Μαυρέριος νωμῶν, εὐνομίη τ' ἀγλαΐν
Ναὸν ἐ ἵστησε· ξείνῳ δ' εὔνοι παρεόντι
Σῆμα θεμιστοπόλοι τοῦτο διδοῦσιν ἔχειν (1).

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔργον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ νὰ παραδοθῇ τῷ ἀνδρὶ ὅτε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐνταῦθα διέτριβεν, ὁ δικαστικὸς σύλλογος ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τοὺς Κ. Α. Πολυζωΐδην, ἀντιπρόεδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου, Πέτρον Παπαῤῥηγόπουλον, εἰσαγγελέα τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, καὶ Μιχαὴλ Ποτλῆν, δικηγόρον, νὰ γράψωσι πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν καὶ νὰ παρακαλέσωσι τὸν ἐνταῦθα πρέσβυν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Βαυαρίας νὰ δεχθῇ καὶ ἀποστείλῃ εἰς τὸν Κ. Μαυρέριον τό τε σῆμα καὶ τὴν ἐπιστολήν· συγχρόνως δὲ νὰ προσφέρωσιν εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα ἀργυροῦν ἀντίτυπον τοῦ αὐτοῦ σήματος. Ταῦτα δὲ καὶ ἐγένοντο κατ' αὐτάς· ὅ τε Βασιλεὺς καὶ ὁ πρέσβυς τῆς Βαυαρίας ἐδέχθησαν φιλοφρόνως τοὺς ἐντολοδόχους τοῦ δικαστικοῦ συλλόγου καὶ ἐπῄνεσαν τὸ εὐγενὲς ἆσθημα αὐτῶν· ὁ δὲ τελευταῖος ἀνεδέχθη προθύμως τὴν ἀποστολὴν τοῦ τε σήματος καὶ τῆς ἐπιστολῆς, τῆς ὁποίας ἰδοὺ τὸ περιεχόμενον.

ΓΕΩΡΓΙΩ ΔΟΥΔΟΒΙΚΩ ΜΑΥΡΕΡΙΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἀθήνησι κδ'. Ἰουλίου 1889.

Τῶν ἐπιτρόπων Ὄθωνος, τοῦ εὐκλεοῦς τῆς Ἑλλάδος βασιλεύοντος, γερόμενος, γνώμῃ δὲ καὶ ἐπιστήμῃ, τῇ περὶ τοὺς νόμους, οὐδενὸς τῶν συναρχόντων δεύτερος, οὐ σμικρῶν ἀγαθῶν ἡμῖν ἐγένου παραίτιος, κάλλιστον ἅμα καὶ ἐδραῖον ἧς ἤρξας ἀρχῆς μνημεῖον σεαυτῷ ἱδρυσάμενος. Τῶν θεσμῶν γὰρ οἷς ἡ ἑσπερία καὶ ἀρκτικωτέρα Εὐρώπη οὐκ ἀπεικότως σεμνύνεται, ἀπανθίσας τὰ κάλλιστα, εὖτε δὲ καὶ καλῶς ἐκ τῶν ἐνόντων πρὸς τὴν χρείαν μεθαρμόσας, νόμοις ἀρίστοις καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ χρόνου, ἀσφαλεστάτου γνώμονος, δοκιμασίας εἰληχόσι, ἀρτιπαγῆ καὶ σαλεύουσαν τέως τὴν πολιτείαν ἐκράτυνας, οἱονεὶ βάθρα ὑποθεὶς αὐτῇ ἀσφαλῆ καὶ βέβαια.

Τούτων δὲ μεμνημένοι, ὅτε τῆς δημοτελοῦς ἑπέστης ἡμῖν κοινωνὸς ἑορτῆς, ἤν, οἷον ἐκ παίδων εἰς ἄνδρας παραγγέλλοντες, ἐτελοῦμεν, κύκλους ἑγιαυτῶν πεντάκις πέντε ὑπὸ πρώτῳ βασιλεῖ τῷ Ὄθωνι εὐδαιμόνως διανύσαντες, ἄσμενοί σε ὑπεδεξάμεθα, τῇ φιλοφροσύνῃ τὴν εὐγνωμοσύνην ἐνδεικνύμενοι, μάλιστα δὲ οἱ τοῦ δικαστικοῦ καταλόγου· οἳ καὶ ἔργῳ τὴν γνώμην πιστώσασθαι προθυμούμενοι, ἐξ ἑράνου σμικροῦ, ὅπως καὶ τοῖς ἀπορωτέροις ἂν εἴη εὐπόριστος, εὐτελεῖ μνημείῳ ἀνεζήτησαν τὴν τῆς εὐεργεσίας μνήμην παραδοῦναι τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἐγνωμεν. Τίνες γὰρ καὶ δικαιότεροι μαρτύρες σοι ὁμολογεῖν, ἢ, οἵτινες, διὸν τὸ χρῆσθαι τοῖς ὑπὸ σοῦ τεθειμένοις νόμοις λαχόντες, ὅτι κλεῖστον καὶ τῆς εὐεργεσίας μετειλήφασι;

Δέξαι τοίνυν εὐμενῶς, ἀνδρῶν ἄριστε, τοῦ μνημείου τούτου μαρτύριον ἔκτυπον, δι' ἡμῶν παρὰ τοῦ δικαστικοῦ συλλόγου προσφερόμενον, καὶ μηδέποτε παύοιο εὐχους τοῖς Ἕλλησι πᾶσι καὶ ἡμῖν ἰδίᾳ διατελῶν. Ἔρρωσο.

Ἐξ ἐντολῆς τοῦ ἐν Ἑλλάδι δικαστικοῦ συλλόγου,

Α. ΠΟΛΥΖΩΙΔΗΣ
Π. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.
Μ. ΠΟΤΛΗΣ.

Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ.

Ἀξιότιμοι Κύριοι

ΠΟΛΥΖΩΙΔΗ, ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΕ ΚΑΙ ΠΟΤΛΗ.

Ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν μετὰ τοῦ περικαλλεστάτου χρυσοῦ νομισματοσήμου ὅπερ ἀπεστείλατε κατ' ἐντολὴν τῆς ὑμάδος τῶν ἐν Ἑλλάδι θεμιστοπόλων, καὶ σπεύδω νὰ ἐκφράσω ὑμῖν τε καὶ τοῖς ἐντολεῦσιν ὑμῶν ἅπασι καὶ ἑκάστῳ κατ' ἰδίαν τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὸ σῆμα τοῦτο τῆς εὐνοίας αὐτῶν δῶρημα. Ἡ ἱστορία οὐδὲν παρέχει ἕτερον παράδειγμα τοιαύτης ἐκδείξεως εὐμενείας καὶ μάλιστα τοῦ τρόπου, καθ' ὃν αὕτη ἐξεδηλώθη. Ἠπῤῥαν μὲν καὶ ἄλλοτε καὶ εἰργάσθησαν ὑπὲρ τῶν ἐθνῶν μεγάλοι νομοθέται, οὐδεὶς ὅμως ἐκομίσατο τὴν χάριν ἁπάντων ἀνεξαιρέτως τῶν νομοθετῶν τοῦ ἔθνους, ὑπὲρ οὗ εἰργάσθη. Ἀπέκειτο μόνον εἰς τὸ εὐφυὲς ἑλληνικὸν ἔθνος τὰ ἔχῃ καὶ τὰ ἐκδηλώσῃ οὕτω τοιαύτην χάριν· ἀνεγείρατε δοιπὸν διὰ τῆς πράξεως ταύτης οὐ μόνον ἐμοί, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς κάλλιστον μνημεῖον.

Ῥυθμίζων πρὸ εἰκοσιέξ ἐτῶν διὰ νόμου τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας συναινέσει τῶν ἐπὶ τούτῳ συγκαλεσθέντων ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων, συντάτων νόμους περὶ τῆς δημοσίας παιδεύσεως, περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν κ.λπ. ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις παρασκευάζων κώδηκας νόμων οἰκείων εἰς ὑμᾶς, εἶχον διηνεκῶς πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ μέλλον τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους μεγαλεῖον, ἐθεώρησα δὲ ἥδιστα καὶ δαψιλέστατα ἀμειφθείσας τὰς πολυμόχθους ταύτας ἐργασίας μου ὅτε, ἐπισκεφθεὶς ὑμᾶς τὸ παρελθὸν τὸς κατὰ τὴν σπαρίαν εἰς τὸν βίον τῶν βασιλέων εἰκοσιπενταετηρίδα, ἐπείσθην ὅτι συνῳκειώθητε ἐντελῶς πρὸς τοὺς θεσμοὺς ἐκείνους καὶ ἀνέβητε ἤδη εἰς τὴν ὑψηλὴν βαθμίδα τοῦ πολιτισμοῦ, ἀφ' ἧς δύνασθε ν' ἀποδώσητε εἰς τὴν ἀνατολὴν ὅτι πρὸ χιλιάδων ἐτῶν εἶχε λάβει παρ' αὐτῆς ἡ Ἑλλάς. Ἡ μεγάλη ἐντολή, ἣν ἀπεκλήρωσεν ὑμῖν ἡ εἱμαρμένη, εἶναι τὸ ἡγεῖσθαι τοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ πολιτισμοῦ. Εἴθε δ' ἀξιωθῶ, ζῶν ἔτι, νὰ ἴδω ὑμᾶς εἰς τὸ τέρμα τοῦ προορισμοῦ καὶ τῶν ἐλπίδων σας.

Τὸ νομισματόσημον τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ μοι σταλῇ δι' ἀξιωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς τῶν Ἑλ-

(1) Τὸ μὲν ἐπίγραμμα ἐποιήθη ὑπὸ Γ. Βαλλίου, τοῦ δικαίου δικηγόρου· τῆς προτομῆς τὸν τύπον ἐξετέλεσαν οἱ ἀδελφοὶ Φυτάλαι, τὸ σύνολον ἐσχεδίασεν ὁ Κ. Καυταντζόγλους, ἐχάραξε δὲ τὸ σῆμα ἐν Παρισίοις ὁ Κύριος Οὐδίνι, ἐπιφανὴς γλύπτης σφραγίδων.

λήνων νομομαθῶν ὁμάδος ἢ διὰ τῶν ἐγκρίτων ἀνδρῶν, οἵτινες ὑπέγραψαν τὴν πρὸς ἐμὲ προσφώνησιν.

Εὐγνωμονῶν ὑμῖν καὶ πάλιν, παρακαλῶ τὰ ἐκφράσητε τὴν βαθυτάτην ταύτην εὐγνωμοσύνην εἰς ἅπαντα συλλήβδην τὸν σύλλογον τῶν νομομαθῶν καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν κατὰ μέρος. Ὁλόκληρον δὲ τὸ ἑλλ. ἔθνος ἔστω πεπεισμένον ὅτι μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς μου θέλω ἐξακολουθεῖ γ' ἀγαπῶ τοὺς φιλτάτους μοι Ἕλληνας καὶ τὰ ὑπηρετῶ αὐτοὺς πάντοτε κατὰ δύναμιν.

Ἔσθε διαμένω πάντοτε καὶ ἐν τῇ μνήμῃ ὑμῶν. Ἀμήν.

Ἐν Μονάχῳ τὴν 15 Ἰουλίου 1859.

ΜΑΟΥΡΕΡ.

Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, Γερουσιαστὴς κλπ.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀπεφασίσθη νὰ κατατεθῇ μεταξὺ τῶν αὐτογράφων τῆς δημοσίας ἡμῶν βιβλιοθήκης.

ΕΙΣ ΚΟΡΑΚΑΣ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.

—ooo—

Διήγημα ἠθικὸν τῆς Σοφίας Γαΐης.

—

Ὁ Σωσθένης Ρενεκούρ, περατώσας τὰς σπουδάς του, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, πολλοὺς φέρων καὶ ἐπιφθόνους ἀκαδημαϊκοὺς στεφάνους. Ἡ ἡμέρα τῆς ἐξόδου του ἐκ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου ἦν ἡμέρα θλίψεως διά τε τοὺς καθηγητάς του, οἵτινες τὸν ἠγάπων διὰ τὰς προόδους καὶ τὴν εὐφυΐαν του, συγκαταβατικοὶ δεικνύμενοι πρὸς τὴν ὑπὲρ τὸ δέον ἀνεξαρτησίαν τοῦ χαρακτῆρός του, καὶ διὰ τοὺς συμμαθητάς του, οἵτινες ἕνεκα τῆς ἀγαθότητος τῆς καρδίας του ἐλησμόνουν τὴν μικρὰν χαιρεκακίαν τοῦ πνεύματός του. Ἡ αὐτὴ δ' ἡμέρα ἐπανηγυρίσθη μετ' ἀγαλλιάσεως ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τοῦ τελειοδιδάκτου, καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ νέα του ἀδελφὴ ἀνεξάντλητοι ἦσαν εἰς ἐφευρέσεις δυναμένας νὰ τῷ καταστήσωσιν εὐάρεστον τὴν ἐπιστροφήν του. Τὰς ψαθίνας καθέδρας, τὴν πρόστυχον τράπεζαν, τὴν κλίνην ἄνευ παραπετασμάτων διεδέχθησαν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ μαθητοῦ ἀνακλιντήριον μεταξωτόν, καὶ βαθὺς καὶ ἀναπαυτικὸς θρόνος, ὡραῖον γραφεῖον μετὰ στιλπνῆς βιβλιοθήκης καὶ κομψῶν θέσεων, κεκαλυμμένων ὑπὸ παντοίων καὶ καλλιτέχνων ἀθυρμάτων, τῶν κοσμούντων σήμερον πᾶσαν αἴθουσαν ὁπωσοῦν εὐπρεπῆ, καὶ λαμπρὰ κλίνη μετὰ κροσσωτῶν παραπετασμάτων. Καὶ ἔκρινε μὲν ὁ πατήρ του πᾶσαν ταύτην τὴν διασκευὴν ὑπὲρ τὸ δέον πολυτελῆ διότι, ἀρχαῖος ὢν δικαστής, περιεφρόνει ὁπωσοῦν τῶν νεωτέρων τὴν ἀβράν δίαιταν, συντελοῦσαν μόνον, ὡς ἔλεγεν, εἰς ἐλάττωσιν τῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς ῥώμης τῆς νεολαίας. Καὶ ὁ Κορνήλιος καὶ ὁ Πασχάλης εἶχον γράψει τὰς ὡραιοτέρας σελίδας των ἐπὶ καθεδρῶν ψιαθίνων, ἐντὸς αἰθουσῶν ἀκοσμήτων, ὅν τὰ ποικίλα παραπετάσματα δὲν περιέσπων τὰς σκέψεις των. Οὔτε ἀσιατικὸς σοφᾶς ὑπῆρχεν ἐκεῖ, οὔτε προσκεφάλαιον εἰς ἀνάπαυσιν προσκαλοῦν. Ἡ ἀφέλεια, προσέθετε, καὶ ἡ σεμνότης τοῦ σπουδαστηρίου, ἐπετυποῦντο εἰς τὰς ἰδέας καὶ εἰς τὸ ὕφος τοῦ συγγραφέως. Ἂν ὁ Θεόφραστος καὶ ὁ Λαβρουγέρος περιεστοιχίζοντο ὑπὸ πλουσίων κατόπτρων, ποτὲ δὲν θὰ ἔγραφον τοὺς εὐφυεῖς χαρακτῆράς των, οὐδ' ὁ Βοσσουέτος θὰ κατεκεραύνου τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰς ἡδονὰς τοῦ Ἰά. Λουδοβίκου, ἂν ἔγραφεν ἐν αἰθούσῃ κατακόσμῳ διὰ κεντητῶν παραπετασμάτων ἐκ λευκοῦ τριχάπτου ἐπὶ ῥοδόχρου μεταξωτοῦ, εἰς ἐλαπτικὸν ἀνακλιντήριον κατακείμενος, καὶ διὰ πολυχρόων γοτθικῶν διαφανῶν τὰς θυρίδας του κλείων. Ὄχι, ὄχι, ἔλεγε· σοβαρὸν ἦν τὸ χρῶμα τῶν τοίχων τοῦ σπουδαστηρίου του, μέλαν τὸ δέρμα τῆς ξυλίνης καθέδρας ἐφ' ἧς ἐκάθητο, καὶ ἐκ μελανοῦ ἐβένου ἡ τράπεζα ἐφ' ἧς ὁ ἱεροκήρυξ συνέταττε τὰς ὑψηλὰς διδαχάς του, καὶ ἐτέκταινε τοὺς φλογεροὺς τῆς εὐγλωττίας του κεραυνούς.

Ἤκουε δὲ καὶ ὁ Σωσθένης μετὰ τοῦ δέοντος σεβασμοῦ τὰς σοφὰς ταύτας παραινέσεις τοῦ ἐμπείρου καὶ εὐφυοῦς πρεσβύτου· ἀλλὰ μόλις τὰς ἤκουε, καὶ σπεύδων κατεκλείετο εἰς τὴν ὡραῖον κοιτῶνα του, ὅπως ἀπολαύσῃ ἀνέτως τῶν τρυφῶν ἃς ὁ πατήρ του κατέκρινε.

Τὸ δικαστικὸν στάδιον προτιθέμενος ὁ Σωσθένης νὰ διατρέξῃ, ἤρχισε τῶν νομικῶν τὴν σπουδήν, καὶ ἀπεδόθη εἰς σοβαρῶν ἀντικειμένων μελέτας. Ἀλλὰ λαμπρὸν ἐκ φύσεως ἔχων τὸ πνεῦμα καὶ ζωηρόν, ἐφέρετο καὶ ἄκων εἰς πᾶν τὸ θέλγον τὴν φαντασίαν, εἰς πᾶν τὸ εὔθυμον καὶ τὸ διάχυσιν προκαλοῦν. Συνέπεσε δὲ νὰ ἔχῃ φίλον, μεταξὺ τῶν ἀρχαίων συμμαθητῶν του, τὸν υἱὸν ἀρχαίου ἐπισήμου αὐλικοῦ, τοῦ Δουκὸς Γενεβιέρα, πτωχεύσαντος μὲν ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ προτιθεμένου οὐχ ἧττον ν' ἀφιερώσῃ τὰ τέκνα του εἰς τῆς πατρίδος των τὴν ὑπηρεσίαν. Τὸν φίλον δὲ τοῦ Σωσθένους, τὸν Ἀνατόλιον, προώριζεν ἰδίως δι' τὸ στρατιωτικὸν, καὶ ἡ τῶν προγόνων του φήμη ἐφαίνετο αὐτῷ ἐπαρκὴς ἐγγύησις διὰ τοῦ υἱοῦ του τὴν ἐπιτυχίαν. Ἦν δ' ὁ Ἀνατόλιος ὡραῖος, ἀνδρεῖος, εὐφυής, καὶ ἐκέκτητο τὴν εἰς ἑαυτὸν πρόφρονα ἐκείνην πεποίθησιν ἣν χορηγεῖ συνήθως ἡ εὐγένεια τῆς καταγωγῆς καὶ ἡ καλλονὴ τοῦ προσώπου. Παρουσιαζόμενος ὡς εὐπατρίδης πτωχεύσας, διότι ἀντὶ τῶν τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν ἃς εἶχεν ἄλλοτε εἰσόδημα ὁ πατήρ του, τῷ ἔμενον ἤδη μόνον ἑξήκοντα χιλιάδες κατ' ἔτος, ὁ Ἀνατόλιος ἐνεκαυχᾶτο ἐπὶ ταῖς στερήσεσι τῆς πολυτελείας αἷς ἐπεβάλλετο, καὶ ὠφελούμενος ἐκ τῆς νέας ἐλευθερίας ἣν εἶχεν εἰσαγάγει ἡ ἐπανάστασις, ἐξελέξατο φίλον ἐκ τάξεως ὑποδεεστέρας, καὶ διατρέχοντα διάφορον στάδιον. Ἀλλὰ μεταξὺ παραπονούμενος διὰ τὴν πτωχείαν του, καὶ τὴν μικρότητα τῆς συντάξεως ἣν ὁ πατήρ του τῷ ἐχορήγει, εἶχε δύο ἵππους καὶ δύο ὑπηρέτας, κατοικίαν χαριεστάτην, καὶ πάσας τὰς ἀπολαύσεις τῆς μητρικῆς οἰκίας, ἐν ὅλοις βίον ἀνετώτατον, ὃν ὁ Ἀνατόλιος ἐπέμενεν ἀποκαλῶν ἄθλιον, ἡ δ' ἄμιλλα πρὸς τὴν ἀθλιότητα ταύτην κατέστρεφε τὸν Σωσθένην.

Ὡς πάντων τῶν εἰκησαετῶν νέων, ἦσαν καὶ τοῦ Σωσθένους ὡραῖα μὲν τὰ σχέδια, κάκιστοι δὲ οἱ ὑπολογισμοί. Οὐδόλως ἀμφιβάλλων ὅτι ἡ ἀτομική του ἀξία, ἡ ἐπιῤῥοὴ τοῦ πατρός του, καὶ ἡ τοῦ Δουκὸς Γενεβιέρου θὰ τῷ παρεῖχον προσεχῶς θέσιν ἐπικερδεστάτην, ἐδαπάνα ἐν τούτοις οὐ μόνον τὴν πατρικὴν σύνταξιν, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἡ μήτηρ του ἀπέκοπτε τῆς ἰδίας ἑαυτῆς, ὅπως τὸν βοηθῇ εἰς θεραπείαν καὶ εὐχαριστήσιν τῶν νεανικῶν του φαντασιῶν. Καὶ ὁσάκις μὲν ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἀνενέου τὰς χρηματικὰς ταύτας θυσίας, συνώδευεν αὐτὰς διὰ παραινέσεων πρὸς τὸν υἱόν της περὶ τῶν δυστυχημάτων ὅσα ἐπιφέρει ἡ ἀταξία καὶ ἡ ἐκδιαίτησις. Ἀλλ' αἱ διδαχαὶ αὗται τόσον ἠνώχλουν τὸν Σωσθένην, ὥστε ἀφ' οὗ τὰς ἤκουε μεθ' ὑπομονῆς, ἐφρόνει ὅτι οὐδεμίαν ὤφειλε περαιτέρω εὐγνωμοσύνην.

Ἅμα ἐξελθὼν τοῦ παιδευτηρίου, ὑπετάγη κατ' ἀρχὰς ἀγογγίστως εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν ὁ πατήρ του ἐκανόνισε τὰς ἡμέρας του. Τὴν πρωΐαν ὤφειλε νὰ ἐργάζηται, τὴν ἑσπέραν νὰ συνοδεύῃ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφήν του εἰς τὸν περίπατον. Πᾶσαν πέμπτην ὤφειλε νὰ γεύηται εἰς τοῦ δευτέρου θείου του Σαιντιλλέρου, ἀρχαίου τραπεζίτου, φιλολογικὴν δόξαν ἀντιποιουμένου, ὅστις εἶχε σπαταλήσει τὴν ζωήν του μεταξὺ κακῶν στίχων καὶ κακῶν ἐπιχειρήσεων, μέχρι τέλους δὲ ἀπεσύρθη τοῦ χρηματιστηρίου, καὶ παρεδόθη ὅλος εἰς τὴν ὁπωσοῦν τετριμμένην καὶ ἄγνωστον μοῦσάν του. Εἶχε δὲ ὁ θεῖος οὗτος θετὴν θυγατέρα ὡραίαν δεκαὲξ ἐτῶν ἡλικίας, ἣν ἤλπιζε νὰ νυμφεύσῃ μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του. Τὴν ἀνέτρεφεν ὅμως οὐχὶ ὁ ἴδιος, ἀλλ' ἐν καταστήματί τινι τῶν Παρισίων, ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς Κ. Ρενεκούρ, καὶ τὴν ἠγάπα οὐχὶ ὡς πατὴρ τὴν θυγατέρα του, ἀλλ' ὡς συγγραφεὺς τὸ θῦμά του, διότι εἰς αὐτὴν ἀφιέρου τὰς ἐμμέτρους ἐπιστολάς του, ἀνεγίνωσκε τὰ παντοῖα δοκίμιά του, καὶ ἡ δυστύχὴς κόρη, ἀνυπόκριτος κατὰ πάντα, ὑπεκρίνετο μόνον προσποιουμένη ὅτι εὐχαριστεῖται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν συγγραφῶν τοῦ πατρός της, καὶ τὰς ἐχειροκρότει ἐνθέρμως μάλιστα, διότι τότε μόνον ἐξήρχετο τοῦ σχολείου της, ὅταν ἡ πατρικὴ Μοῦσα εἶχεν ἀνάγκην ἀκροατῶν. Ἡ κληρονομία τῆς συζύγου του τῷ ἐπέτρεπε νὰ ἐστιᾷ ἅπαξ καθ' ἑβδομάδα πᾶσαν τὴν οἰκογένειαν. Ἐπὶ τὰς ἡμέρας δὲ ταύτας μετὰ τὸ γεῦμα εἴποντο [illegible]ντοτε σταθερῶς ποιητικαὶ ἐκχύσεις τοῦ Ἀμφι[illegible]νος, καὶ μόνον ἕνεκα θανατηφόρου ἀσθενείας [illegible]κτό τις τῶν συνδαιτημόνων ν' ἀπουσιάσῃ. Οἱ [illegible]λίγοι ξένοι οἱ μετέχοντες τῶν οἰκογενειακῶν [illegible]ων συμποσίων, ἦσαν, ἐννοεῖται, ἐκλελεγμένοι ἐκ τῶν θαυμαζόντων τὰς ἐμμέτρους ἐπιστολάς, τοὺς μύθους, τὰς ᾠδάς, ἢ τὰ στιχηρὰ διηγήματα τοῦ Κ. Σαιντιλλέρου, ὥστε πᾶσα ἡ ξένη συναναστροφή του συνέκειτο ἐκ τινων γερόντων, ἅσκν ἔχόντων τὴν εὐήθειαν τῇ λαμπαργίᾳ, καὶ ἐκ τινων νέων ἀργῶν καὶ παρασίτων, οὓς ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ εὕρωσι τράπεζαν ἐστρωμένην, καθιστᾷ κόλακας παντὸς οἰκοδεσπότου.

Τὴν δὲ κυριακὴν ἡ οἰκογένεια συνήρχετο εἰς τοῦ προέδρου, ὅπου πολλοὶ δικασταὶ παρευρίσκοντο μετὰ τῶν γυναικῶν των, καὶ ἔπαιζον Βίστ, διελέγοντο περὶ τῶν ἀγορεύσεων τῆς Βουλῆς, καὶ περὶ τῆς τελευταίας δίκης τοῦ κακουργειοδικείου.

Ἡ παρουσία τῆς καλῆς Ἐλεονόρας, ἣν ὁ θετὸς πατήρ της οὕτω μετωνόμασε, διότι αἱ εἰς ὥρα ἀμοιοκαταλήξιαι εἰσὶ σπάνιαι, ἐδύνατο ἴσως ν' ἀποζημιῷ τὸν Σωσθένην διὰ τὴν σοβαρότητα τῶν συναναστροφῶν τούτων. Ἀλλ' αὕτη εἶχε τὸ πρῶτον ἐλάττωμα ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην, ἧς αἱ διασκεδάσεις τῷ ἐφαίνοντο τόσον ἀνοήσιοι, καὶ τὸ δεύτερον ἄλλο, ὅτι ἦτον σχεδὸν εἰς τὴν διάθεσίν του, ὅτι οὐδεὶς θ' ἀνθίστατο εἰς τὸν γάμον του, ἅμα ηὐδόκει νὰ τὴν νυμφευθῇ, δι' ὃ ἡ βεβαιότης αὕτη, ὡς πᾶσαι αἱ εὔκολοι εὐτυχίαι, κατέστειλε τὴν φαντασίαν του εἰς ἐντελῆ ἠρεμίαν. Πολλάκις μάλιστα ἡ ἐπιβεβλημένη αὐτῷ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς εὐχὰς τῆς οἰκογενείας του, ἂν δὲν ἤθελε νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὴν δυσμένειαν αὐτῆς καὶ νὰ φέρῃ τὴν Ἐλεονόραν εἰς ἀπέλπισιαν, τῷ ἐνέπνεεν ἄντικρυς ἀποστροφὴν εἰς τὸ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν χαραχθεῖσαν αὐτῷ ὁδόν· διότι ἡ καρδία θέλει ἐλευθερίαν κατὰ τὴν ἐκλογήν της, τὸ πνεῦμα θέλει πόλεμον, καὶ ἐν τῷ ἔρωτι ἡ νίκη ἐκτιμᾶται ἀναλόγως τῶν δυσχερειῶν ἃς ὑπερέβη. Ἂν ἡ Ἐλεονόρα ἦτον ἄλλου σύζυγος ἢ μνηστή, ὁ Σωσθένης θὰ ἐξεμαίνετο ὑπ' ἔρωτος δι' αὐτήν, καὶ ἑκατοντάκις θὰ ἐξέθετε τὴν ζωήν του, ὅπως τῇ εἰπῇ ὅτι τὴν ἐλάτρευεν, ὅπως ἐλκύσῃ εὐμενὲς βλέμμα της, καὶ θὰ τὴν ἀνεκήρυττε τὴν ὡραιοτάτην πασῶν τῶν ὡραίων, τὴν μόνην κυρίαν τῆς καρδίας του, ἀδιαφορῶν ἂν τοῦτο κατέστρεφε τὴν ὑπόληψίν της, καὶ δεχόμενος τὴν μέχρι θανάτου πρόκλησιν παντὸς ἀντεραστοῦ. Διότι τῷ ὄντι ἡ Ἐλεονόρα ἦτον ὡραία, καὶ ἀξία νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν περιπαθέστατον ἔρωτα. Ἀλλ' οὐδὲν κώλυμα τὴν ἐχώριζεν ἀπὸ τοῦ ἐξαδέλφου της, καὶ προσέτι ἠσθάνετο πρὸς αὐτὸν τὴν προτίμησιν ἐκείνην ἣν ἔχουσιν αἱ σεμναὶ νέαι τῆς ἡλικίας της πρὸς τὸν πρῶτον καὶ μόνον ὃν ταῖς ἐπιτρέπεται ν' ἀγαπήσωσιν. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν αἰφνιδίου ἐρύθημα ἐκάλυπτε τὸ χάριεν μέτωπόν της, ἡ φωνή, τὸ ἐλάχιστον κίνημα τοῦ Σωσθένους τῇ ἐπροξένει ταραχήν, ἣν αὐτὸς μόνος δὲν ἔβλεπεν, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ λοιπὴ οἰκογένεια ἐτέρπετο ἐπὶ τῷ ἀφελεῖ τούτῳ ἔρωτι, καὶ ἀγέλα διὰ τὰ ζηλότυπα βλέμματα τῆς δυστυχοῦς κόρης, δι' ἣν ἠσθάνετο στενοχωρίαν ὁσάκις ὁ Σωσθένης διηγεῖτο ὅτι ἀπήντησέ που ὡραίαν τινα Κυρίαν, καὶ τίνι τρόπῳ ἐπροσπάθησε νὰ τῇ γίνῃ ἀ-

ρεστός· διότι ἡ ἀδιαφορία, σκληροτέρα τῆς προδοσίας, οὐδὲ νὰ προσποιηθῇ κἄν φροντίζει, ἀλλὰ φονεύει ἀθῴως, ἀπρομελετήτως, ἄνευ τύψεων συνειδότος, καὶ ἀφ' οὗ θανατηφόρως πληγώσῃ τὸ θῦμά της, τὸ ἐρωτᾷ τι ἔχει καὶ φαίνεται πάσχον;

Οὐδεμίαν ἔχων ὁ Σωσθένης ἰδέαν περὶ τῶν αἰσθημάτων ἅ ἐνέπνεεν εἰς τὴν Ἐλεονόραν, τῇ ἐπέβαλλε μυρίας μικρὰς βασάνους, πρὸς ἃς ἐκείνη ἐνεκαρτέρει μετὰ τῆς ὑπομονῆς ἣν χορηγεῖ ἡ ἀγνοια καθ' ἣν ἡλικίαν αἱ νέαι φρονοῦσιν ὅτι τὰ αἰσθήματα αὐτῶν εἰσὶ πάσαις κοινά, καὶ ὅτι ὁ διδόμενος αὐταῖς σύζυγος εἶναι ὁ πάντων ἄριστος. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἐντυπώσεις αὗται τὴν ἔθλιβον, ὁ Σωσθένης τὴν ἐπέπληττεν ὅτι δὲν ἦτον εὔθυμος, καὶ ἔπειτα ἔλεγε καθ' ἑαυτόν· «Αὐτὸ τὸ μελαγχολικὸν κοράσιον ἀπαιτοῦσι νὰ νυμφευθῶ! Εἰμὶ βέβαιος ὅτι θέλει γίνει ἀνούσιος σύζυγος. Ὦ ὄχι! πολὺ σπουδαῖος καὶ πολὺ μακροχρόνιος δεσμὸς εἶναι ὁ τοῦ γάμου, καὶ ἄφρων ὅστις πρὸς χάριν τινὸς συνδέεται ἐφ' ὅρου ζωῆς μετὰ πληκτικῆς συντρόφου. Ἡ Ἐλεονόρα μετὰ πολλῆς χάριτος παίζει Βίστ μετὰ τοῦ πατρός μου, τ' ὁμολογῶ. Κεντᾷ μετὰ τῆς μητρός μου, τραγῳδεῖ μετὰ τῆς ἀδελφῆς μου, καὶ ἀκούει μετ' ἀπεριγράπτου ὑπομονῆς τοὺς στίχους τοῦ θείου μου. Ταῦτα τὴν καθιστῶσιν εἰς ὅλους ἀγαπητήν, ἀλλ' ἄλλα προτερήματα ἀπαιτοῦνται ὅπως ἐλκύσῃ καὶ τὴν ἐδικήν μου ἀγάπην. Τιμῶ πολὺ τὰς ἀρετὰς· ἀλλὰ προτιμῶ τὰς χάριτας, καὶ γυνὴ κινοῦσα τὸν θαυμασμὸν ἐκείνων οἵτινες κινοῦσι τὴν πλῆξίν μου, δὲν εἶναι γυνὴ δι' ἐμέ, διότι θὰ εἴμεθα εἰς ἀδιάκοπον ἔριν. Ἐκείνη θὰ κατεκρίνῃ τὰς ἡδονάς μου χωρὶς νὰ δύναται νὰ μὲ καταστήσῃ τῶν ἐδικῶν της μέτοχον. Ἄλλως τε δὲ ὁ ἔρως θέλει σύμμαχον καὶ τὴν φαντασίαν· ἀλλ' ἡ φαντασία δὲν ἔχει στάδιον μεταξὺ ἀνθρώπων παιδιόθεν γνωριζομένων. Ἡ ἕξις, ἡ σχέσις, ἡ συγγένεια παράγουσι τὴν φιλίαν, οὐχὶ τὸν ἔρωτα· καὶ ἐγὼ λέγω καὶ ἐπαναλαμβάνω «Εἰς κόρακας ἡ οἰκογένεια!»

Τοιαῦτα τρέφων αἰσθήματα, δὲν ἔμεινεν ὁ Σωσθένης ἐπὶ πολὺ ὑποτεταγμένος εἰς τὸν μονότονον βίον τῆς πατρικῆς ἑστίας. Μόλις ἓν ἔτος εἶχε παρέλθει ἀπὸ τῆς ἐξόδου του ἐκ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου, καὶ ἤρχισε νὰ παραβάλλῃ τὸν σοβαρὸν τοῦτον καὶ σχεδὸν ἄψυχον βίον, πρὸς τὸν τοῦ ἀγαπητοῦ του Ἀνατολίου, καὶ νὰ σκέπτηται διατί, ὁμήλιξ ὤν ἐκείνου, καὶ τὰς αὐτὰς ἔχων χάριτας, ἔπρεπε νὰ στερῆται τῶν αὐτῶν διασκεδάσεων. Δὲν εἶχε βέβαιος ὡραίους ἵππους, ὡς ὁ Κ. Γενεβιέρας· ἀλλ' ἐδύνατο νὰ ἐνοικιάζῃ δύω, καὶ νὰ τὸν παρακολουθῇ εἰς τὰς ἐκδρομάς του. Δὲν ἐδύνατο νὰ πληρώσῃ καὶ αὐτὸς τὴν συμβολήν του εἰς τὰ πολυτελῆ δεῖπνα τοῦ Ἀνατολίου ἐν τοῖς πρώτοις ξενοδοχείοις τῶν Παρισίων, καὶ τὸ θεωρεῖόν του εἰς τὸ Θέατρον, ὅπου καθ' ἑσπέραν ὁ φίλος του ἐγέλα καὶ διασκέδαζε μετὰ τῶν εὐγενεστέρων νεανίδων, καὶ ἔπειτα μετέβαινεν εἰς τὰς λαμπροτέρας συναναστροφάς, ὅπου διέπρεπε καὶ ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν κομψοτέρων; Δὲν εἶχε λάβει καὶ αὐτὸς ὁ Σωσθένης οὐρανόθεν τὴν φιλαρέσκειαν, τὴν θέλησιν τῆς ἐπιτυχίας, τὴν θερμότητα τῆς ψυχῆς, ἥτις σαγινεύει τὰς γυναῖκας, καὶ φέρει εἰς ἐπιτυχίαν; Ἔπρεπε τὰ προτερήματα ὅλα ταῦτα νὰ τὰ θάπτῃ ὑπὸ τὰ εὐφωτιῶντα τείχη τῆς πατρικῆς οἰκίας, καὶ χάριν τῆς οἰκογενείας του νὰ στερῆται ὅλων τῶν ἡδονῶν φαιδροτέρας κοινωνίας; Τέλος, ὡς τόσοι ἄλλοι νεανίαι, δὲν ἐδύνατο καὶ αὐτὸς νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὰς μεγάλας συναναστροφάς, ὅπου ἡ εὐφυΐα ἀναπληροῖ τὸν πλοῦτον, καὶ νὰ γίνῃ ὁ ἥρως πλοκῆς τινὸς μυθιστορικῆς;

Ἐννοεῖται πῶς ὁ Σωσθένης ἀπήντα εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας, ὅταν ἅπαξ τὰς ἀπηύθυνεν εἰς τὴν συνείδησίν του. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν Ἀνατόλιον, τῷ περιέγραψε, μεθ' ὑπερβολῆς πάντοτε, τὰς καθημερινὰς του δυσαρεσκείας, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸν συνδράμῃ κατ' αὐτῶν ὅσον ἐδύνατο. Ὁ δ' Ἀνατόλιος, καὶ ὑπὸ φυλίας κινούμενος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὑπὸ ἐνδομύχου τινὸς εὐχαριστήσεως τοῦ νὰ παρασύρῃ ἄλλον φρονιμώτερον ἑαυτοῦ εἰς τὴν κούφην ἐκείνην δίαιταν, ἥτις ἠνάχλει τὴν συνείδησίν του, ἐντεθάρρυνε τὸν Σωσθένην εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν *οἰκογενειακῶν ἀγγαριῶν*, ὡς πάνυ ὠνόμαζε.

— Διὰ καλὴν ἀρχήν, τῷ εἶπε, θὰ προσκληθῇς τὴν προσεχῆ πέμπτην εἰς γεῦμα ὑπὸ τῆς μητρός μου, καὶ οὕτω θ' ἀποφύγῃς τοῦ θείου σου τὸ φιλολογικὸν συμπόσιον. Μετὰ ταῦτα δὲ θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ θέατρον, ὅπου θὰ ἴδῃς χορεύουσαν τὴν φερώνυμον *Οὐρανίαν*, ἀληθῆ Τερψιχόρην. Θὰ τὴν χειροκροτήσῃς, καὶ θὰ τῇ ῥίψῃς ἀνθοδέσμην. Τοῦτο θὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχήν της, διότι ἄγνωστος ὢν εἰς αὐτήν, θὰ φανῇς ὅτι κινεῖσαι ὑπὸ θαυμασμοῦ αὐτομάτου.

Πλήρης ἀγαλλιάσεως ὁ Σωσθένης ὑπεσχέθη ν' ἀκολουθήσῃ προθύμως τὰς ὁδηγίας τοῦ φίλου του. Τῷ ὄντι τῇ ἐπαύριον ἔλαβε τὴν πρόσκλησιν τοῦ Δουκὸς καὶ τῆς Δουκίσσης, καὶ τὴν ἔφερεν ἀμέσως εἰς τὸν πατέρα του, ὅστις κολακευόμενος ἐπὶ τῇ φιλίᾳ ταύτῃ τοῦ υἱοῦ του μετὰ μιᾶς τῶν ἀριστοκρατικωτέρων οἰκογενειῶν τῆς Γαλλίας, τῷ ἐπέτρεψε νὰ δεχθῇ τὴν πρόσκλησιν, καὶ ἀνεδέχθη νὰ ζητήσῃ δι' αὐτὸν συγγνώμην παρὰ τοῦ θείου του, πρᾶγμα ὁπωσοῦν δυσχερές, διότι ὀλιγάριθμα ἦσαν τὰ θύματα τῶν ποιητικῶν ἐκχύσεων τοῦ Κ. Σαιντιλλέρου, καὶ ἡ ἀπουσία καὶ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ἄφνω μέγα κενόν.

Ἀλλὰ τὸ πρῶτον τοῦτο βῆμα εἰς τὰς κοσμικὰς ἡδονάς, ταχέως, ὡς ἦν ἐπόμενον, παρέσυρε τὸν Σωσθένην καὶ περαιτέρω. Ἡ φλογερὰ αὐτοῦ φαντασία, δι' ἣν ἐπροτίμα τὰς τέχνας πρὸ τῶν ἐπιστημῶν, τὸν θόρυβον τῶν συναναστροφῶν πρὸ τῆς ἡσυχίας, καὶ τὰς ἡδονὰς πρὸ τῆς σπουδῆς, τῷ κατέστησε μετ' οὐ πολὺ ἀνυπόφορον τὸν οἰκουρικὸν βίον. Καθ' ἑκάστην δὲ, νέαν ἐφευρίσκων πρόφασιν ὅπως ἐξέρχηται ἐνωρὶς καὶ ἐπιστρέφῃ ἐξώρας, εἰ καταντήσει νὰ μένῃ μετὰ τῆς οἰκογενείας του νὺξ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ προγεύματος, καὶ τ' στιγμὰς τῆς ἑσπέρας τῶν κυριακῶν. Μάτην εἰ-

Δὶ διασκεδάσεις τοῦ Σωσθένους.

κνετο δυσαρεστούμενος ὁ πατήρ του, μάτην ἡ μήτηρ του τὸν ἐπέπληττε, καὶ τὸν παρήνει ἡ ἀδελφή του. Ὑποσχόμενος πάντοτε νὰ μεταβάλῃ διαγωγήν, ἐνέμενεν ὅμως εἰς τὰ αὐτά. Καὶ ἂν ποτὲ ἐπὶ στιγμὴν ἐνέδιδεν, ὅπως μὴ παρεργίζῃ τὴν μητέρα του, ὅπως μὴ λυπῇ τὴν Βαλερίαν καὶ τὴν Ἐλεονόραν, ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις τῶν συναναστροφῶν τοῦ Ἀνατολίου, καὶ τῶν τέρψεων ὅσας τὸν περιέμενον, ἐξενίκα ταχέως, καὶ ἀπήρχετο ψιθυρίζων· *Εἰς κόρακας ἡ οἰκογένεια.*

Ἡ φιλία εὐγενοῦς τῶν ἐν ταῖς συναναστροφαῖς διαπρεπόντων, περιεποίησε τῷ Σωσθένει τὴν σχέσιν ὅλων τῶν νέων τῶν μᾶλλον ἐπιζητήτων, καὶ διασκεδάζων αὐτοὺς διὰ τῆς εὐθυμίας του, διὰ τῶν ἀστεϊσμῶν του, διὰ τῶν εἰρωνικῶν του σκωμμάτων, προσεκαλεῖτο εἰς ὅλας τὰς συναναστροφάς, τὰ δεῖπνα, τὰς ἐκδρομάς, τὰς διασκεδάσεις. Ταμίας τῶν ἐρωτικῶν μυστηρίων τοῦ μὲν, μόρτυς τῆς μονομαχίας τοῦ ἄλλου, μέτοχος τῆς ἐκδιαιτήσεως ὅλων, ἐνόμιζεν ὅτι τὸν ἠγάπων περιπαθῶς, καὶ εἰς τὴν ἀφοσίωσιν αὐτῶν ἀκράδαντος, ἐχρεοῦτο ἀδιστάκτως, διότι οὐδεμίαν εἶχεν ἀμφιβολίαν ὅτι τοσοῦτοι πλούσιοι φίλοι ἤθελον ἐρίζει πρὸς ἀλλήλους τίς πρῶτος νὰ ἀναλάβῃ τὰ χρέη του, μέχρις οὗ τυχὼν θέσεως καταλλήλου ἢ κληρονομίας, δυνηθῇ νὰ τοὺς ἀποζημιώνῃ. Οὐδόλως δ' ὑπώπτευεν ὅτι οἱ σύντροφοί του ἦσαν ὡς καὶ αὐτὸς, ἤτοι ὅτι καὶ αὐτοὶ πολλὰ ἐδανείζοντο, περιμένοντες νὰ πληρώσωσιν ἐκ μελλουσῶν ἐλπίδων, καὶ ἑπομένως ὅτι οὐδεὶς ἐδύνατο νὰ βοηθήσῃ τὸν ἄλλον κατὰ τῆς ὀργῆς ἀπαιτητικοῦ τινὸς χρεωφειλέτου, καὶ ἐν περιπτώσει ἀναποδράσεως τινὸς ὑποχρεώσεως. Εἰς τὰ θορυβώδη συμπόσια διεσκέδαζε πολλάκις τὴν συναναστροφὴν, διηγούμενος τὰ γελοῖα τῶν συγγενῶν του, καὶ τὰ τετράστιχα καὶ αἱ ἀκροστιχίδες τοῦ θείου του ἦσαν συνεχῶς ἡ εὐδαιμονία τῶν φαιδρῶν καὶ κούφων συνδαιτυμόνων του, οἵτινες τὰ ἐτόνιζον κατὰ δημώδεις σκοπούς, καὶ τὰ ἔψαλλον ἐν χορῷ καὶ μεγαλοφώνως, ὥστε τὰ περίχωρα πάντα ἀντήχουν. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἐκδεδιητημένων τούτων νέων, ὧν ἡ οἰκογένεια οὐδὲν εἶχεν ἴδιον χαρακτηριστικὸν, οὐδεμίαν παράδοξον ἰδιοτροπίαν ἢ πρόληψιν ἐξ ἐκείνων δι' ἃς αἱ νέαι γενεαὶ χλευάζουσι τὰς παερχομένας, ἐπενόει ἑαυτῷ κωμικόν τινα συγγενῆ, καὶ τῷ ἀπέδιδε πᾶν εἶδος παραδοξίας, πᾶν ἐλάττωμα φιλαργυρίας, ὅπως δείχθῇ ἐφάμιλλος τῶν ἀστεϊσμῶν τοῦ Σωσθένους ἐπὶ τῶν συγγενῶν του. Ἀλλ' ἡ ἐφεύρεσις ἠλαττοῦτο πάντοτε τῆς ἀληθείας, καὶ ὁ Σωσθένης ἔμενε πάντων νικητής. Ἀνεκηρύχθη δὲ πρὸ πάντων θορυβωδῶς, ὅταν παρῳδῶν ποτὲ τὸ γνωμικὸν τοῦτο, « Ὁ ἀδελφὸς εἶναι θεόσδοτος φίλος, » ἀνέκραξε μετὰ κωμικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, «Ὁ θεὸς εἶναι θεόσδοτος πλήξις!»

— Εὖγε, εὖγε, εἶπεν ὁ Φερδινάνδος Λωρενσῆς. Ἰδοὺ εὑρέθη τῶν θείων ἡ κλάσις. Τοὺς εἶχε λησμονήσει ὁ Βυφὼν εἰς τὴν κατάταξιν τῶν γενῶν. Ἰδοὺ, ὡρίσθησαν ἐντελῶς.

Καὶ οἱ συνδαιτυμόνες ὅλοι ἐπεκρότουν εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν ταύτην, ὁ δὲ Σωσθένης ἐνέχαιρεν εἰς τὴν τοιαύτην ἐπιδοκιμασίαν, ὅτε ὁ ὑπηρέτης τῆς μητρός του ἐλθὼν, τὸν εἰδοποίησεν ὅτι ὁ Κ. Ρενεκοὺρ τὸν ἐζήτησε δὶς πρὶν ἢ ἀποσυρθῇ εἰς τὸν κοιτῶνά του, καὶ διέταξε νὰ τὸν ἐξυπνήσωσιν καθ' οἵαν δήποτε ὥραν ἤθελεν ἐπανέλθει ὁ υἱός του εἰς τὴν οἰκίαν.

— Ἐνόμισα, προσέθηκεν ὁ Ἀντώνιος, ὅτι ὤφειλον νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅτι ὁ Κ. Πρόεδρος σᾶς περιμένει· ἴσως δὲν θελήσετε νὰ τὸν ἀφήσετε ν' ἀγρυπνήσῃ πολλὴν ὥραν· διότι εἶπε μὲν ὅτι ἀπήρχετο νὰ κοιμηθῇ, ἀλλὰ προφανὲς ἦτον ὅτι δὲν εἶχε τοιαύτην πρόθεσιν.

— Τί νὰ γίνῃ; πρέπει νὰ σᾶς ἀφήσω, φίλοι μου, εἶπεν ὁ Σωσθένης ἐγειρόμενος τῆς τραπέζης.

— Καὶ τίς δύναται νὰ σὲ ζητῇ τοιαύτην ὥραν, ἀπήντησεν εἷς ἐξ αὐτῶν, ἐκτὸς ἂν εἶναι κάμμια ζηλότυπος Ἑρμιόνη.

— Τοιαύτην εὐτυχίαν δὲν ἔχω, ὑπέλαβεν ὁ Σωσθένης. Πατρικὴ δικταγὴ μὲ βιάζει...

— Εἰς τὰς δύω μετὰ τὸ μεσονύκτιον στέλλει νὰ σὲ ζητήσῃ ὁ πατήρ σου, ἀνέκραξεν ὁ Φερδινάνδος. Λοιπὸν δὲν κοιμοῦνται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ σου;

— Ἀνυπόφορον, εἶπεν ἄλλος. Τὴν ἡμέραν ἠμποροῦν νὰ μᾶς βασανίζωσιν. Ἡ ἡμέρα εἶν' ἐδική των. Ἀλλὰ τὴν νύκτα κἂν πρέπει νὰ μᾶς ἀφήνωσι κυρίους τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πράξεών μας.

— Τί νὰ γίνῃ; εἶπεν ὁ Σωσθένης. Λυπηθῆτέ με ὅτι ἀναγκάζομαι ν' ἀφήσω τὴν εὔθυμον συναναστροφήν σας διὰ νὰ ὑπάγω ν' ἀκούσω λιτανίαν παρανινέσεων. Ἄ! ἂν δὲν ἐφοβούμην μὴ πικράνω πολὺ τὴν μητέρα μου...

Καὶ ἐξῆλθεν ἐπαναλαμβάνων. *Εἰς κόρακας ἡ οἰκογένεια!*

Φθὰς δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρε κάτω τὴν γραῖαν παιδαγωγὸν τῆς ἀδελφῆς του, ἥτις τῷ ἐνεχείρισε κρυφίως μικρὸν τεμάχιον χαρτίου, καὶ πλησιάσας εἰς τὸν μόνον λύχνον ὅστις ἔκαιε δι' ὅλης τῆς νυκτὸς εἰς τὴν εἴσοδον, ἀνεγνώρισε τῆς ἀδελφῆς του τὸ γράψιμον, καὶ ἀνέγνω·

— Κακὸς ἄνθρωπος θέλει αὔριον τὸ πρωὶ νὰ σὲ φυλακίσῃ, διότι τῷ χρεωστεῖς χρήματα. Κατάφυγε εἰς τὴν οἰκίαν φίλου τινος, παρεκάλεσον τὸν πατέρα. Θὰ σ' ἐπιπλήξῃ, ἀλλὰ θὰ πληρώσῃ τὸ χρέος σου.

Τεθορυβημένος ἔμεινεν ὁ Σωσθένης, καὶ σκεπτόμενος τί νὰ πράξῃ, ὅταν ἐλθὼν τοῦ πατρός του ὁ ὑπηρέτης, τῷ εἶπεν ὅτι τὸν περιέμενεν ὁ Κ. πρόεδρος.

— Θάρρος, εἶπε καθ' ἑαυτόν· ἂς ἀψηφήσωμεν τὴν καταιγίδα.

Καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὴν αἴθουσαν τοῦ πατρός του. Εὗρε δ' αὐτὸν καθήμενον εἰς τὸ γραφεῖόν του καὶ γράφοντα. Μὴ σπεύδων δὲ νὰ τὸν διακόψῃ, ἔστη παρὰ τῇ θύρᾳ καὶ περιέμεινε.

— Πλησίασον, εἶπεν ὁ Πρόεδρος. Εἶσαι βεβαίως προπαρεσκευασμένος εἰς ὅ,τι σήμερον σ' ἀπειλεῖ. Ὁ ζῶν καθὼς ζῇς ἀπό τινος, εἰν' ἐπόμενον νὰ τιμωρηθῇ μέχρι τέλους. Ὁ ὑποπίπτων εἰς χρέη, ὑποπίπτει καὶ εἰς τὸν κίνδυνον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν

φυλακήν. Πιστεύω ὅτι ἐπρονόησας τί ἔχεις νὰ πράξῃς, ὅταν θὰ ἔλθωσι νὰ σὲ συλλάβωσιν, ὡς εὐηρεστήθη νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ ὁ κύριος οὗτος. — Καὶ ταῦτα λέγων, τῷ ἐδείκνυεν ἐπιστολὴν ἠνεωγμένην ἐπὶ τῆς ἑστίας. — Μεταξὺ τῶν πλουσίων σου φίλων ὑπάρχουσι βεβαίως οἱ ἔχοντες τὴν ἀφοσίωσιν νὰ πληρώσωσι διὰ νὰ μὴ φυλακισθῇς.

— Δὲν γνωρίζω κἀνένα ὅστις νὰ δύναται... ἐψιθύρισεν ὁ Σωσθένης, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ περατώσῃ τὸν λόγον του, τόσον τὸν ἐτρόμαζε τοῦ πατρός του τὸ σοβαρὸν ἦθος.

— Τόσῳ τὸ χειρότερον, εἶπεν ὁ Κ. Ρενεκοὺρ, διότι παρ' ἐμοῦ τίποτε δὲν πρέπει νὰ περιμένῃς. Κακῶς ποιήσας ἐνέδωκα πολλάκις νὰ πληρώσῃ ἡ μήτηρ σου ὅλας τὰς ἀφροσύνας σου ἐκ τῶν οἰκονομιῶν της. Τοῦτο σ' ἐνεθάρρυνεν εἰς τὴν ἄτοπόν σου διαγωγήν. Ἀλλὰ τὸ λάθος τοῦτο δὲν θὰ τὸ ἐπαναλάβω, οὔτε ἔχω ὄρεξιν νὰ θυσιάσω εἰς τὰ χρέη σου τὴν προῖκα τῆς ἀδελφῆς σου. Ἀφ' οὗ λοιπὸν δὲν ἠμπορεῖς νὰ κανονίζῃς τὰς δαπάνας σου κατὰ τὴν μικρότητα τῆς περιουσίας μας, ἀφ' οὗ θέλεις διασκεδάσεις δαπανηρὰς, πολυτέλειαν ἧς ἐστερούμην ἐπὶ νεότητός μου, ζήτει ἀλλαχοῦ πόρους διὰ τὰς δαπάνας σου, καὶ πρὸ πάντων ἀπάλλαξον με τῆς δυσαρεσκείας του νὰ βλέπω δικαστικοὺς κλητῆρας εἰς τὴν οἰκίαν μου.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν λόγων τούτων, συγκεκινημένος ὁ Σωσθένης καὶ μεταμελούμενος μέχρι τινος, ἦν ἕτοιμος νὰ ζητήσῃ συγγνώμην παρὰ τοῦ πατρός του, καὶ νὰ τῷ ὑποσχεθῇ πληρεστάτην ὑποταγὴν εἰς τὰ νεύματά του, ἂν ἤθελε νὰ δειχθῇ ἐπιεικὴς πρὸς αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὸν προκείμενον κίνδυνον. Ἀλλ' ὅταν τῷ ἐφάνη ὅτι αἱ τελευταῖαι λέξεις τῷ ἐπέταττον νὰ ἐξέλθῃ τῆς πατρικῆς οἰκίας, ἡ ὑπερηφάνειά του ἐξανέστη καὶ ὑπερίσχυσε τῶν λοιπῶν αἰσθημάτων του, καὶ λησμονῶν τῆς θέσεώς του τὸ ἐπικίνδυνον, ἀπεκρίθη ἀδιστάκτως καὶ σχεδὸν αὐθαδῶς, ὅτι θέλει πράξει κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πατρός του, οὐδὲ θέλει τοῦ λοιποῦ τῷ δίδει τὴν ἐνόχλησιν νὰ φροντίζῃ περὶ αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης, ὡς μὴ ἔχων τι ἄλλο νὰ προσθέσῃ μετὰ τοιαύτην ἔνδειξιν εὐπειθείας.

Ἅμα δ' ἐξῆλθε διὰ τῆς μεγάλης θύρας, εἰσῆλθε δι' ἄλλης μικρᾶς ἡ δυστυχὴς μήτηρ, ἥτις ἀνυπομόνως περιέμενε τὸ τέλος τούτου τοῦ διαλόγου. Μαθοῦσα δὲ παρὰ τοῦ ἀνδρός της τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ Σωσθένους, ἀνέκραξε μετ' ἀπελπισίας·

— Θεοῦ! ὁ ἄθλιος! θ' αὐτοχειριασθῇ.

— Παντάπασιν! εἶπεν ὁ πρόεδρος. Διασκεδάζει τόσον εἰς τὴν ζωὴν, ὥστε δὲν ἔχει ὄρεξιν νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ. Ἀλλ' ἔχει ἀνάγκην καλοῦ μαθήματος. Ἄφες τον νὰ ὑποφέρῃ ὀλίγον διὰ τὰς ἀνοησίας του, καὶ νὰ σκεφθῇ σπουδαίως περὶ τῶν μέσων τῆς ἀπαλλαγῆς του. Ἄλλως θὰ μετανοήσῃ ποτὲ ὅτι ἔγινες αἰτία τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ἀτιμίας του.

— Ἀλλὰ τί θὰ γίνῃ; ἔλεγεν ἡ φιλόστοργος μήτηρ. Δὲν ἐδυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰς τὸν υἱόν τοῦ Δουκὸς Γενεβιέρα τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα πρὸς λύτρωσιν τοῦ Σωσθένους, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσωμεν νὰ προσποιηθῇ ὅτι τῷ τὴν δίδει ὡς δάνειον ἐκ μέρους τοῦ Δουκός;

— Ὁ Ἀνακόλιος θὰ μᾶς προδώσῃ ἀμέσως· εἶπεν ὁ Πρόεδρος. Τοῦ Σωσθένους τὸ συμφέρον ταυτίζεται μετὰ τοῦ συμφέροντος ὅλων τῶν ἀσώτων υἱῶν. Ἂν δὲν τὸν ἀφήσωμεν νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῶν κλητήρων, νὰ αἰσθανθῇ ὅλους τοὺς ἀγῶνάς τῆς θέσεως εἰς ἣν ἐξ ἀφροσύνης ἐτέθη, δὲν θέλει ποτὲ ἐννοήσει ποία τύχη τὸν περιμένει ἂν ἐμμείνῃ εἰς τὴν διαγωγήν του, καὶ θέλει δράμει κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν καταστροφήν του.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΟΛΥΜΠΙΑ

Τοῦ 1859.

Ἀνὴρ ἐξ ἐκείνων οἵτινες τιμῶσι τὴν Ἑλλάδα διὰ τοῦ μεγάλου καὶ πεφωτισμένου αὐτῶν πατριωτισμοῦ, ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας, ταγματάρχης τῆς φάλαγγος, ἐπίσημον ἀποκτησάμενος περιουσίαν διὰ τῆς ἀτομικῆς ἱκανότητός του, ἀπεφάσισε μετ' ἐλευθεριότητος ἀνωτέρας παντὸς ἐπαίνου, ν' ἀφιερώσῃ τὸ μέγιστον αὐτῆς μέρος πρὸς ἀγαθὸν τῆς πατρίδος, καὶ συνέλαβε τὴν μεγαλεπήβολον καὶ γενεσιουργὸν ἰδέαν, νὰ συστήσῃ ἰδίᾳ δαπάνῃ πενταετηρικοὺς διαγωνισμοὺς πάσης τῆς ἐθνικῆς δραστηριότητος. Τινὲς, ὡς ὁ τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα πολλάκις μὲν διαστρέφων, πάντοτε δὲ κακίζων ἀνταποκριτὴς τοῦ ἐν Βελγίῳ Βορρᾶ, ἔψεξε τὸ ὄνομα τῶν Ὀλυμπίων, ὡς ὄνομα μέγα ἐν τῇ ἀρχαιότητι εἰς πρᾶγμα μικρὸν παρ' ἡμῖν ἀποδοθέν, μὴ σκεφθεὶς ὅτι κατὰ τὸν συλλογισμόν του οὔτε τὸ ὄνομα τῶν περιδόξων Ἀθηνῶν ἔπρεπε νὰ μένῃ εἰς τὴν ἀνοικοδομουμένην καὶ ἔτι μικρὰν πόλιν ἡμῶν, οὔτε τὸ παλαιότατον τῆς Ἑλλάδος ὄνομα εἰς τὰς ὀλίγας ἐπαρχίας τὰς ἀποτελούσας τὸ βασίλειον τοῦτο τὴν σήμερον. Ὡς τὰ ἀρχαῖα Ὀλύμπια ἦσαν ἡ ἐπιδειξις τῆς σωματικῆς κυρίως δυνάμεως, ἥτις ἦν τῶν παλαιῶν κοινωνιῶν τὸ ἐγκαύχημα, οὕτως εἰσὶ τὰ νέα προωρισμένα εἰς κατάδειξιν καὶ ἐκτίμησιν τῶν διανοητικῶν καὶ παραγωγικῶν τοῦ ἔθνους δυνάμεων, αἵτινες ἐν τοῖς νῦν χρόνοις προτιμῶνται τῶν σωματικῶν, οὐδ' αὐτὰς ὅμως ἐντελῶς παροῦσαν. Ἂν ὁ ἀνταποκριτὴς οὗτος φρονῇ ὅτι ἡ πρώτη Ὀλυμπιάς, ἡ ἐπὶ Ἱρίτου, ἦν λαμπροτέρα τῆς ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1859 ἐν Ἀθήναις τελεσθείσης, νομίζομεν ὅτι ἔχει οὐχὶ τὰς εὐκρινεστέρας περὶ ἀρχαιότητος ἰδέας. Ἂν δὲ τὸ πρῶτον ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν εὐρεῖαν καὶ περικαλλῆ τῶν Ὀλυμπίων αἴθουσαν, καὶ εἶδεν αὐτὴν βρίθουσαν τοῖς προϊοῦσι παντοίαις ἐνεργείαις τοῦ ἔθνους του, περιέχουσαν τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τῆς ζωῆς ἡ ἱκμὰς ὀργᾷ καὶ κυκλοφορεῖ ἐν τῷ ἀρ-

χαίῳ περικλεεῖ στελέχει, καθ' οὗ κατέπεσε τοσάκις ὁ πέλεκυς, καὶ ὁ οἱ μικρόψυχοι καὶ οἱ δυσμενεῖς ἐκήρυττον ξηρανθέν, ἄν, λέγομεν, τότε δὲν ἠσθάνθη δακρύων πληρουμένους τοὺς ὀφθαλμούς του, κηρύττομεν ἐν πεποιθήσει ὅτι δὲν εἶναι Ἕλλην ἀλλ' ἀλλογενής.

Καὶ εἰς μὲν τῆς ἐκθέσεως τὰ καθέκαστα θέλομεν ἐπανέλθει ὅταν περατώσωσι τὰς σπουδαίας ἐκθέσεις των οἱ Ἑλλανοδίκαι, καὶ δυνηθῶμεν ν' ἀναγγείλωμεν τὸ ἀπητέλεσμα αὐτῶν καὶ τ' ἀπονεμηθέντα βραβεῖα. Ἤδη δὲ νομίζομεν τόσῳ εὐλογώτερον νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐπὶ μικρὸν εἰς τοὺς τὴν 15 Νοεμβρίου, τελευταίαν τῶν Ὀλυμπίων κυριακήν, τελεσθέντας ἀγῶνας, καθ' ὅσον αἱ πλεῖσται τῶν ἐφημερίδων περιωρίσθησαν ἀναγγείλασαι μόνον ὅτι ἐτελέσθησαν, ἐκτός τινων αἵτινες προσέθηκαν καὶ κατάκρισιν κατὰ τῆς ἐκλεχθείσης δι' αὐτοὺς θέσεως, ὀλίγαι δ' ἐφάνησαν ἀναγνωρίσασαι καὶ ἐκτιμήσασαι τὴν σημασίαν αὐτῶν. Τὴν σχέσιν μεταξὺ σώματος καὶ ψυχῆς ἀνεγνώρισαν πάντων τῶν αἰώνων οἱ σοφοὶ καὶ ἡ πεῖρα. «Οἴκ, εἶπον, ἡ μορφὴ, τοιάδε καὶ ἡ ψυχὴ,» καὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι ἐν σώματι ἀσθενεῖ δυσκόλως ἐμφωλεύει φρὴν ὑγιής. Διὰ τοῦτο ἡ σωμασκία καὶ ἡ ἀθλητική, ἥτις ἐθεσπιεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οὐδέποτε πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἐπουσιῶδες μέρος τῆς ἐθνικῆς ἀγωγῆς, καὶ τῷ ὄντι ἤρξατο ἀπό τινος ἐπιμελῶς καλλιεργουμένη καὶ παρὰ τοῖς νέοις ἔθνεσι. Διὸ καὶ ὑπὸ σοφοῦ πατριωτισμοῦ ἐνεπνέετο ὁ Κ. Ζάππας, ἀπαιτήσας ὡς ἐπίμετρον νὰ προστεθῶσιν εἰς τὰς Ὀλυμπιακὰς ἐκθέσεις πάντων τῶν προϊόντων τῆς ἐθνικῆς δεξιότητος καὶ δημοτικαὶ ἑορταὶ, ἐν αἷς νὰ ἐπιδείκνυται ἡ σωματικὴ εὐρωστία καὶ ἐπιτηδειότης. Ὅ,τι δὲ ἀαλιστα ἦτο διδακτικὸν καὶ προσοχῆς ἄξιον κατὰ τοὺς ἀγῶνας τούτους, ἦν ὁ ἀρχαϊκὸς καὶ καθαρῶς ἐθνικὸς αὐτῶν χαρακτήρ. Πληρέστατα συμφωνοῦμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τῶν λεγόντων ὅτι οἱ ἀγῶνες ἔπρεπε νὰ τελεσθῶσιν ἐν τῷ σταδίῳ, ἐν τῷ σεβαστῷ ἐκείνῳ χώρῳ, ὅστις δι' αὐτοὺς πρὸ αἰώνων κατεσκευάσθη, ὃν διεσκεύασεν ὁ Λυκοῦργος, ὃν κατεκόσμησεν ὁ Ἡρώδης, καὶ ὅστις φαίνεται ἕτοιμος νέους θεατὰς νὰ δεχθῇ καὶ νέας χειροκροτήσεις ν' ἀκούσῃ. Ἐν αὐτῷ οἱ ἀγῶνες θὰ διετήρουν μετὰ τῶν ἀρχαίων πολὺ περιβεστέραν τὴν ὁμοιότητα, ἐν αὐτῷ τὸ θέαμα θὰ ἦν πολὺ μεγαλοπρεπέστερον, οἱ θεαταὶ θὰ ἔβλεπον, καὶ θὰ ἔμενον ἀνενόχλητοι καὶ μὴ ἐνοχλοῦντες ἐν ᾧ ἐν τῷ πεδίῳ τῷ δι' αὐτοὺς προσδιορισθέντι, ὀπίσω τοῦ καταστήματος τῶν Ὀλυμπίων, καὶ ὅπου πρὸ δύω ἑβδομάδων εἶχε γίνει τὸ ἱπποδρόμιον, δὲν ἔβλεπον εἰμὴ οἱ πρῶτοι ἱστάμενοι, οἱ δὲ δεύτεροι ὤθουν τοὺς πρώτους, οἱ τρίτοι τοὺς δευτέρους, καὶ οὕτως ἐντὸς ὀλίγου ἡ διὰ τοὺς ἀγῶνας προσδιωρισμένη θέσις κατελήφθη ὑπὸ τῶν θεατῶν, ὥστε οὐδεὶς πλέον ἔβλεπεν, οὔτε ἀγῶνες ἦν σχεδὸν δυνατὸν νὰ γίνωσιν. Πξεύρομεν ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴ εἰζήτησεν ἐπιμόνως νὰ τῇ δοθῇ τὸ στάδιον, ἀλλὰ τῇ τὸ ἠρνήθησαν, καὶ μόνον ἀφ' οὗ ἐφάνη τὸ ἀποτέλεσμα, ἀπεφασίσθη ὅτι ταῦ λοιποῦ οἱ ἀγῶνες θέλουσι τελεῖσθαι ἐν τῷ σταδίῳ.

Ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ ἐπιτροπὴ, ἀναγκασθεῖσα νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν πεδιάδα, ἐχάραξεν ἐπ' αὐτῆς διὰ διπλῆς σειρᾶς πασσάλων καὶ σχοινίων στάδιον ἔχον ἀκριβῶς τὰς διαστάσεις τῶν ἀρχαίων σταδίων, ἤτοι 600 ποδῶν Ἑλληνικῶν μῆκος. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ἡ νύσσα, ἢ τὸ τοιχίον τὸ διαιροῦν αὐτὸ κατὰ μῆκος καὶ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἄξωνος, παρίστατο ὑπὸ θάμνων κατὰ σειρὰν πεφυτευμένων, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν, τὸ μέσον καὶ τὸ πέρας αὐτῆς ἵσταντο τρεῖς τετράγωνοι κίονες, οἱ *κυβικοὶ* λεγόμενοι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, καὶ ἐξ αὐτῶν ὁ μὲν πρῶτος ἔφερε κατὰ μέτωπον τὴν ἐπιγραφὴν ΑΦΕΤΗΡΙΑ, ἑκατέρωθεν δὲ τὴν λέξιν ΑΡΙΣΤΕΥΕ, ὁ δὲ δεύτερος ἑκατέρωθεν τὴν λέξιν ΣΠΕΥΔΕ, καὶ ὁ τρίτος κατὰ μέτωπον μὲν τὴν λέξιν ΤΕΡΜΑ, ἑκατέρωθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΚΑΜΨΟΝ. Παρὰ δὲ τὸ μέσον τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τοῦ σταδίου, καὶ τῆς βασιλικῆς ἐξέδρας ἀπέναντι, διὰ πάλων καὶ διὰ σχοινίων ἐπίσης ἐχαράχθη τόπος εὐρὺς πρὸς τέλεσιν τῶν λοιπῶν πλὴν τοῦ δρόμου ἀγωνισμάτων.

Ἅμα δ' ἐν μέσῳ συρροῆς τοῦ ἡμίσεως τοὐλάχιστον πληθυσμοῦ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς, κατέλαβον αἱ ΑΑ. ΜΜ. τὰς θέσεις αὐτῶν ἐν τῇ κομψῶς παρεσκευασμένῃ ἐξέδρᾳ, ἐπαιάνισεν ἡ μουσική, καὶ μετ' ἦχον σαλπίγγων, κήρυξ λυγίφθογγος, ὑψῶν ἀρχαϊκὸν κηρύκειον ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, ἀνεβόησε μεγαλοφώνως· «Ἀρχονται οἱ ἀγῶνες τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος.» Νέον σάλπισμα καὶ νέον κήρυγμα ἀνήγγειλον ὅτι ἄρχεται ὁ ἀγὼν τοῦ δρόμου, καὶ οἱ σταδιοδρόμοι, ἀνὰ πέντε ὁμοῦ, ὡς τὸ πάλαι, διηγωνίσθησαν εἰς τρεῖς στίχους, καὶ μετὰ ταῦτο οἱ τρεῖς νικηταὶ πρὸς ἀλλήλους, ὧν ὁ νικητὴς, ἀναγορευθεὶς ἐν ἤχῳ σαλπίγγων ὑπὸ τοῦ κήρυκος, ἐλθὼν ἐδέξατο ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν τὸ ἆθλον αὐτοῦ μετὰ στεφάνου ἐλαίας. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον σάλπιγγες καὶ ἡ τοῦ κήρυκος φωνὴ ἀνήγγειλον τὴν ἔναρξιν καὶ τὸ πέρας ἑκάστου ἀγῶνος, καὶ ἕκαστον νικητὴν, ὅστις ὠνομάζετο μετὰ τοῦ πατρωνυμικοῦ καὶ τοῦ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὀνόματος. Τὸν δρόμον διεδέχθη ὁ δίσκος, τοῦτον δὲ τὸ ἀκόντιον εἰς μῆκος, καὶ τὸ κατ' εὐθυβολίαν. Ὁ δίαυλος, ἡ διπλῆ σταδιοδρομία, καὶ ὁ δόλιχος, καθ' ὃν οἱ ἀθληταὶ διέτρεξαν ἑπτάκις τὸ στάδιον, τήν τε ταχύτητα καὶ τὴν καρτερίαν, τὰ δύω ταῦτα προτερήματα τοῦ ἐντελοῦς δρομέως ἐπιδείξαντες, εἵποντο μετὰ τὸ ἀκόντιον. Μετὰ δὲ ταῦτα, εἰ καὶ κατεπάτησε τὸ πλῆθος σχεδὸν ἅπαν τὸ εἰς τοὺς ἀγῶνας προσδιωρισμένον χωρίον, διεδέχθη τὸν δόλιχον τὸ ἅλμα *ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα*, καθ' ὃ ὁ πρῶτος νικήσας ἐπήδησε τάφρον 18 πόδ. πλάτος ἔχουσαν, ὁ δὲ δεύτερος ὀλίγιστον ἠλαττώθη τοῦ πρώτου. Ἔπειτα δ' ἐπήδησαν τὸν κωμικὸν *ἀσκωλιασμὸν*, ὃν ὀλίγιστοι μόνον εἶδον, διότι οἱ εἰσβαλόντες θεαταὶ εἰς ἐλάχιστον συνέστειλον τὸν κύκλον. Ἀφορᾷ δὲ τὸ δημῶδες τοῦτο ἀγώνισμα τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐπίδειξιν ἀσφαλείας εἰς τοὺς πόδας καὶ ἰσορροπίας τοῦ σώματος, καὶ συνίσταται εἰς τὸ νὰ πηδᾷ τις εἰς ἀσκὸν πλήρη οἴνου ἢ ἐλαίου, καλῶς ἠλειμμένον ἔξωθεν. Ὅστις κατορθώσῃ νὰ μείνῃ ὄρθιος ἐπὶ τοῦ ἀσκοῦ, λαμβάνει τοῦτον ὡς ἆθλον. Δύο ἦσαν οἱ προτεθέντες ἀσκοί, καὶ δύω οἱ εὐτυχεῖς γικηταὶ οἱ ἀπαγαγόντες αὐτοὺς, ἀφ' οὗ τινὲς κατεκυλίσθησαν ἐκ τῶν ὀλισθηρῶν τούτων βάσεων, εἰς καγχασμοὺς κινοῦντες τὸν περιεστῶτα ὄχλον. Τὸ δὲ τελευταῖον ἀγώνισμα ἦν ἡ *φοινικοβασία*, ἢ ἡ ἀναρρίχησις εἰς ἱστὸν τοσοῦτον ἠλειμμένον, ὥστε μόλις ὁ τριακοστὸς ἀποπειραθεὶς κατώρθωσε ν' ἀναβῇ μέχρι τῆς κορυφῆς, καὶ νὰ λάβῃ τὸ πρῶτον εἰς αὐτὸν προσδεδεμένον ἆθλον, ἀργυροῦν ὡρολόγιον μετὰ τῆς ἁλύσου αὐτοῦ, οἱ δὲ μετ' αὐτὸν ἑπόμενοι ἔλαβον τὰ λοιπὰ περὶ τὴν κορυφὴν ἐκ στεφάνης ἐξηρτημένα ἆθλα. Ἀφ' οὗ δ' ὁ κήρυξ ἀνήγγειλε μεγαλοφώνως καὶ τούτου τοῦ ἀγῶνος τὸ τέλος, προσέθηκε μετὰ ταῦτα· «Ἔληξεν ἡ πρώτη Ὀλυμπιάς! Λύσις Λεώ!» Καὶ οὕτω δύοντος ἤδη τοῦ ἡλίου τῆς ὡραίας ταύτης ἡμέρας, ἔληξεν ἡ πρώτη αὕτη πανελλήνιος πανήγυρις, καὶ τὸ πλῆθος ἀπῆλθε οὐ μόνον θεάματος γευσάμενον διασκεδαστικωτάτου, ἀλλὰ καὶ ἔννοιαν τινα λαβὸν τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἀγώνων, οἵτινες τοσαύτην φιλοτιμίαν ἐνέπνεον εἰς τοὺς προγόνους ἡμῶν. Περίεργος μᾶς ἐφάνη ἡ φιλοπροσωπία ἐγχωρίου τινὸς ἐφημερίδος ὑπὲρ τοῦ δρόμου καὶ ὑπὲρ τῆς φοινικοβασίας, ἐναντίον δὲ τῶν λοιπῶν ὅλων ἀγωνισμάτων, διότι, λέγει, δὲν πρέπει ν' ἀκολουθῶμεν δουλικῶς ὅλα τὰ τῶν ἀρχαίων, ἀλλ' ἀποβλέποντες εἰς τὸ τοῦ ἔθνους καὶ τὸ τῶν καιρῶν πνεῦμα, ἔπρεπε ἀντὶ τοῦ δίσκου καὶ ἀντὶ τοῦ ἅλματος, ν' ἀντικατασταθῇ ὁ πυροβολισμὸς καὶ ἡ λεμβοδρομία. Παραδόξως ὅμως λησμονεῖ ὅτι ἂν ὑπάρχωσιν ἀγωνίσματα ἐθνικὰ, ἀγωνίσματα διαμείναντα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ὁμήρου μέχρι τῆς σήμερον, ἀναπόφευκτα εἰς πᾶσαν ἑορτὴν καὶ εὐωχίαν τοῦ ὅλμου, εἰσὶ ταῦτα τὸ ἅλμα, τὸ *κήθημα εἰς τὰς τρεῖς*, καὶ ὁ δίσκος, τὸ *λιθάρι*, περιφερόμενον καὶ ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἄσμασιν, ὅπου ὁ *χάρος* διαγωνίζεται εἰς αὐτὸ πρὸς τοὺς *λεβέντας*. Λησμονεῖ προσέτι ὅτι ἄν, κατὰ τὴν πρότασίν της τὸ ἀκόντιον, τὸ γνωστότατον καθ' ἅπασαν τὴν ἀνατολὴν *Τζερίτ*, ἀντικαθίστατο διὰ πυροβολισμῶν, ἐκ τοῦ περιεστῶτος πυκνοῦ πλήθους πολλοὶ θὰ ἔπιπτον, θύματα τῆς παραχωρήσεως ταύτης εἰς τὸ νεώτερον πνεῦμα, καὶ τέλος ὅτι ἡ λεμβοδρομία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ ἦν καὶ αὕτη οὐχὶ νεωτερισμός, ὡς φαίνεται ὑπολαμβάνουσα, ἀλλὰ καθαρὰ ἀπομίμησις τῶν ἀρχαίων, διότι κατὰ τὰ Παναθήναια πλαστὴ ναυμαχία ἐγίνετο περὶ τὸ Σούνιον, ἐκτὸς τούτου, ἵνα περιληφθῇ καὶ αὕτη εἰς τῆς ἡμέρας ταύτης τοὺς ἀγῶνας, καὶ ἵν' ἀντικαταστήσῃ τὸν δίσκον ἢ τὸ ἅλμα, θὰ ἦτον ἀνάγκη νὰ πλημμυρήσῃ ὁ Κηφισσὸς τὸ ἀττικὸν πεδίον, ὅπερ ἔχει τὰς δυσκολίας του. Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι τὰ γενόμενα ἦσαν προχριτώτερα ὡς ἐγένοντο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—ooo—

Τὰ ἅπαντα Γεωργίου Χ. Ζαλοκώστα Ἀθῆναι 1859.

—

« Ἂν καὶ δὲν εἶναι σήμερον καιρὸς νὰ ῥίπτωμεν ἄνθη ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν μαθητῶν τῶν μουσῶν, ἂν καὶ ἡ πρὸς τὰ γράμματα καὶ τοὺς καλλιεργοῦντας αὐτὰ ἀγάπη παραχωρεῖ σήμερον, ἔν τε τῷ νῷ καὶ τῇ καρδίᾳ τῶν λαῶν, τὰ πρωτεῖα εἰς ἄλλα αἰσθήματα ἰσχυρότερα καὶ ἱερώτερα, τολμῶ ὅμως νὰ ἐλπίσω ὅτι οἱ ἀναγνῶσται τοῦ φύλλου τούτου δὲν θέλουσιν ἀρνηθῆ τὴν συμπάθειαν αὐτῶν εἰς στρατιώτην ποιητὴν ἀποθιώσαντα μὲν πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς αὐτονόμου Ἑλλάδος, γεννηθέντα δὲ ἐν Ἠπείρῳ, ὅπου κυμαπίζει εἰσέτι ἡ τῆς ἡμισελήνου σημαία. Ὁ ποιητὴς οὗτος ὑπῆρξεν εἷς τῶν προμάχων τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, ὅστις ἐπερατώθη διὰ τῆς ἐλευθερώσεως ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ 600,000 Ἑλλήνων μόνον. Στρατολογηθεὶς ἐν τῷ στρατῷ τῆς Α. Μ. Ὄθωνος τοῦ Α', ὁ υἱὸς τῆς Ἠπείρου καθιέρωσε τὰς ὀλίγας ὥρας τῆς ἀναπαύσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πολυμόχθου τῶν ὅπλων ἐπαγγέλματος εἰς τὴν λατρείαν τῶν μουσῶν, ᾄδων τὰς θλίψεις τῆς πατρίδος του, τὰς ἀβεβαίους τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας καὶ τὰ ἔνδοξα ἔργα τῶν συμπολιτῶν του. Ὕμνησε τὸ Χάνι τῆς Γαβριᾶς, ὑπερασπισθὲν ὑπὸ εὐαρίθμων Ἑλλήνων στρατηγουμένων ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως, κατὰ 10,000 Τούρκων τραπέντων μετὰ τὸν φόνον 500 ἐξ αὐτῶν. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δι' ἀπανθρώπου νόμου ἐψήφισε τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν ἑτεροχθόνων ἀπὸ τῶν τοῦ πολίτου Ἕλληνος δικαιωμάτων, ἡ τύχη τοῦ Ζαλοκώστα πλησθεῖσα χολῆς, ἐξέχυσεν αὐτὴν εἰς ἓν τῶν ποιημάτων του, ὅπου οἱ κατὰ τὸν ὑπὲρ αὐτονομίας ἀγῶνα πεσόντες καὶ ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ταφέντες ἑτερόχθονες παρίστανται ὡς ἐκ τῶν ἰδίων τάφων ἐγειρόμενοι, καὶ ἐγκαταλείποντες τὴν γῆν ἥτις ἀρνεῖται νὰ ἀναγνωρίσῃ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ υἱοὺς αὐτῶν ὡς ἰδιά της τέκνα. Ἡ ἐπικήδειος συνοδία ἀναχωρεῖ ᾄδουσα ὕμνον ἀποδημίας, πλήρη ἀνειδισμῶν καὶ ἀγερώχου περιφρονήσεως.

Τὸ ὕφος τοῦ Ζαλοκώστα εἶναι σύντονον πάντοτε καὶ σοβαρὸν ἡ δὲ γλῶσσα καθαρά· ἀλλ' ἡ στιχουργία στερεῖται πολλάκις ἁρμονίας. Οἱ εἰκόνες του ἀρύονται ἐκ τῆς ὑψηλῆς ἐκείνης καὶ ἀγρίας φύσεως, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη καὶ διῆλθε τὰ πρῶτα αὐτοῦ νεανικὰ ἔτη . . . . Βεβαίως εἰς τὸ τέκνον τῶν κορυφῶν τοῦ Πίνδου καὶ τῶν Δωδωναίων δασῶν ἡ ποιητικὴ μοῦσα δὲν ἐδύνατο νὰ ἐμφανισθῇ ῥοδοστεφὴς καὶ τὸ μειδίαμα τῆς ἡδυπαθείας ἔχουσα εἰς τὰ χείλη.

Ὁ Ζαλοκώστας ἔψαλε καὶ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐβραβεύθη κατὰ τὸν διαγωνισμὸν τῆς 25 Μαρτίου, καθ' ἣν ἡ Ἑλλὰς, τῶν ἀρχαίων αὐτῆς ἐθίμων ἀναμιμνησκομένη, πανηγυρίζει δι' ἑορτῆς ποιητικῆς τὴν ἐπέτειον τῆς

ἐπαναστάσεως αὐτῆς μνήμην . . . . Ἀλλ' ὁ ἠπειρώτης οὗτος ποιητὴς ἔφερεν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐκ γενετῆς τὴν σφραγίδα τῆς δυστυχίας . . . . Εὔθυμος καὶ ἐπὶ τῷ θριάμβῳ αὐτοῦ ὑψηλοφρονῶν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν ἰδίαν ἑστίαν . . . . Ἔπαλλεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ συμμερισθῇ τὴν χαρὰν μετὰ τῆς οἰκογενείας του . . . ὅτε εἶδε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ πενθηφοροῦσαν . . . . εἶδε φέρετρον . . . καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἓν τῶν ἀγαπητῶν του τέκνων . . . . *Τὸ δρέπανον τοῦ θανάτου προσέβαλε τὸ βρέφος*, ἐνῷ τὰ χείλη τοῦ δυστυχοῦς πατρὸς ἔψαυον κατὰ πρώτην φορὰν τὸ ποτήριον τῆς εὐτυχίας.

Διὰ τοῦ ποιήματος Ἀρματωλοὶ καὶ Κλέπται (*) ὁ Ζαλοκώστας ἀνέβη εἰς τὸ ὕψος τῆς ἐποποιΐας· ἐν αὐτῷ διηγεῖται τὴν πρὸς ἀλλήλας μῆνιν δύω οἰκογενειῶν, τῶν ὁποίων ἡ μία ἀνῆκεν εἰς τὴν φυλὴν ἐκείνην τῶν τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας ὀρεινῶν, ἥτις ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ἀρματωλοί*, ἐχρησίμευσεν ἐνίοτε μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὸν Τοῦρκον ὡς ὄργανον καταπατήσεως τῶν ἰδίων αὐτῆς συμπολιτῶν, κινουμένη εἰς τὸ ἀνόσιον τοῦτο ἔργον ἐκ μίσους κληρονομικοῦ καὶ μνησικακίας ἀπανθρώπου· ἡ ἑτέρα δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Κλέπται* περιελάμβανε τοὺς ἄλλους ὀρεινούς, τοὺς μείναντας πιστοὺς εἰς τὴν λατρείαν τῆς ἐλευθερίας καὶ τὸ πρὸς τοὺς τυράννους τῆς Ἑλλάδος μῖσος.

Τύπος τοῦ δράματος τούτου εἶναι τὰ πέριξ τῶν Ἰωαννίνων, καὶ τὰ εἰς τὰ διαυγῆ τῆς λίμνης αὐτῶν ὕδατα ἀντανακλώμενα ὄρη. Ὢ! μετὰ πόσης μελαγχολικῆς εὐαρεσκείας περιγράφει ὁ ποιητὴς τοὺς προσφιλεῖς ἐκείνους τόπους! « Φλέχθητε, κράζει, *δῶρα τῶν Μουσῶν* . . . .

Καὶ φέρετέ μ' ἐτάζοντα τοὺς χρόνους τῆς δουλείας
Εἰς τ' ἅγια καὶ ἱερὰ ἐδάφη τῆς Ἠπείρου . . . . . .
Βλέπω τοῦ Τμάρου τὸ βουνὸν χιὼν περικαλύπτει.
Τὰ δάση ἀφ' ὧν αἴρεται ἡ γαύρη κορυφή του·
Τὴν λίμνην ἔνθα χύνεται τὸ νᾶμα τοῦ Κωκύτου,
Τὴν πόλιν, ἥτις παρ' αὐτὴν καλλιπρεπὴς προκύπτει

Καὶ οὕτως ἄρχεται τῆς διηγήσεως ὅπου, ἐν μέσῳ τρομερῶν σκηνῶν αἱματοχυσίας, εἰσάγει γλυκυτάτην *εἰκόνα γυναικός*.

Τὸ ἔαρ της τὸ εἰκοστὸν ἐμάρανεν ἡ λύπη,
Καθὼς τὸ πνεῦμα τοῦ λιβὸς τὸν νάρκισσον μαραίνει.
Ἀλλ' ἔτι σώζονται ἁδροὶ τῆς καλλονῆς οἱ τύποι·
Ἐφθάρη μόνον ἡ χροιά, ἡ χάρις διαμένει.»

Τὰ ἀδελφικὰ μίση τοῦ αὐτοχθονισμοῦ καὶ ἑτεροχθονισμοῦ ἔπαυσαν τέλος πάντων μεταξὺ τῶν διαφόρων τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας μελῶν· εἷς μόνος σπογχασμός, ἓν καὶ μόνον αἴσθημα κυριεύει ὅλας τὰς καρδίας. Ὁ Ζαλοκώστας πρὶν ἢ κλείσῃ αἰώνιος ὕπνος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, εὐχαρίστησε βεβαίως τὸν Κύριον περὶ τούτου· καὶ ἂν ἡ Ἤπειρος ἀπολαύσῃ ποτὲ τὴν αὐτονομίαν ὑπὲρ τῆς ὁποίας ποταμοὺς αἵματος ἔχυσε κατὰ τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα, θέλει βεβαίως τιμήσει τὴν μνήμην τοῦ ποιητοῦ αὐτῆς διὰ μνημείου μαρτυροῦντος τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγάπην της.

Ὤ, εἴθε, κράζει εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ ᾄσματος στροφήν, ὅπου νήπιον εἶδα τὸ φῶς τὸ πρῶτον,

Εἴθε κ' ἐγὼ πολεμιστὴς ταχὺν νὰ φέρω πόδα
Ἀλλ' εἰς δικαίας συμπλοκάς, εἰς ἄλλης μάχης κρότον
Νὰ πέσω . . . .

Ἡ εὐχὴ αὕτη δὲν εἰσηκούσθη· ἀλλ' ἡ σκιὰ τοῦ ποιητοῦ δὲν ἤθελε παραπονεῖσθαι, ἂν ὁ Θεὸς εἰσήκουε τὰς εὐχὰς ὅσας ἀπεύθυνεν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας, τῶν δύω τούτων ἀδελφῶν κατά τε τὸ κάλλος, τὸν ἡρωϊσμὸν καὶ τὸ ἐν τῇ δουλείᾳ ἀναξιοπαθές. Ἡ μὲν ἐξ αὐτῶν πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἀπέθηκε κλάδον κυπαρίσσου ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ζαλοκώστα, ἡ δὲ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀναμιμνήσκεται θρηνοῦσα τοῦ ἐνδόξου τοῦ Ῥήγα ὀνόματος.

Ἡ Ἑλλὰς ὁλόκληρος ἠγέρθη ἀπὸ μακροῦ ὕπνου ἀκούσασα τὰ ᾄσματα τοῦ Ῥήγα. Εἰς τὰ δάση τῆς Θεσσαλίας τὰ μαγικὰ ταῦτα ᾄσματα ἀντήχησαν εἰς τὰ ὦτα τῶν ποιμένων, οἵτινες ἔδραξαν τὰ ὅπλα. Ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων ἤκουσαν αὐτὰ οἱ *κλέπται* καὶ κατέβησαν εἰς τὰς πεδιάδας νὰ πολεμήσωσι τὸν ἐχθρόν. Ἀλλ' ὁ ποιητὴς εἶχεν ἐν τῷ στήθει καρδίαν ἥρωος· δὲν περιωρίσθη εἰς μόνα τὰ ᾄσματα, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς συνωμοσίας ἥτις πολὺ πρὸ τοῦ 1821, ἔμελλε ν' ἀναστατώσῃ τὴν Ἤπειρον, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐκταθῇ εἰς τὰς νήσους καὶ τὴν Πελοπόννησον. Τὸ μεγαλουργὸν τοῦτο σχέδιον ἐπροδόθη ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ φεύγων τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων, ὁ Ῥήγας ἠναγκάσθη νὰ διαβῇ τὰ ὅρια τῶν παραδουναβίων ἡγεμονιῶν καὶ νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας ἔδαφος. Ἐκεῖ συλληφθεὶς καὶ φυλακισθείς, ἐπληροφορήθη ὅτι ἔμελλον νὰ τὸν παραδώσωσιν εἰς τοὺς Τούρκους . . . . καὶ ἔσπευσε νὰ ἀπαλλαχθῇ τοῦ κινδύνου τούτου διὰ τῆς αὐτοχειρίας.

Ἡ εἰρήνη τοῦ Κυρίου μετὰ σοῦ, ἥρως τῆς Θεσσαλίας· κατέλιπες εἰς ἡμᾶς ὡς κληρονομίαν τὰ ᾄσματά σου, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῶν ὑπερτάτων κινδύνων εἶχε καὶ θέλει ἔχει αὐτὰ πάντοτε εἰς τὰ χείλη της.

Καὶ ὁ Σολωμὸς ὁ τῆς Ζακύνθου ἀοιδός, καθιέρωσεν εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος ὕμνον ἄξιον τοῦ ὑψηλοῦ τούτου θέματος. Κεῖται καὶ οὗτος πρὸ δύω ἐτῶν ὑπὸ τὴν ἀνθηρὰν χλόην τῆς μικρᾶς τῆς γεννήσεώς του νήσου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος δαίμων ἐφίπταται ἐνθυμούμενος τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ἐδύνατο νὰ ὀνομάζῃ αὐτὴν ἰδίαν.

Ἀλλὰ τί ἂν ἐπὶ ξένης κεῖνται τὰ ὀστᾶ τοῦ προδοθέντος Ῥήγα, ἂν ἡ γῆ ἐντὸς τῆς ὁποίας κοιμᾶται ὁ Σολωμὸς δὲν ἀποτελῇ σήμερον μέρος τῆς Ἑλλάδος, ἂν ἡ πατρὶς τοῦ Ζαλοκώστα ἐξουσιάζεται ὑπὸ τῶν Τούρκων; Τέκνα ἔνδοξα τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνήκετε· καὶ ἂν αὕτη δὲν δύναται νὰ ὀνομάσῃ ἴδιον τὸν τόπον ὅπου ἐγεννήθητε καὶ τὸν τόπον ὅπου τὰ ὀστᾶ ὑμῶν ἀναπαύονται, ἀναμφιβόλως δύναται νὰ οἰκειοποιηθῇ

(*) Τοῦ ποιήματος τούτου ὡραιοτάτη πεζὴ μετάφρασις εἰς τὸ Ἰταλικὸν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ διασήμου τῆς φιλολογίας καθηγητοῦ Δομινίκου Καπελλίνου.

τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν ὑμῶν, διότι οἱ ὑπὸ τῶν συνδιασμῶν τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς συμμάχου αὐτῆς ἰσχύος ὑπαγορευόμενοι νόμοι δὲν δύνανται νὰ καταργήσωσι τοὺς νόμους τοὺς καταχωριθέντας ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ εἰς τὸν κώδηκα τῆς φύσεως, καὶ μέλλοντας θᾶττον ἢ βράδιον νὰ κυρωθῶσι καὶ ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῆς σφραγίδος τῆς ἰδίας αὐτῆς συγκαταθέσεως,

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΠΑΛΛΗ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

(Συνέχ. καὶ τέλος. Ἴδε φυλλάδ. 232.)

—οοο—

Ἐξεθέσαμεν ἄχρι τοῦδε τοὺς λόγους, δι' οὓς φρονοῦμεν ὅτι αἱ πολυθρύλλητοι ἐκεῖναι ἱκεσίαι τοῦ Ἀλεξίου πρὸς τοὺς σταυροφόρους οὐδέποτε ἐγένοντο. Ἐξεθέσαμεν ἔπειτα τοὺς λόγους, δι' οὓς πρόδηλον καθίσταται ὅτι τοὐλάχιστον ἡ μόνη σωζομένη περὶ τούτου ἐπιστολὴ τοῦ Ἀλεξίου εἶναι πλαστὴ καὶ ὑποβολιμαία. Περίεργον ἤδη εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν, πῶς ἐθεώρησαν τὸ ζήτημα τοῦτο οἱ Εὐρωπαῖοι ἱστορικοί. Εἴπομεν ἀρχόμενοι ὅτι ἅπαντες θεωροῦσιν ὡς γενομένην τὴν ἱκεσίαν· ἀλλ' οἱ ἐπισημότεροι, καὶ ἰδίως ὁ Wilken, ὁ Heeren, ὁ Schlosser θεωροῦσιν οὐδὲν ἧττον τὸ σωζόμενον τῆς ἐπιστολῆς κείμενον οὐχὶ ὡς γνήσιον, ἀλλ' ὡς ἐν Εὐρώπῃ σχεδιασθέν.

Ἔρχεται ἔπειτα ὁ Γάλλος Michaud· ὁ Γάλλος οὗτος οὐ μόνον τὴν ἱκεσίαν παραδέχεται, ἀλλὰ καὶ τὴν γνησιότητα τῆς ἐπιστολῆς. Τοὐλάχιστον ὅμως ἔχει τὴν εἰλικρίνειαν νὰ ἀναφέρῃ τὰς κατὰ τῆς γνησιότητος ταύτης ἐπενεχθείσας ἐνστάσεις, τὰς ὁποίας καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀναιρέσῃ, ἂν καὶ δι' ἀσθενῶν καὶ ὅλως παραλόγων ἐπιχειρημάτων. Ὁ δὲ ἀνὰ χεῖρας νεώτατος τῆς πρώτης σταυροφορίας συγγραφεὺς θεωρεῖ τὰ πάντα ὡς ἀναμφισβήτητα καὶ οὐδὲ κἂν παρατίθησι τὰς κατὰ τῆς γνησιότητος τῆς ἐπιστολῆς προταθείσας ἐνστάσεις ἵνα προσπαθήσῃ ν' ἀνασκευάσῃ αὐτάς. Καὶ οὐδὲ τοῦτο ἀρκεῖ· ἀλλά, διὰ νὰ ἐξηγήσῃ πῶς ἡ περὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν περικοπὴ τῆς περιλήψεως δὲν ἀναφαίνεται ἐν τῷ ὅλῳ κειμένῳ τῆς ἐπιστολῆς, ἀξιοῖ ὅτι ὁ Ἀλέξιος δύο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἔγραψεν ἐπιστολάς· μίαν, ἧς περίληψιν δίδει ὁ Γουϊβέρτος· καὶ μίαν ἧς τὸ κείμενον δίδουσιν ὁ Μαρτῖνος καὶ ὁ Δυράνδος. Ὥστε, ἐνῷ ὁ Michaud τοὐλάχιστον περὶ μιᾶς ἐλάλει ἐπιστολῆς, ὁ νεώτατος ἱστοριογράφος, τελειοποιῶν τὸ πρᾶγμα, παρατίθησιν ἡμῖν δύο. Καὶ προάγεται λοιπὸν τοιουτοτρόπως καὶ αὐξάνει ἡ περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἱστορικοῦ γεγονότος ἀπάτη, τῶν μὲν ἀρχαιοτέρων Γερμανῶν παραδεχομένων τὴν ἱκεσίαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν γνησιότητα τῆς ἐπιστολῆς, ἥτις ἐντούτοις εἶναι ἡ μόνη περὶ τούτου μαρτυρία· τοῦ δὲ μεταγενεστέρου Γάλλου Michaud παραδεχομένου καὶ τῆς ἐπιστολῆς τὴν γνησιότητα, ἀλλὰ παραθέτοντος τὰς κατ' αὐτῆς ἐνστάσεις, τοῦ δὲ νεωτάτου πάντων οὐδὲ τὰς ἐνστάσεις ἀναφέροντος, καὶ πρὸς τούτοις νέαν δευτέραν ἀναπλάττοντος ἡμῖν ἐπιστολήν.

Ἐν γένει δὲ καθ' ὅλην ταύτην τὴν συγγραφὴν τοιαύτη τις ἐπιφαίνεται βαθμιαία ἐπίτασις περὶ τὴν εὐμενῆ μὲν παράστασιν πάντων τῶν ὑπὸ τῶν δυτικῶν πεπραγμένων, περὶ τὴν κατάκρισιν δὲ τῆς τῶν ἡμετέρων διαγωγῆς. Καὶ ἐπειδὴ εὐκαιροῦμεν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐπὶ μικρὸν ἔτι περὶ ταῦτα, ἰδοὺ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἕτερον τῆς τοιαύτης τοῦ συγγραφέως διαθέσεως παράδειγμα.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἐπὶ τῆς πρώτης σταυροφορίας καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ σταυροφόροι εἰσήρχοντο εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἐπήρχοντο ἐπὶ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀντιοχείας, ὁ τοῦ ὑπερτάτου ἡγεμόνος αὐτῶν ἀδελφὸς Βαλδουΐνος, χωρισθεὶς ἀπὸ τοῦ ἄλλου στρατοῦ, ἐπεχείρησεν ἰδίας πρὸς ἀνατολὰς κατακτήσεις καὶ συνεκρότησεν ἰδίαν ἀξιόλογον ἡγεμονίαν, ἧς πρωτεύουσα ὑπῆρξεν ἡ Ἔδεσσα. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ἔτι εἰς χεῖρας τῶν Βυζαντινῶν, ὁ δὲ διοικητὴς αὐτῆς Θεόδωρος, μαθὼν τὴν εἰς τὰς πέριξ χώρας προσέλευσιν τοῦ Φράγκου ἡγεμόνος, προσεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα ἀπὸ κοινοῦ καταπολεμήσωσι τοὺς Τούρκους. Ὁ σταυροφόρος, εἰσελθὼν οὕτω εἰς τὴν Ἑλληνίδα πόλιν, υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ γέροντος διοικητοῦ· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, διενεργήσας τὴν δολοφονίαν τοῦ θετοῦ πατρός, ἐγένετο κύριος τῆς πόλεως καὶ ἐσφετερίσθη τὴν ὅλην ἀρχήν. Ἡ τοιαύτη τοῦ Βαλδουΐνου διαγωγὴ πολυειδῆ ἐνέφαινεν ἀπιστίαν καὶ *προδοσίαν· πρῶτον διότι ἀναφανδὸν παρεβίασε τοὺς* ὅρκους οὓς ὤμοσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ δι' ὧν ὑπέσχετο ν' ἀποδώσῃ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ καὶ αὐτὰς τὰς πόλεις ὅσας ἀπὸ τῶν Τούρκων ἤθελεν ἀνακτήσει, ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἰδιοποιεῖτο Ἑλληνίδα πόλιν· δεύτερον, διότι προεκάλεσε τὸν φόνον ἀνθρώπου ὃν ὤφειλε νὰ θεωρῇ ὡς πατέρα. Ἴδωμεν ἤδη πῶς κατὰ μικρὸν διεστράφησαν ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον καὶ παρεμορφώθησαν τὰ πράγματα ταῦτα ὑπὸ ἱστορικῶν, οἵτινες δὲν εὑρίσκουσι λόγους ἀρκετὰ πικρούς, ἵνα στιγματίσωσι τὴν τῶν Βυζαντινῶν διπλόην καὶ ἐπιβουλήν, ὁσάκις εὕρωσιν, ἢ καὶ ἁπλῶς ὑποπτεύσωσιν ἴχνος τι αὐτῆς.

Τὸ χρονικὸν τοῦ Ματθαίου τοῦ Ἐδεσσινοῦ, ὅπερ εἶναι ἡ μᾶλλον ἀξιόπιστος ἐπὶ τοῦ προκειμένου πηγή, ῥητῶς καὶ ἀπροκαλύπτως καταδικάζει τὸν Βαλδουΐνον, διότι παρίστησιν αὐτὸν ὡς καταπατήσαντα τοὺς ἱερωτάτους τῶν ὅρκων, οὓς πρὸ μικροῦ ὤμοσεν εἰς τὸν θετὸν αὐτοῦ πατέρα καὶ ὡς λαβόντα ἐνεργητικώτατον μέρος εἰς τὴν ἐπαγαγοῦσαν τὸν θάνατον αὐτοῦ συνωμοσίαν. Ἔρχεται ἔπειτα ὁ Michaud ὅστις προσπαθεῖ μὲν νὰ κολάσῃ ὅσον ἐνδέχεται τὸ ἀποτρόπαιον τῆς τοῦ Βαλδουΐνου διαγωγῆς, ἀλλ' ὁμολογεῖ ἐν τῷ μεταξύ, ὅτι οὗτος ἐγίνωσκε τὴν συνωμοσίαν, ὅτι εἰμπορεῖ τοὐλάχιστον νὰ κατακριθῇ ὡς μὴ ὑπερασπίσας τὸν θετὸν αὐτοῦ πατέρα, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπιφέρει ὅτι « ἕνεκα τῶν πλεονεκτημά-

των ὅσα οἱ σταυροφόροι ἐπορίσθησαν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ νέου τούτου κράτους, οἱ ἱστορικοὶ αὐτῶν ἐλησμόνησαν ὅτι τὸ κράτος τοῦτο ὑπῆρξε προϊὸν τῆς ἀδικίας καὶ τῆς βίας.» Ὁ δὲ ἀνὰ χεῖρας ἱστορικὸς οὐδεμίαν λέξιν κατακρίσεως ἀναφέρει κατὰ τῆς τοῦ Βαλδουΐνου διαγωγῆς· μόνον ἐν ὑποσημειώσει τινὶ λέγει ὅτι ἄλλως ἐκτίθεται τὸ γεγονὸς ὑπὸ Ματθαίου τοῦ Ἐδεσσηνοῦ· αὐτὸς δὲ ἐν ὅλῳ τῷ κειμένῳ παρίστησι τὰ πράγματα ὡς προκληθέντα ὑπὸ τῆς κακοηθείας τοῦ Θεοδώρου καὶ τῆς δικαιολογημένης ὀργῆς τοῦ πλήθους, τὸν δὲ Βαλδουΐνον ὡς καταναγκασθέντα δῆθεν νὰ παραδεχθῇ τὴν χηρεύσασαν ἀρχήν.

Ἀρκοῦσι ταῦτα, νομίζομεν, ἵνα καταδείξωσι τὸ ὅλον πνεῦμα τῆς προκειμένης συγγραφῆς. Ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦσιν ἄρά γε καὶ εἰς τὸ νὰ καταστήσωσι πρόδηλον τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ καταπολεμήσωμεν τελευταῖον τὴν τοιαύτην προαγομένην τῶν πραγμάτων διαστροφὴν, καὶ νὰ φέρωμεν ἐπὶ τέλους εἰς μέσον τὴν ἀλήθειαν, οὐχὶ ἵνα προσδάλωμέν τινα, ἢ ὑβρίσωμεν, ἀλλ' ἵνα ὑπερασπολογηθῶμεν ὑπὲρ τῆς μνήμης τῶν πατέρων ἡμῶν, τῆς ἀνιλεῶς τοιουτοτρόπως ἐπὶ αἰῶνας ὅλους διασυρομένης καὶ συκοφαντουμένης;

Τὸ καθῆκον εἶναι διπλοῦν· ἐπιστημονικὸν ἅμα καὶ ἐθνικόν. Χοιρίλος ὁ Σάμιος, ὁ τὰ Μηδικὰ ὁπωσοῦν βραδέως ὑμνήσας, ἐλεεινολογεῖ ἑαυτὸν, διότι ἐπελάβετο ὑποθέσεως τεθρυλημένης παρὰ πολλοῖς, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης· καὶ στενάζων ἀνέκραζε· μακάριος ὁ τῶν Μουσῶν θεράπων, ὅστις ἔζη καθ' ὃν χρόνον ἀκήρατος ἦν ἔτι ὁ λειμών· νῦν δέ, ὅτε πάντα δέδασται καὶ ἔχουσι κήρατα αἱ τέχναι, ἡμεῖς οἱ ὕστατοι προσερχόμενοι, στερούμεθα δράμου, οὐδ' ἔχομεν ποῦ νὰ φέρωμεν τὸ νεοζυγὲς ἡμῶν ἅρμα. Ἀλλ' οἱ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἱστορικοὶ δὲν εὑρίσκονται, πολλοῦγε καὶ δεῖ, εἰς τὴν τοῦ Χοιρίλου τούτου ἀμηχανίαν. Διότι τὸ στάδιον αὐτῶν εἶναι εἰσέτι ἀχανὲς, καὶ οἱ καρποὶ οὗς ἔχουσι νὰ δρέψωσιν ἐν αὐτῷ, διαψιλέστατοι· ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἡ ἐπιστημονικὴ τιμὴ ἣν δύνανται νὰ ἀνακομίσωσιν, ἐπιμελῶς καὶ ἀκριβῶς ἐπεξεργαζόμενοι τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, εἶναι εἰσέτι μεγίστη. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ὀφείλουσι νὰ καταβῶσιν εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος παροτρυνόμενοι.

Τῷ ὄντι, αἱ ἀδίκοποι αὗται κατὰ τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ κατηγορίαι, ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ἐπαναλαμβανόμεναι, καὶ σήμερον παραδόξως ἐπιτεινόμεναι, ἀδικοῦσιν οὐ μόνον τὴν μνήμην τῶν πατέρων ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν αὐτῶν τὴν ἠθικὴν ὑπόληψιν καιρίως προσβάλλουσι· διότι ἂν ἡ τύχη τοῦ κατ' ἰδίαν ἀνθρώπου πολλάκις ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῆς ἀγαθῆς ἢ πονηρᾶς τῶν προγόνων φήμης, πολὺ μᾶλλον ἡ τῶν ἐθνῶν τύχη. Μὴ λησμονήσωμεν δὲ, ὅτι ἀμεσαίτατοι ἀπόγονοι εἴμεθα ἰδίως τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, τῆς ἄλλως λεγομένης Βυζαντινῆς ἐποχῆς. Συνδεόμεθα βεβαίως πρὸ πάντων μετὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος διὰ τῆς γλώσσης ἣν ὁμιλοῦμεν, διὰ τῆς χώρας ἐφ' ἧς ζῶμεν, διὰ τῶν παραδόσεων ἃς ἔχομεν, διὰ τῶν αἰσθημάτων ἅτινα τρέφομεν, διὰ τοῦ ὀνόματος τὸ ὁποῖον φέρομεν· ἀλλὰ συνδεόμεθα στενώτερον ἔτι μετὰ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ οὐ μόνον δι' ὅλων τῶν δεσμῶν οὓς προηριθμήσαμεν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ θρησκεύματος, καὶ διὰ τοῦ πολιτεύματος, καὶ διὰ προσεχεστέρων πολιτικῶν συμφερόντων καὶ διὰ προσεχεστέρας καταγωγῆς. Ζῶσι βεβαίως ἐν τῇ μνήμῃ ἡμῶν τὰ ὀνόματα τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Κίμωνος, τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἀλλὰ ζῶσιν ἰδίως ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἔθνους, τοῦ μεγάλου ἔθνους, τοῦ γεωργοῦ, τοῦ ποιμένος, τοῦ κληρικοῦ, τοῦ ναύτου, τοῦ ἐμπόρου, ζῶσιν ἰδίως αἱ περιπέτειαι τοῦ μεσαιωνικοῦ ἡμῶν βίου. Διερχόμενοι δὲ διὰ τῶν ὀρέων τῆς Ρούμελης πολλάκις θέλετε ἀκούσει ἔτι περιᾴδομένην τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου δημοτικοῦ ᾄσματος.

Πῆραν τὴν Πόλιν, πῆραν την! πῆραν τὴν Σαλονίκην!
Πῆραν καὶ τὴν ἁγιὰ Σοφιά, τὸ μέγα μοναστήρι!

Καὶ ἐξακολουθοῦντα τὸν θρῆνον τοῦτον περὶ τῆς λαμπρότητος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, περὶ τῆς τελευταίας ἐν αὐτῇ ἱεροτελεστίας, περὶ τῆς ἐξ οὐρανοῦ ἐπελθούσης φωνῆς, ἵνα ἀπαχθῶσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ μὴ μολυνθῶσιν ὑπὸ τῆς ξενικῆς κατακτήσεως, μέχρις οὗ, καταστρεφομένου τοῦ δράματος, ὁ ἀοιδὸς ἐπιλέγει·

Σὰν τὸ ἤκουσε ἡ Δέσποινα, δακρύζουν αἱ εἰκόνες.
—«Σώπα, κυρία Δέσποινα! μὴν κλαίης, μὴ δακρύζες,
Πάλι μὲ χρόνους, μὲ καιροὺς, πάλι ἐδικά σου εἶναι.»

Καὶ θέλετε εἰδεῖ δακρύοντας τοὺς γέροντας καὶ εὐλαβῶς ποιοῦντας τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον, καὶ ἐν σιγῇ προσευχομένους ὑπὲρ τῆς τῶν χρόνων ἐκείνων καὶ καιρῶν ἐπελεύσεως. Διότι ὑπάρχει ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἔθνους ἡ πεποίθησις, ὅτι ἂν περιεσώθη ὁ Ἑλληνισμὸς ἀπὸ τοῦ μεγάλου Μωαμεθανικοῦ κατακλυσμοῦ, περιεσώθη διὰ τῶν ἀγώνων καὶ κατορθωμάτων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μοναρχίας· ἂν δὲ ὑπέκυψεν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ξενικὴν κυριαρχίαν, ὑπέκυψεν ἕνεκα τῶν συμφορῶν τῆς μοναρχίας ἐκείνης. Ὥστε ἡ τύχη αὐτῆς ἀναποσπάστως μετὰ τῆς τύχης ἡμῶν διατελεῖ συνδεδεμένη· τὰ εὐτυχήματα αὐτῆς ἀπέβησαν ἡμέτερα εὐτυχήματα, αἱ συμφοραὶ αὐτῆς, ἡμέτεραι συμφοραί. Πῶς λοιπὸν ἡ ὑπόληψις αὐτῆς δύναται νὰ ἦναι ἡμῖν ἀδιάφορος; Καὶ ἔχομεν ἄρα καθῆκον ἱερὸν ὑπὲρ τῆς ὑπολήψεως ταύτης ν' ἀγωνισθῶμεν· διότι ἡ κατάκρισις αὐτῆς, ἡμῶν ἐστι κατάκρισις, καὶ ἡ δικαίωσις αὐτῆς, ἡμῶν ἐστι δικαίωσις.